Επιμορφωτικές Προσεγγίσεις σε Περιβάλλοντα Διά Βίου Μάθησης

Σπύρος Κιουλάνης
Αριστείδης Μωυσιάδης
Αναστασία Παναγιωτίδου

Σπύρος Κιουλάνης
Πύρρου 2 Δράμα
τηλ. 25210 30833
κιν.6944590744
spiros@kioulanis.gr

Επιμέλεια Έκδοσης: Σπύρος Κιουλάνης

Copyright © 2006

Ηλεκτρονική επεξεργασία - Σελιδοποίηση: pure design
Γραφικές Εφαρμογές - Ψηφιακό Τυπογραφείο
Αγ. Μόδεστου 2 Δράμα τηλ. 25210 34985

Σχεδιασμός Εξωφύλλου: pure design

ISBN – 978-960-92203-1-6

Επιμορφωτικές Προσεγγίσεις σε Περιβάλλοντα Διά Βίου Μάθησης

Σπύρος Κιουλάνης
Αριστείδης Μωυσιάδης
Αναστασία Παναγιωτίδου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ - ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ 9

ΕΙΣΑΓΩΓΗ 11

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1
Η ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ 13

1.2. Βασικές μορφές της επιμόρφωσης 18

1.3. Ο θεσμός της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στη χώρα μας 21

1.4. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών των ΣΔΕ και των εκπαιδευτών των υπολοίπων δομών και των αυτόνομων προγραμμάτων της Γενικής Γραμματείας Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Εναλλακτικές μορφές επιμόρφωσης στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης 26

1.5. Η Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση 31

1.6. Χαρακτηριστικά στοιχεία της ΑεξΑΕ 33

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ 37

2.1. Γενικά Χαρακτηριστικά 37

2.2. Θεωρητικό πλαίσιο 38

2.3. Η εικονική τάξη ως εργαλείο για την υποστήριξη του Περιβάλλοντος εξ αποστάσεως επιμόρφωσης 45

2.4. Σχεδιασμός της διδακτικής διαδικασίας στο περιβάλλον της ηλεκτρονικής τάξης 47

2.5. Επιλογή Πλατφόρμας Τηλεκπαίδευσης 48

2.6. Λειτουργίες και δυνατότητες 51

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3
ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ 53
3.1. 1ος Θεματικός Κύκλος 53
3.1.1. Η Περιοχή Συζητήσεων 65
3.1.2. Η Περιοχή Κουβέντα 70
3.1.3. Η Περιοχή Εργασίες Φοιτητών 74
3.2. 2ος Θεματικός Κύκλος 77
3.2.1. Περιοχή Συζητήσεων 83
3.2.2. Η Περιοχή Κουβέντα 86

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4
Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ 93
4.1. Το δείγμα και το ερωτηματολόγιο 93
4.2. Στατιστικοί έλεγχοι 93
4.3. Αποτελέσματα των Αναλύσεων 94

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
Συμπεράσματα –Προτάσεις 10

SUMMARY 107

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 111

ΠΡΟΛΟΓΟΣ - ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στην παρούσα μελέτη εκτίθεται ο σχεδιασμός, η εφαρμογή και η αξιολόγηση ενός ταχύρρυθμου καινοτόμου περιβάλλοντος εξ αποστάσεως επιμόρφωσης εκπαιδευτικών, το οποίο υλοποιήθηκε το Μάρτιο του 2007 φιλοδοξώντας να προσφέρει μία νέα διάσταση στη διαδικασία επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στις δομές διά βίου εκπαίδευσης ενηλίκων.

Η όλη προσπάθεια βασίστηκε στην αρχή ότι η διαδικτυακή μάθηση μπορεί να γεμίσει ένα μεγάλο κενό στο χώρο της επιμόρφωσης, όταν στηρίζεται στην ενεργό συμμετοχή και τη συνεργασία όλων των εμπλεκομένων στη μαθησιακή διαδικασία.

Το πρόγραμμα εφαρμόστηκε με ευθύνη του Περιφερειακού Συμβούλου Διά Βίου Εκπαίδευσης Ενηλίκων της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και είχε στόχο τη διεύρυνση των γνώσεων των εκπαιδευτικών σε θέματα που αφορούν στη διδακτική μεθοδολογία (τεχνικές εργασίας στα πλαίσια της ομάδας, μέθοδος σχεδίων εργασίας).

Ο σχεδιασμός, η υλοποίηση, η επιμέλεια του υλικού, καθώς και η αξιολόγηση του προγράμματος είναι αποτέλεσμα συνεργασίας της συγγραφικής ομάδας αυτής της μελέτης, την οποία αποτελούν: ο Σπύρος Κιουλάνης, Περιφερειακός Σύμβουλος Διά Βίου Εκπαίδευσης Ενηλίκων της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, ο Αριστείδης Μωυσιάδης, Σύμβουλος Ψυχολόγος του ΣΔΕ Δράμας και η Αναστασία Παναγιωτίδου, Καθηγήτρια Αγγλικής Φιλολογίας του ΣΔΕ Δράμας.

Η επιτυχία, ωστόσο, του προγράμματος οφείλεται στον ιδιαίτερο ζήλο την επιστημονική κατάρτιση και παιδαγωγική ευαισθησία των 225 εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στην επιμόρφωση, τους οποίους και ευχαριστούμε θερμά για τη συνεργασία. Χωρίς την ενεργό και ουσιαστική συμμετοχή τους δεν θα ήταν δυνατή η ολοκλήρωση

της έρευνας.

Ευχαριστούμε, το Γενικό Γραμματέα Εκπαίδευσης Ενηλίκων κ. Κωνσταντίνο Τσαμαδιά, για την εμπιστοσύνη με την οποία μας περιέβαλε.

Ευχαριστούμε επίσης, τη ΓΓΕΕ, το ΙΔΕΚΕ, την Επιστημονική Επιτροπή Επιμόρφωσης των ΣΔΕ για τη συνεργασία.

Ευχαριστούμε, ιδιαίτερα τον Αναπληρωτή Καθηγητή του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης κ. Αλέξανδρο Καράκο, για την ουσιαστική βοήθεια και καθοδήγηση που μας προσέφερε κατά τη διαδικασία διεξαγωγής της έρευνας.

Ευχαριστίες ανήκουν, τέλος, σε όλους τους συντελεστές λειτουργίας και τεχνικής υποστήριξης της πλατφόρμας ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης e-class του ακαδημαϊκού διαδικτύου GUnet, η οποία φιλοξένησε το μάθημα στη βάση του οποίου πραγματοποιήθηκε η επιμόρφωση.

Σπύρος Κιουλάνης
Αριστείδης Μωυσιάδης
Αναστασία Παναγιωτίδου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η επιμόρφωση αποτελεί ένα βασικό αίτημα της σύγχρονης κοινωνίας. Οι αυξημένες ανάγκες προσαρμογής των ανθρώπων στη ραγδαία μεταβαλλόμενη κοινωνική πραγματικότητα, οι γρήγορες αλλαγές και εξελίξεις που σημειώνονται καθημερινά σε συνδυασμό με τον αργό ρυθμό διορισμού των εκπαιδευτικών αναδεικνύουν την επιμόρφωση σε στρατηγικής σημασίας θεσμό. Καθώς, μάλιστα, οι παραδοσιακοί τρόποι εκπαίδευσης δεν καλύπτουν απόλυτα τις επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών, καθίσταται επιτακτική η ανάγκη η επιμόρφωση να προσφέρεται μέσα από σύγχρονα, ευέλικτα και λειτουργικά συστήματα.

Αυτή την ανάγκη φιλοδοξεί να καλύψει σήμερα η εξ αποστάσεως επιμόρφωση. Η εξ αποστάσεως επιμόρφωση μπορεί να συμβάλλει στη μαζική συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε προγράμματα επιμόρφωσης και κατάρτισης και ενδείκνυται στις περιπτώσεις όπου είναι δύσκολη η πρόσβαση στα επιμορφωτικά κέντρα λόγω απόστασης.

Η εκρηκτική ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών έχει αυξήσει το ενδιαφέρον για την προσφορά μαθημάτων από απόσταση ικανών να υπηρετήσουν τις ανάγκες της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, επιμόρφωσης και κατάρτισης. Το γεγονός αυτό έχει ως αποτέλεσμα να εμφανίζεται ένας σημαντικός αριθμός αποδοτικών χρήσεων της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και επιμόρφωσης, ο οποίος όμως καλύπτει ένα ευρύ φάσμα πρωτοβουλιών που αφορούν πρωτίστως τον ιδιωτικό τομέα ή το χώρο των επιχειρήσεων.

Η επιμόρφωση στα ΣΔΕ αποτελεί μία απαραίτητη διαδικασία προκειμένου οι εκπαιδευτικοί να ανταποκριθούν με μεγαλύτερη επιτυχία στις δυσκολίες του έργου τους, να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα, καθώς επίσης και σε καινούριες εκπαιδευτικές μεθόδους.

Το περιβάλλον εξ αποστάσεως επιμόρφωσης καθηγητών (e_εξ@α) του οποίου το σχεδιασμό, την εφαρμογή και αξιολόγηση παρου-

σιάζουμε σ' αυτή τη μελέτη, δεν είναι ένα απλό σύστημα διεξαγωγής εξ αποστάσεως επιμόρφωσης. Σχεδιάστηκε από την αρχή με στόχο να δημιουργήσει ένα πλαίσιο στο οποίο οι εκπαιδευόμενοι να μπορούν να δομήσουν από κοινού τη γνώση. Συνεπάγεται ουσιαστικά την υποστήριξη μιας συντονισμένης και συνεργατικής δόμησης της μάθησης. Είναι ένα περιβάλλον μάθησης όπου οι επιμορφούμενοι μπορούν να εργάζονται μαζί και να υποστηρίζουν ο ένας τον άλλο, καθώς χρησιμοποιούν μια ποικιλία από εργαλεία και πληροφορίες, στην αναζήτηση μαθησιακών στόχων και δραστηριοτήτων. Είναι μία κοινότητα μάθησης και ανταλλαγής απόψεων η οποία στόχο έχει να προσφέρει συνεχή, συστηματική και ουσιαστική επιμόρφωση, με σκοπό τη βελτίωση και την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού έργου.

Στην αρχή της εργασίας διερευνούμε την αναγκαιότητα της επιμόρφωσης, παραθέτουμε τις βασικές της μορφές και επιχειρούμε μία σύντομη ιστορική αναφορά στο θεσμό της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στη χώρα μας. Εξετάζουμε στη συνέχεια την ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, σε θέματα που αφορούν τα χαρακτηριστικά της στοιχεία, τις μορφές και τις βασικές της προδιαγραφές. Προχωρούμε στη συνέχεια στο σχεδιασμό του περιβάλλοντος εξ αποστάσεως επιμόρφωσης συζητώντας ένα θεωρητικό πλαίσιο εφαρμογής και μία σειρά από επιπρόσθετα στοιχεία που αφορούν στην επιλογή της πλατφόρμας, στην ομάδα στόχο, στο χρονοδιάγραμμα εφαρμογής και στο συντονισμό της επιμόρφωσης. Παραθέτουμε βασικά στοιχεία που αφορούν στην εφαρμογή και στη διαδικασία αξιολόγησης του περιβάλλοντος από τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς. Εδώ, παρουσιάζουμε τα ερωτηματολόγια, τους στατιστικούς ελέγχους, καθώς και τα αποτελέσματα των αναλύσεων. Η μελέτη ολοκληρώνεται με τα συμπεράσματα, καθώς και τις προτάσεις αναφορικά με τις επιπρόσθετες δυνατότητες χρήσης και διεύρυνσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

1.1. Η αναγκαιότητα της επιμόρφωσης

Η επιμόρφωση αποτελεί ένα θεσμό στρατηγικής σημασίας τόσο για την συνεχή επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών όσο και για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη των ίδιων των εκπαιδευτικών συστημάτων. Μπορούμε να ορίσουμε την επιμόρφωση ως το σύνολο των δραστηριοτήτων και διαδικασιών που έχουν ως πρωταρχικό σκοπό τον εμπλουτισμό, τη βελτίωση, την αναβάθμιση και την περαιτέρω ανάπτυξη των ακαδημαϊκών, πρακτικών, επαγγελματικών και προσωπικών ενδιαφερόντων, ικανοτήτων, γνώσεων και δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών κατά τη διάρκεια της θητείας τους.[1]

Οι βασικοί στόχοι της επιμόρφωσης επικεντρώνονται στην:[2]

- Ενημέρωση με βάση τις σύγχρονες παιδαγωγικές θεωρίες και τα σύγχρονα παιδαγωγικά ζητήματα που έχουν σχέση και με το σχολείο (διαπολιτισμική εκπαίδευση, μαθησιακές δυσκολίες).
- Συμπλήρωση της βασικής εκπαίδευσης.
- Πρακτική άσκηση.
- Ενίσχυση και ενθάρρυνση.
- Προώθηση της επικοινωνίας μεταξύ των εκπαιδευτικών και μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών.
- Ενημέρωση στις νέες τεχνολογίες.

1 Βλ. Μαυρογιώργος Γ., (1993) «Επιτέλους επιμόρφωση σε Πανεπιστημιακά επιμορφωτικά κέντρα», περιοδικό Σύγχρονη εκπαίδευση τεύχος 72, σελ. 11-13.
2 Βλ. Μαυρογιώργος Γ., (1993). Βασική εκπαίδευση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: Πτυχές ισομορφισμού στην Ευρωπαϊκή Διάσταση, Ευρωπαϊκό Συνέδριο, σελ. 139-160, Αθήνα., Μαντάς Π., (2002). Η μετεκπαίδευση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, Αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή στο Π.Τ.Ν. Ιωαννίνων, Ιωάννινα.

Η αναγκαιότητα της επιμόρφωσης γίνεται ιδιαιτέρως αισθητή όταν:

- Μεσολαβεί αρκετός χρόνος ανάμεσα στην αποφοίτηση από τη σχολή βασικής κατάρτισης και το διορισμό.
- Υπάρχουν ελλείψεις στη βασική εκπαίδευση.[3]
- Πραγματοποιούνται εκπαιδευτικές αλλαγές σε διάφορους τομείς (νέα αναλυτικά προγράμματα και βιβλία, εκπαίδευση αλλοδαπών, μαθησιακές δυσκολίες, ευέλικτη ζώνη κ.ά,),[4] με αποτέλεσμα οι εκπαιδευτικοί που θα κληθούν να υλοποιήσουν αυτές τις αλλαγές και καινοτομίες να μην είναι επαρκώς ενημερωμένοι.[5]
- Γίνεται χρήση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση.
- Εκπαιδευτικοί προωθούνται σε θέσεις στελεχών εκπαίδευσης με αποτέλεσμα η συστηματική επιμόρφωσή τους να είναι αναγκαία, προκειμένου να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των νέων τους καθηκόντων.[6]

Η επιμόρφωση είναι μια δραστηριότητα στην οποία κανείς εντάσσεται σε προσωπικό ή σε συλλογικό επίπεδο. Καθώς, όμως με τη μέθοδο της αυτοεπιμόρφωσης δεν είναι δυνατόν ο εκπαιδευτικός να καλύψει όλες τις επιμορφωτικές του ανάγκες, καλό είναι να λειτουργεί ένα οργανωμένο περιβάλλον συνεχούς επιμόρφωσης, με πρωταρχικό σκοπό την υποστήριξη της επιστημονικής και επαγγελματικής ανάπτυξης του εκπαιδευτικού. Έχει γίνει εξάλλου κατανοητό σε παγκόσμιο επίπεδο αλλά και στη χώρα μας το γεγονός ό,τι σε κανένα επάγγελμα, καμία εκπαίδευση ή κατάρτιση

3 Βλ. Newton E.H., -Brathwaite W.E., (1987), "Priorities and Program effectiveness in teacher education: A study of the perceptions on teachers in training in training and their tutors" "Training and teacher education", 1, 33:193-204.

4 Γκότοβος Θ., (1982). Η αναγκαιότητα της επιμόρφωσης και ο ρόλος της στην αποτελεσματικότητα των αλλαγών της εκπαίδευσης. Σύγχρονη Εκπαίδευση, τεύχος 9, σελ. 28-33.

5 Βλ. Νάσαινας Γ., (1999). Ο ρόλος της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στην προσπάθεια αλλαγής στάσης τους απέναντι στις πολιτισμικές μειονότητες και ειδικές πολιτισμικές ομάδες, Σχολείο και Ζωή, τεύχη 7,8 και 9.

6 Βλ. Τσίγκα Ε., Νάσαινας (2006) «Η δια βίου επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης. Προσδοκίες, προβλήματα, προτάσεις», Πρακτικά 1ου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου «Το Ελληνικό Σχολείο και οι προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας», Ιωάννινα 12-14 Μαΐου 2006., σελ. 73-84.

δεν αποτελεί εφόδιο επαρκές για όλη τη διάρκεια της ζωής.[7]

Η βασική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών, ανεξάρτητα από τη διάρκεια, τη δομή και το περιεχόμενό της, δεν είναι δυνατόν από μόνη της να καλύψει όλο το φάσμα των θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων που απαιτούνται για την άσκηση του παιδαγωγικού και εκπαιδευτικού τους έργου. Άλλωστε, είναι σημαντικό το γεγονός ότι η βασική επαγγελματική εκπαίδευση του εκπαιδευτικού χαρακτηρίζεται και από ένα είδος ετερογένειας, η οποία συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με τη διαφορά εκπαίδευσης και ειδίκευσης που παρουσιάζεται στις λεγόμενες καθηγητικές σχολές, αλλά και στα διαφορετικά προγράμματα σπουδών των διαφόρων τμημάτων.[8]

Με την έννοια αυτή λόγοι οι οποίοι καθιστούν αναγκαία τη συνεχή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, εκτός από την αναγκαιότητα να καλυφθούν οι αδυναμίες της βασικής κατάρτισης σε θέματα διδακτικής και παιδαγωγικής μεθοδολογίας, είναι:

- Οι ταχύτατες επιστημονικές εξελίξεις της εποχής μας.
- Οι κοινωνικές, οικονομικές, πολιτιστικές αλλαγές και ανακατατάξεις.
- Η ανεργία των εκπαιδευτικών η οποία συχνά ακυρώνει και απαξιώνει τη βασική τους εκπαίδευση.

Είναι γεγονός ότι οι εκπαιδευτικοί «φτάνουν τις περισσότερες φορές στη σχολική πράξη χωρίς την αναγκαία εμπειρία, εφοδιασμένοι με μια κατάρτιση που αποκτήθηκε μακριά και έξω από το σχολείο. Αυτό που ονομάζουμε βασική μόρφωση είναι στην πραγματικότητα μια μόρφωση προκαταρκτική, προεπαγγελματική. Το λιγότερο που μπορούμε να περιμένουμε απ' αυτή την προεπαγγελματική κατάρτιση είναι η συμβολή της στην απόκτηση γνώσεων και στη διαμόρφωση στάσεων στις οποίες θα μπορούσε να ανατρέξει ο εκπαιδευτικός, για

7 Βλ.http://www.eap.gr/news/EXAGGELIA_SYNEDRIOU/synedrio/html/sect7/55.htm#_ftnref3, τελευταία πρόσβαση 13-02-2006. Παπαδούρης Π., (2001) «Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: Μια μελέτη περίπτωσης». Εισήγηση στο 1ο Συνέδριο Ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

8 Βλ. Μαυρογιώργος Γ., (2002) «Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: Οι μορφές και το κοινωνικοπολιτικό τους πλαίσιο», στο «Παράλληλα κείμενα για τη θεματική ενότητα: Διοίκηση εκπαιδευτικών μονάδων», Πάτρα, ΕΑΠ., σελ. 101.

να τις μεταφέρει αργότερα στην πράξη.

Στην πραγματικότητα όμως διαπιστώνεται αδυναμία των νέων εκπαιδευτικών να εφαρμόσουν αποτελεσματικά τις θεωρητικές γνώσεις που απέκτησαν κατά την αρχική τους εκπαίδευση. Η θεωρητική αυτή αποδυνάμωση και η σταδιακή απώλεια των στοιχείων που αποκτήθηκαν στη διάρκεια της βασικής επαγγελματικής κατάρτισης του εκπαιδευτικού μπορεί να χαρακτηριστεί ως επαγγελματική "αποδιοργάνωση". Η καθημερινή πρακτική δείχνει ότι μια παλινδρόμηση των θεωρητικών γνώσεων που κρίθηκαν αρχικά αναγκαίες συμβαίνει στα περισσότερα επαγγέλματα. Αιτία αυτής της επαγγελματικής αποδιοργάνωσης είναι πρώτα απ' όλα η απόσταση ανάμεσα στο χρόνο της μόρφωσης και στο χρόνο της εκπαιδευτικής πράξης και η διαφορά ανάμεσα στους χώρους όπου αυτές πραγματοποιούνται. Με τη ραγδαία, μάλιστα, ανάπτυξη της επιστημονικής γνώσης και της τεχνολογίας που παρατηρείται σήμερα και με τις ταχύτατες κοινωνικές και πολιτισμικές μεταβολές που συντελούνται, ο εκπαιδευτικός περισσότερο από ό,τι συμβαίνει σε κάθε άλλο επαγγελματικό χώρο χάνει σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα τον ενεργό επιστημονικό και παιδαγωγικό του εξοπλισμό».[9]

Η βασική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών καλλιεργεί στάσεις και αξίες που συχνά αναφέρονται σε ιδεατές παρά σε πραγματικές καταστάσεις. Το γεγονός αυτό οδηγεί τον εκπαιδευτικό σε μία κατάσταση αβεβαιότητας. Τα πρώτα χρόνια της θητείας του είναι τα πιο δύσκολα και πιο σημαντικά για την προσωπική και επαγγελματική του εξέλιξη. Η εξελικτική του πορεία περιγράφεται συνήθως με ένα σχήμα τριών σταδίων.[10]

Στο πρώτο στάδιο ο εκπαιδευτικός επικεντρώνει τις ανησυχίες του σε θέματα επιβίωσης, όπως η πειθαρχία στην τάξη, η αποδοχή του από μέρους των μαθητών και των άλλων συναδέλφων, η γνώμη

9 Μαυροειδής Γ., Τύπας Γ., (2001) «Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: Τεχνική και μεθολογία επιμορφωτικών σεμιναρίων (σε σχέση με το Νόμο 1566/85)», Περιοδικό Επιθεώρηση εκπαιδευτικών θεμάτων, τ. 5, σελ. 148-149.

10 Βλ. Patiniczek, D., Issacson, N.(1981), "The Relationship of Socialization and the Concerns of Beginning Secondary Teachers" Journal of Teacher Education, 32. pp. 14-17.

του διευθυντή και ο φόβος της αποτυχίας. Στο δεύτερο στάδιο τον απασχολούν προβλήματα διδακτικής, ενώ στο τρίτο στάδιο το ενδιαφέρον του εστιάζεται κυρίως σε θέματα κοινωνικών και συναισθηματικών αναγκών των μαθητών, όπως οι δυσκολίες μάθησης. Τα πορίσματα της έρευνας των Patiniczek, και Issacson,[11] επιβεβαιώνουν την αναγκαιότητα της επιμόρφωσης σε κάθε στάδιο της εξελικτικής πορείας ενός εκπαιδευτικού.

Ωστόσο, η αναγκαιότητα της επιμόρφωσης καταδεικνύεται και μέσα από τις υψηλές προσδοκίες που έχουν γι' αυτήν οι εκπαιδευτικοί.[12] Οι εκπαιδευτικοί, πάντως, δεν έχουν μόνο προσδοκίες από την επιμόρφωση. Διαθέτουν και εμπειρίες οι οποίες προέρχονται από την άσκηση του έργου τους, αλλά και από μια προηγούμενη «άτυπη μαθητεία», όπου για μεγάλο χρονικό διάστημα είχαν εκτεθεί σε επαγγελματικές πρακτικές που συνδέονταν με την εργασία του εκπαιδευτικού.[13] Το γεγονός αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αισθάνονται, συνήθως, άβολα όταν βρίσκονται στη θέση του επιμορφούμενου. Η καθημερινή τους δράση στο σχολείο, έχει διαμορφώσει πρότυπα συμπεριφοράς και μοντέλα μάθησης τα οποία δεν μπορούν εύκολα να αποβάλλουν όταν περάσουν από την άλλη μεριά της έδρας.

Ιδιαίτερα αυξημένες είναι συχνά και οι κοινωνικές, οικογενειακές και επαγγελματικές υποχρεώσεις των εκπαιδευτικών. Το γεγονός αυτό τους δημιουργεί προβλήματα άγχους, έλλειψης χρόνου, συχνά μειωμένης αυτοεκτίμησης, ενώ δημιουργεί και επιπρόσθετες

11 Βλ. Patiniczek, D., Issacson, όπ.

12 Σε έρευνα που έγινε στην περιφέρεια Πελοποννήσου σε δείγμα 543 εκπαιδευτικών την Άνοιξη του 2004 και αφορούσε τις προσδοκίες των εκπαιδευτικών από την επιμόρφωση, το 41,5% του δείγματος προσδοκά την ενημέρωσή του στις νέες διδακτικές μεθόδους, το 17,7% τη γνώση των νέων τεχνολογιών, το 19,6% την πληροφόρηση για ανάπτυξη διαθεματικών εκπαιδευτικών προτάσεων, το 10,9% τη διδακτική και μεθοδολογική προσέγγιση σε συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο και το 10,3% τη συμμετοχή σε πρακτική άσκηση. Βλ. Τσίγκα Ε., Νάσαινας Σ., όπ. σελ. 73-84.

13 Βλ. Μαυρογιώργος, Γ., (1999) «Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και επιμορφωτική πολιτική στην Ελλάδα», στο Α. Αθανασούλα-Ρέππα, Σ.-Σ. Ανθοπούλου, Σ. Κατσουλάκης, Γ. Μαυρογιώργος, Διοίκηση εκπαιδευτικών μονάδων , τομ. Β' Διοίκηση ανθρώπινου Δυναμικού, Ε.Α.Π., Πάτρα, σελ. 93-135.

οικονομικές και κοινωνικές δυσκολίες. Πολλοί εκπαιδευτικοί συμμετέχουν στα προγράμματα γιατί επιθυμούν να αποκτήσουν μια βεβαίωση παρακολούθησης ως τυπικό προσόν και όχι για να επιμορφωθούν ουσιαστικά και να βελτιωθούν στην καθημερινή τους εργασία. Τέλος, αρκετοί είναι εκείνοι που ενώ δεν μπόρεσαν να παρακολουθήσουν το μεγάλο κύμα των τεχνολογικών αλλαγών της τελευταίας δεκαετίας, δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν ένα σύγχρονο πρόγραμμα επιμόρφωσης.

Ο ρόλος των εκπαιδευτικών των Σ.Δ.Ε., διαφοροποιείται αρκετά από αυτόν που καλούνται να πραγματώσουν οι εκπαιδευτικοί στα σχολεία της «τυπικής εκπαίδευσης». Η διαφοροποίηση αυτή μπορεί να γίνει κατανοητή αν λάβουμε υπόψη μας ότι το κλειστό αναλυτικό πρόγραμμα της «τυπικής εκπαίδευσης», στο χώρο των Σ.Δ.Ε., αντικαθίσταται από ένα ευέλικτο και ελαστικό πρόγραμμα σπουδών, έτσι ώστε κάθε φορά να αναπροσαρμόζεται, ανάλογα με τις πραγματικές ανάγκες και προσδοκίες των εκπαιδευόμενων.

Επίσης η εφαρμογή της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας, της βιωματικής μάθησης, της διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης, η συμμετοχή των εκπαιδευόμενων σε ελεύθερα εργαστήρια, η εξατομίκευση της διδασκαλίας και η περιγραφική αξιολόγηση καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησης των εκπαιδευόμενων, απαιτούν εξειδικευμένη παιδαγωγική κατάρτιση από τους εκπαιδευτικούς που αποφασίζουν να εργαστούν στο χώρο των ΣΔΕ.

1.2. Βασικές μορφές της επιμόρφωσης

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών διαμορφώνεται από ένα πλήθος παραγόντων, όπως ο σκοπός τον οποίο εξυπηρετεί, το περιεχόμενο και η διάρκειά της, η ομάδα στην οποία απευθύνεται και ο φορέας που είναι επιφορτισμένος με τη διοργάνωσή της.[14]

Με βάση τα παραπάνω διακρίνεται σε επιμόρφωση υποχρεωτική και προαιρετική, εισαγωγική και περιοδική, ενδοσχολική ή εξωσχολική, ταχύρρυθμη ή μεγάλης διάρκειας.[15] Η καθιέρωσή της

14 Βλ. Φλωρίδης, (2003), Η εξ αποστάσεως επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην ειδική αγωγή [Διπλωματική διατριβή], Πάτρα : Ε.Α.Π., 2003, Δ.Ε. 146/2003, σελ. 25-27.

15 Βλ. Αθανασούλα-Ρέππα Α., Ανθοπούλου Σ., Κατσουλάκης Σ., Μαυρογιώργος Γ., (1999), «Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων», τ. Β', Πάτρα, ΕΑΠ, σελ. 109-111.

εξαρτάται από το σύνολο των κοινωνικών, πολιτικών, οικονομικών και πολιτιστικών δεδομένων που χαρακτηρίζουν ένα εκπαιδευτικό σύστημα σε μια δεδομένη χρονική στιγμή.[16]

Με τον όρο υποχρεωτική επιμόρφωση αναφερόμαστε σε ένα σύνολο από δραστηριότητες και προγράμματα που ορίζονται ως υποχρεωτικά. Αφορά, συνήθως, ειδικές κατηγορίες εκπαιδευτικών, όπως νεοδιόριστους (εισαγωγική), σχολικούς συμβούλους, στελέχη εκπαίδευσης.

Η προαιρετική επιμόρφωση αφορά δραστηριότητες που προσφέρονται από διάφορους φορείς (ΥΠ.Ε.Π.Θ, Πανεπιστήμια, ΠΕΚ) και στις οποίες οι εκπαιδευτικοί έχουν δυνατότητα επιλογής (περιεχόμενο, επιμορφωτές, χρόνο, τόπο), ενώ με τον όρο «εξωσχολική επιμόρφωση» αναφερόμαστε στην εφαρμογή προγραμμάτων εκτός σχολικής μονάδας με ευθύνη συνήθως των Πανεπιστημίων.

Σε αντίθεση με αυτές τις μορφές επιμόρφωσης, η ενδοσχολική επιμόρφωση καθιερώνει τη μικρή σχολική κοινότητα ως μονάδα μάθησης, όπου τα προβλήματα του κάθε σχολείου και του κάθε εκπαιδευτικού αντιμετωπίζονται συνεργατικά. Βασικός στόχος της ενδοσχολικής επιμόρφωσης είναι η αντιμετώπιση των άμεσων και ειδικών αναγκών του σχολείου. Παράλληλα, μειώνεται ο κίνδυνος της αναντιστοιχίας αναγκών και επιμόρφωσης που είναι ένα συνηθισμένο φαινόμενο στα τυπικά προγράμματα επιμόρφωσης. Το γεγονός εξάλλου ότι απαιτεί την ενεργητική συμμετοχή των εκπαιδευτικών δημιουργεί κατάλληλες συνθήκες για την κάλυψη των προσωπικών ενδιαφερόντων των εκπαιδευτικών και τη μεταφορά νέων προσεγγίσεων στη σχολική τάξη.[17]

Μία νέα διάσταση στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών έρχεται να προσφέρει στις μέρες μας η εξ αποστάσεως επιμόρφωση. Η έως τώρα διεθνής εμπειρία από την εφαρμογή της εξ αποστάσεως επιμόρφωσης,[18] δείχνει ότι μπορεί να αντιμετωπίσει τη ζήτηση

16 Βλ. Φλωρίδης, ό.π., σελ. 25-27.

17 Βλ. Μαυρογιώργος Γ., (2002) ό.π. σελ. 94-95.

18 Το Postgraduate Certificate in Education – PGCE στην Αγγλία με φορέα το Ανοιχτό Πανεπιστήμιο οργανώνει την κατάρτιση των εκπαιδευτικών, το Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο του Tubigen (Deutwhes Institut fur Fernstudien an der Universitat Tubigen) στη Γερμανία οργανώνει την επιμόρφωση των εκπαι-

που σε ορισμένες περιπτώσεις παρουσιάζεται, είναι κατάλληλη για εργαζόμενους, ενδείκνυται στις περιπτώσεις που δεν είναι δυνατή η αντικατάσταση των εκπαιδευτικών, κρίνεται απαραίτητη στις περιπτώσεις των απομακρυσμένων σχολικών μονάδων, ενώ η υιοθέτησή της δημιουργεί ένα νέο εκπαιδευτικό περιβάλλον με ιδιαίτερη δυναμική.[19]

Με βάση το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο που ως θεμέλιο έχει τον Νόμο 1566/85, οι βασικές μορφές επιμόρφωσης που ισχύουν σήμερα είναι:[20]

- Η εισαγωγική επιμόρφωση των νεοδιόριστων εκπαιδευτικών, με σκοπό την ανανέωση και τη συμπλήρωση της θεωρητικής και πρακτικής κατάρτισής τους, την εναρμόνιση των γνώσεων και των μεθόδων διδασκαλίας με την εκπαιδευτική πραγματικότητα και την ενημέρωσή τους σε υπηρεσιακά, επιστημονικά και παιδαγωγικά θέματα.

δευτικών, η εξ αποστάσεως επιμόρφωση μακράς διαρκείας χρησιμοποιείται στη Φινλανδία από τη Finnish Association for Distance Education-FDE (Φιλανδική Ένωση για την εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση), ως συμπληρωματική μορφή, και σε ορισμένες περιπτώσεις στη Γαλλία από τη Federation Interuniversitaire de l' Enseignement a Distance-FIED. (Διαπανεπιστημιακή Ομοσπονδία εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης). Ενταγμένα στους φορείς επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών είναι τα Πανεπιστήμια McGill (Καναδάς) de Tucuman (Αργεντινή), το Ανοιχτό Πανεπιστήμιο της Πορτογαλίας και αρκετά άλλα πανεπιστήμια και ιδρύματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσηςΔ. Βεργίδης-Α. Λιοναράκης-Α. Λυκουριώτης-Β. Μακράκης-Χ. Ματραλής, Ανοιχτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Θεσμοί και λειτουργίες, Τομ. Α. Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα 1998, σ. 157-243.

19 Για μία διερεύνηση των δυνατοτήτων για την οργάνωσης της εξ αποστάσεως επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, βλ. Ανδρέου Α (2001) Η ανοικτή και εξ αποστάσεως επιμόρφωση των εκπαιδευτικών., Εισήγηση στο Πρώτο Συνέδριο της Ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, στην επίσημη ιστοσελίδα του Ελλ. Ανοικτ. .Πανεπιστ., http://www.eap.gr/news/EXAGGELIA_SYNEDRIOU/synedrio/html/sect7/4.htm#_ftnref6, τελευταία πρόσβαση 13-06-2005.

20 Νόμος 1566 της 26ης Σεπτεμβρίου 1985 (Φ.Ε.Κ. 167/30-9-1985), «Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις».

- Οι περιοδικές ταχύρρυθμες επιμορφώσεις που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια του διδακτικού έτους, σε περιφερειακή ή και πανελλαδική κλίμακα, και έχουν ως στόχο την ενημέρωση των εκπαιδευτικών σε σημαντικές εκπαιδευτικές καινοτομίες, όπως αλλαγή σχολικών προγραμμάτων, εισαγωγή νέων μαθημάτων, νέων διδακτικών μεθόδων ή νέων σχολικών βιβλίων.[21]

1.3. Ο θεσμός της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στη χώρα μας

Οι πρώτες προσπάθειες για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στο νεότερο ελληνικό κράτος αφορούσαν το προσωπικό της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι πολιτικές και οικονομικές συγκυρίες έστρεψαν την προσοχή της πολιτείας στην ανάγκη της πληρέστερης παιδαγωγικής και επιστημονικής κατάρτισης των εκπαιδευτικών.[22]

Η παιδαγωγική κατάρτιση των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, προσέλκυσε το ενδιαφέρον και άρχισε αμυδρά να εντάσσεται στο πρόγραμμα του Πανεπιστημίου Αθηνών στα τέλη του 19ου αιώνα. Το 1875 άρχισε να διδάσκεται το μάθημα της Παιδαγωγικής στη Φιλοσοφική Σχολή, ενώ ταυτόχρονα λειτούργησε στα πλαίσια του προγράμματός της και το «Παιδαγωγικό Φροντιστήριο». Το 1895 οι παιδαγωγικές σπουδές εντάχθηκαν στο πρόγραμμα της Φιλοσοφικής Σχολής με δύο μαθήματα: τη Γενική Παιδαγωγική και τη Γυμνασιακή Παιδαγωγική. Ωστόσο, η πρώτη οργανωμένη επιμορφωτική δραστηριότητα για τους εκπαιδευτικούς της Μέσης Εκπαίδευσης πραγματοποιήθηκε το 1900, όταν καθηγητές των Ελληνικών Σχολείων και των Γυμνασίων κλήθηκαν να παρακολουθήσουν στην Αθήνα τμήματα παιδαγωγικών μαθημάτων.[23]

Τα αποτελέσματα του προβληματισμού σχετικά με το θέμα της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

21 Προγράμματα περιοδικής επιμόρφωσης διοργανώνει συνήθως ο ΟΕΠΕΚ.

22 Βλ. Ανδρέου, Απ. (1982) «Επισκόπηση του Θεσμού της Επιμόρφωσης των Εκπαιδευτικών στη χώρα μας», Σύγχρονη Εκπαίδευση, τ.9, σελ. 34-41.

23 Βλ. Δημητριάδη Π. (2004) «Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (1910-1980) και οι επιδράσεις της στην υπηρεσιακή τους εξέλιξη» : [Διπλωματική διατριβή], Πάτρα : Ε.Α.Π. , 2004, Τοπική Ταξινόμηση Δ.Ε. 97/2004, σελ. 32-33.

έγιναν ορατά μερικά χρόνια αργότερα, όταν το 1910 ιδρύθηκε ο μακροβιότερος επιμορφωτικός θεσμός στην ιστορία της Μέσης εκπαίδευσης, το «Διδασκαλείο Μέσης Εκπαίδευσης».[24]

Το Διδασκαλείο Μέσης Εκπαίδευσης ιδρύθηκε το 1910.[25] Άρχισε να λειτουργεί την ίδια χρονιά στην Αθήνα, όπου και διατήρησε την έδρα του σε όλη τη διάρκεια της ζωής του. Αποτέλεσε, μέχρι την ίδρυση των Σχολών Επιμόρφωσης Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (Σ.Ε.Λ.Μ.Ε) το 1976, το βασικό επιμορφωτικό ίδρυμα για τους εκπαιδευτικούς της Μέσης Εκπαίδευσης.[26] Έδειξε αξιοθαύμαστη σταθερότητα ως θεσμός ενώ καταργήθηκε επίσημα με το Ν.1566/1985.[27]

Μετά την πολιτειακή αλλαγή του 1974 και μέσα από μια σειρά νομοθετημάτων που αφορούσαν τη δομή, την οργάνωση και τη διοίκηση της εκπαίδευσης, καθώς και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας βαθμίδας, επιχειρήθηκε μια γενικότερη αναμόρφωση της ελληνικής εκπαιδευτικής πραγματικότητας.[28] Η όλη μεταρρυθμιστική προσπάθεια ξεκίνησε όταν ιδρύθηκε ένας νέος θεσμός, υπαγόμενος απευθείας στο Υπουργείο Παιδείας.[29] Σκοπός του ήταν η μελέτη των εκπαιδευτικών θεμάτων και η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και ονομάστηκε Κέντρο Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως (Κ.Ε.Μ.Ε.). Το Κ.Ε.Μ.Ε. λειτούργησε για δέκα περίπου χρόνια και καταργήθηκε το 1985[30] όταν τη θέση του πήρε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.[31]

---

24 Δημητριάδη Π. ό.π. σελ. 34.

25 Νόμος ΓΨΙΗ' της 8ης Απριλίου 1910 (Φ.Ε.Κ. 152/22-4-1910), «Περί παιδαγωγικής μορφώσεως και δοκιμασίας των λειτουργών της Μέσης Εκπαιδεύσεως».

26 Βλ. Δημητριάδη Π. ό.π. σελ. 34-41.

27 Νόμος 1566 ό.π.

28 Βλ. Δημητριάδη Π. ό.π. σελ. 45-49.

29 Νόμος 186 της 2ας Οκτωβρίου 1975 (Φ.Ε.Κ. 214/4-10-1975), «Περί του Κέντρου Εκπαιδεύσεως Μελετών και Επιμορφώσεως και διατάξεων τίνων του προσωπικού της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων».

30 Νόμος 1566 ό.π.

31 Βεργίδης, Δ. (1999) «Κοινωνικός και Οικονομικός Ρόλος της Εκπαίδευ-

Ανάμεσα στους σκοπούς του Κ.Ε.Μ.Ε. περιλήφθηκαν η συστηματική έρευνα των εκπαιδευτικών προβλημάτων, ο προγραμματισμός του εκπαιδευτικού έργου, η κατάρτιση αναλυτικών προγραμμάτων και η φροντίδα για την προαγωγή του μορφωτικού επιπέδου του εκπαιδευτικού προσωπικού και των σπουδαστών. Συγκεκριμένη αποστολή του στο επίπεδο της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών ήταν η οργάνωση και παρακολούθηση της λειτουργίας κέντρων ταχύρρυθμης εκπαίδευσης, σεμιναρίων και σχολών επιμόρφωσης για το διδακτικό και εποπτικό προσωπικό της εκπαίδευσης.[32]

Στο πλαίσιο της τελευταίας αυτής αρμοδιότητας του Κ.Ε.Μ.Ε., και κάτω από την εποπτεία και παρακολούθησή του, ιδρύθηκε δύο χρόνια αργότερα στην Αθήνα η «Σχολή Επιμορφώσεως Λειτουργών Μέσης Εκπαιδεύσεως» (Σ.Ε.Λ.Μ.Ε).[33] Σκοπός της Σ.Ε.Λ.Μ.Ε ήταν η θεωρητική και πρακτική επιμόρφωση των διοριζομένων και υπηρετούντων λειτουργών της Μέσης Εκπαίδευσης. Ειδικότερα ο νέος αυτός θεσμός αποσκοπούσε στη συμπλήρωση των επιστημονικών γνώσεων των εκπαιδευτικών, την ενημέρωσή τους στις νέες κατευθύνσεις της Παιδαγωγικής επιστήμης και των μεθόδων διδασκαλίας, καθώς και στην προσαρμογή των γνώσεών τους στα δεδομένα της εκάστοτε διαμορφούμενης στην Ελλάδα εκπαιδευτικής πραγματικότητας.[34] Στο άρθρο 2 του ίδιου Προεδρικού διατάγματος προβλέπονταν η λειτουργία Σ.Ε.Λ.Μ.Ε. και σε άλλες πόλεις εκτός Αθήνας.

Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Π.Ι.)[35] ως ανεξάρτητη δημόσια υπηρεσία, ιδρύθηκε το 1964.[36] Στους αρχικούς στόχους του Π.Ι., περιλαμβανόταν ο σχεδιασμός αλλά και η στήριξη της Εκπαιδευτικής

σης Ενηλίκων στην Ελλάδα» στο Βεργίδης, Δ., Abrahamsson, K., Davis, M., Fay, R. Κοινωνική και Οικονομική Λειτουργία, Πάτρα, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, σελ. 9-88

32 Νόμος 186 ό.π.

33 Προεδρικό Διάταγμα 127 της 10ης Φεβρουαρίου 1977 (Φ.Ε.Κ. 40/12-2-1977), «Περί οργανώσεως και λειτουργίας παρά τω Κ.Ε.Μ.Ε. Σχολής Επιμορφώσεως Λειτουργών Μέσης Εκπαιδεύσεως (Σ.Ε.Λ.Μ.Ε.).

34 Άρθρα 1 και 3.

35 Βλ. http://www.pi-schools.gr/pi_history/

36 Ν. 4379/1964

Μεταρρύθμισης που τότε επιχειρήθηκε και στην οποία καθοριστική ήταν η συμβολή των Ε. Παπανούτσου και Λ. Ακρίτα. Την περίοδο της δικτατορίας, το Π.Ι. καταργήθηκε.[37] Κατά τη Μεταπολίτευση,[38] ιδρύθηκε το «Κέντρο Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως» (Κ.Ε.Μ.Ε), οι αρμοδιότητες του οποίου ήταν αντίστοιχες με αυτές του Π.Ι. Το 1985 καταργήθηκε το ΚΕΜΕ και επανιδρύθηκε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1566/85 (άρθρο 24), το Π.Ι. αποτελεί ανεξάρτητη δημόσια υπηρεσία, εδρεύει στην Αθήνα και υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο είναι ο παλαιότερος ερευνητικός και συμβουλευτικός φορέας σε ζητήματα παιδείας και με το έργο του συμβάλλει ουσιαστικά στη χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής από το ΥΠ.Ε.Π.Θ. Κύριος σκοπός του Π.Ι. είναι η πολύπλευρη μελέτη του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, η υποβολή προτάσεων, γνωμοδοτήσεων και εισηγήσεων προς τον Υπουργό Παιδείας για όλα τα θέματα της εκπαίδευσης, καθώς και η εφαρμογή των αποφάσεων του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων σε εκπαιδευτικό-παιδαγωγικό επίπεδο.

Μετά το 1981, αρχίζει ο διάλογος για τη νέα επιμορφωτική πολιτική, την εισαγωγική επιμόρφωση και τα Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα (Π.ΕΚ.). Ο θεσμός των Π.Ε.Κ. προτάθηκε το 1981, νομοθετήθηκε το 1985[39] και εφαρμόστηκε για πρώτη φορά το 1992. Στο διάστημα αυτό οργανώθηκαν σημαντικά επιστημονικά Συνέδρια με θέμα την επιμόρφωση, έγιναν νομοθετικές ρυθμίσεις, δόθηκαν στη δημοσιότητα σχέδια προεδρικών διαταγμάτων και υπογράφτηκαν προεδρικά διατάγματα.[40]

Τα Π.Ε.Κ κατά τη μέχρι σήμερα λειτουργία τους προσέφεραν επιμόρφωση σε εκπαιδευτικούς που επρόκειτο στα επόμενα χρόνια να διοριστούν (εισαγωγική επιμόρφωση), αλλά και σε εκπαιδευτικούς που είχαν ήδη διοριστεί. Ο αριθμός των προγραμμάτων που προσφέρει κάθε Π.Ε.Κ είναι σχετικά μικρός και εξαρτάται από την

37 Α.Ν. 59/1967

38 Ν. 186/1975

39 Νόμος 1566 ό.π.

40 Βλ. Φλωρίδης, Θ. ό.π. σελ. 32-33.

οικονομική επιχορήγηση που λαμβάνει από το Υπουργείο Παιδείας. Αυτό σημαίνει ότι ένας σχετικά μικρός αριθμός εκπαιδευτικών έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν κάποια προγράμματα και σε αραιά χρονικά διαστήματα.

Τα Π.Ε.Κ αναγκάζονται συχνά να αποκλείσουν εκπαιδευτικούς που ενδιαφέρονται να παρακολουθήσουν κάποιο πρόγραμμα, επειδή έχουν παρακολουθήσει τα προηγούμενα χρόνια έστω και ένα από άλλα προγράμματα που προσφέρθηκαν. Το υψηλό κόστος υλοποίησης των προγραμμάτων είναι αποτρεπτικό για την παροχή επιμορφωτικών προγραμμάτων στην ποσότητα και την συχνότητα που επιβάλλει η ραγδαία απαξίωση των γνώσεων.

Επειδή τα προγράμματα πραγματοποιούνται κατά τον ελεύθερο χρόνο των εκπαιδευτικών, εκπαιδευτικοί που εργάζονται σε απομακρυσμένα σημεία από τις έδρες των Π.Ε.Κ αδυνατούν να μετακινηθούν για να τα παρακολουθήσουν. Επίσης, στις περιπτώσεις των εξακτινωμένων προγραμμάτων σε διάφορες πόλεις της περιφέρειας που καλύπτει κάθε Π.Ε.Κ, η πλειοψηφία των επιμορφωτών προέρχεται συνήθως από τα στελέχη των τοπικών κοινωνιών, που οπωσδήποτε δεν ανταποκρίνονται πάντα σε υψηλά ποιοτικά εκπαιδευτικά δεδομένα. Αλλά και για τους εκπαιδευτικούς που κατοικούν στις έδρες των Π.Ε.Κ, κοινωνικές και οικογενειακές υποχρεώσεις λειτουργούν περιοριστικά για τη φυσική τους παρουσία σε καθορισμένες ώρες και μέρες στις αίθουσες διδασκαλίας των Π.Ε.Κ.[41]

Ο Οργανισμός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών[42] είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου εποπτευόμενο από τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Διοικείται από οκταμελές Διοικητικό Συμβούλιο, του οποίου η θητεία είναι τριετής και η συγκρότησή του γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Ιδρύθηκε με το Ν.2986/2002(αρθ.6-ΦΕΚ24, τ.Α' – 13/2/02), ενώ έργο του είναι ο σχεδιασμός της επιμορφωτικής πολιτικής για τους εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και η υποβολή σχετικών προτάσεων

41 Αθανασούλα-Ρέπα Α., Ανθοπούλου Σ., Κατσουλάκης Σ., Μαυρογιώργος Γ., (1999) «Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων», τ. Β', Πάτρα, ΕΑΠ. 120-124.

42 http://www.oepek.gr/

στον Υπουργό Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων.

Στην εποχή μας η έκταση των αναγκών του εκσυγχρονισμού και της αναπροσαρμογής των εκπαιδευτικών συστημάτων απαιτεί τη διάθεση σημαντικών πόρων για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.[43] Τα βασικά θέματα γύρω από τα οποία πρέπει να επικεντρώνεται ο σχεδιασμός της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών είναι:

- Η σύνδεση μεταξύ βασικής κατάρτισης και διαρκούς επιμόρφωσης.
- Η ενίσχυση τής ενδοσχολικής επιμόρφωσης.[44]
- Η αποκέντρωση των κεντρικών δομών και δραστηριοτήτων.
- Η αξιοποίηση της εξ αποστάσεως επιμόρφωσης.

1.4. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών των ΣΔΕ και των εκπαιδευτών των υπολοίπων δομών και των αυτόνομων προγραμμάτων της Γενικής Γραμματείας Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Εναλλακτικές μορφές επιμόρφωσης στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, πραγματοποιείται σε εθνικό επίπεδο μέσω ειδικών Σεμιναρίων που διοργανώνει η ΓΓΕΕ, στα οποία συμμετέχει το σύνολο του προσωπικού των ΣΔΕ (Διευθυντές - Σύμβουλοι - Εκπαιδευτικοί). Σημαντικό είναι επίσης το γεγονός ότι οι εκπαιδευτικοί των ΣΔΕ υποστηρίζονται στο καθημερινό τους έργο από τους Περιφερειακούς Συμβούλους Εκπαίδευσης σε θέματα κυρίως διδακτικής μεθοδολογίας, αλλά και από την ειδική Επιστημονική Επιτροπή των ΣΔΕ σε επιστημονικά θέματα σχετικά με την ειδικότητά τους.

Την ίδια στιγμή είναι χαρακτηριστικό ότι για τους εκπαιδευτές των υπολοίπων δομών και αυτόνομων προγραμμάτων της ΓΓΕΕ δεν προβλέπεται συνήθως κάποια συστηματική επιμόρφωση. Το γεγονός

43 Σχετικά βλ. - Γ. Μαυρογιώργος (1999) ό.π. σ. 93-135., καθώς, επίσης και στο Ανδρέου, Α., «Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: Προς την πολυτυπία και πολυμορφία», στο Απ. Ανδρέου (Εισαγωγή-Επιμέλεια), «Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου-Βασική κατάρτιση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών», Εκδοτικός Όμιλος Συγγραφέων-Καθηγητών, Αθήνα 1992, σ. 208-228.

44 Για την Ελληνική περίπτωση βλ. - Π. Ξωχέλης-Ζ. Παπαναούμ (2000) «Η ενδοσχολική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Ελληνικές εμπειρίες 1977-2000», ΥΠΕΠΘ-ΕΠΕΑΕΚ, Θεσσαλονίκη.

αυτό δημιουργεί προβλήματα, καθώς οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί που προσλαμβάνονται σ' αυτά τα προγράμματα, δεν έχουν το κατάλληλο θεωρητικό υπόβαθρο για να διδάξουν σε ενήλικες.

Ωστόσο η εκπαίδευση και η επιμόρφωση των εκπαιδευτών ενηλίκων είναι ένας ιδιαίτερα κρίσιμος παράγοντας με τον οποίο συνδέεται άμεσα η ποιότητα των προγραμμάτων της διά βίου εκπαίδευσης, των ατόμων δηλαδή που σχεδιάζουν, οργανώνουν, υλοποιούν, υποστηρίζουν και αξιολογούν αυτά τα προγράμματα. Είναι γεγονός ότι οι εκπαιδευτές ενηλίκων χρειάζεται να διαθέτουν μία σειρά από σύνθετα προσόντα που συνδέονται με τη βασική γνώση του αντικειμένου, την ανάπτυξη επικοινωνιακών σχέσεων, την προώθηση της ενεργητικής συμμετοχής των εκπαιδευόμενων στη μάθηση, τη χρήση σύγχρονων και κατάλληλων κάθε φορά μεθόδων.

Στην πορεία συγκρότησης ενός ενιαίου και ποιοτικού συστήματος διά βίου εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ενηλίκων, η ΓΓΕΕ επιχειρώντας να καλύψει το κενό αυτό προχωρεί στη δημιουργία Κέντρου Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών – Επιμορφωτών Ενηλίκων υπό την επωνυμία "ΠΛΑΤΩΝ". Οι αρχικοί στόχοι του κέντρου είναι:

- Η σταδιακή ενοποίηση των διαδικασιών επιμόρφωσης των εκπαιδευτών και επιμορφωτών ενηλίκων όλων των δομών και των αυτόνομων προγραμμάτων.
- Η Δημιουργία ενιαίου μητρώου εκπαιδευτών - επιμορφωτών ενηλίκων.

Στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης[45] τα τελευταία δύο χρόνια (2005-2007) εφαρμόζουμε ένα ειδικό πρόγραμμα ενδοσχολικής επιμόρφωσης το οποίο περιλαμβάνει:

i. Ένα πρόγραμμα τακτικών - παιδαγωγικών συναντήσεων, σε επίπεδο σχολικής μονάδας.

ii. Μία σειρά από επιμορφωτικές ημερίδες σε επίπεδο περιφέρειας.

45 Πρόκειται για μία Περιφέρεια στην οποία ανήκουν τα ΣΔΕ Δράμας, Ξάνθης, Κομοτηνής, Σαπών, Αλεξανδρούπολης και Ορεστιάδας.

iii. Ένα περιβάλλον εξ αποστάσεως επικοινωνίας και επιμόρφωσης.

Ο τακτικές παιδαγωγικές συναντήσεις αρχικά έχουν κοινή θεματολογία σε όλα τα ΣΔΕ[46] η οποία στη συνέχεια διαφοροποιείται ανάλογα με τις τοπικές ανάγκες και ιδιαιτερότητες.

Σε ό,τι αφορά την αναζήτηση των κατάλληλων προσώπων που υποστηρίζουν την επιμόρφωση, καθοριστικό και ουσιαστικό ρόλο διαδραματίζουν ο Περιφερειακός σύμβουλος Εκπαίδευσης, το διδακτικό και συμβουλευτικό προσωπικό των ΣΔΕ, καθώς και εξωτερικοί συνεργάτες.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτέλεσε το θέμα της ενδοσχολικής επιμόρφωσης το οποίο ξεκίνησε το Μάρτιο το 2005 και αφορούσε τη διαπραγμάτευση του θέματος: «Σχέσεις εκπαιδευτικών και εκπαιδευόμενων».

Στα πλαίσια αυτά το ρόλο των εισηγητών ανέλαβαν οι Σύμβουλοι Ψυχολόγοι των ΣΔΕ. Στο ΣΔΕ Κομοτηνής, με υπεύθυνη τη Σύμβουλο Ψυχολόγο του ΣΔΕ κ. Βασιλική Δημητρίου, πραγματοποιήθηκαν συνολικά επτά (7) συναντήσεις,[47] με θέμα: «Βιωματική Μάθηση Από την Θεωρία στην Πράξη».

Η κάθε συνάντηση περιλάμβανε δυο αλληλένδετα μέρη. Στο πρώτο μέρος με παιδαγωγικά παιχνίδια, ασκήσεις ελεύθερου συνειρμού και εργασία σε μικρές ομάδες, στόχος ήταν η ανταλλαγή εμπειριών και η κατανόηση των θεμάτων, ενώ στο δεύτερο μέρος σκοπός ήταν η γενίκευση και η εφαρμογή. Κυριαρχούσε, δηλαδή,

46 Αφορούν την προγραμματισμένη διαπραγμάτευση μίας σειρά θεμάτων, όπως η φιλοσοφία των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, η μεθόδευση της διδασκαλίας στη βάση της βιωματικής - συμμετοχικής μάθησης, η περιγραφική αξιολόγηση κ.α.

47 Τα επιμέρους θέματα των επτά συναντήσεων ήταν: «Γνωριμία-Προσδοκίες-Πλαίσιο επιμόρφωσης., οι υποτιμητικές κριτικές και η αναμετάδοση των παλιών πληγών., η δυναμική της ομάδας –τάξης: οι ρόλοι και οι σχέσεις που αναπτύσσονται., αποδοχή της διαφορετικότητας και της διαφορετικής οπτικής., συμπεριφορές που διαταράσσουν τη λειτουργία της ομάδας-τάξης., είδη συγκρούσεων., τρόποι επίλυσης μιας σύγκρουσης., το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας των ονείρων μας.». Για τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα, οι εκπαιδευτικοί έλαβαν βεβαίωση συμμετοχής.

μία προσπάθεια εφαρμογής της εκπαιδευτικής διαδικασίας στην καθημερινή λειτουργία του ΣΔΕ και ιδιαίτερα στη σχέση εκπαιδευτικών και εκπαιδευόμενων.

Ουσιαστική συμβολή στο ζήτημα της επιμόρφωσης παρουσιάζουν και οι επιμορφωτικές συναντήσεις σε επίπεδο περιφέρειας. Μπορούν να οργανωθούν, συγκριτικά με την επιμόρφωση σε εθνικό επίπεδο, εύκολα, ενώ προσφέρουν μεγάλα περιθώρια ευελιξίας ώστε να μπορούν να καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα αναγκών και ενδιαφερόντων των εκπαιδευτικών. Στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης πραγματοποιήσαμε τρεις συνολικά παρόμοιες ημερίδες.

Στην πρώτη επιμορφωτική συνάντηση των εκπαιδευτικών ΣΔΕ Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (01/10/2005, Δημοτικό Ωδείο Δράμας) με θέμα: «Τα σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας και η τοπική κοινωνία: σχέση αλληλεπίδρασης μεταξύ εκπαιδευτικού οργανισμού και τοπικής κοινωνίας στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης», έγινε σαφές ότι κάθε Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας έχει τη δυνατότητα και πρέπει να παρεμβαίνει σε θέματα όπως: η προσαρμογή των μαθημάτων και της ύλης ανάλογα με τις απαιτήσεις και τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας, η μεθόδευση της διδασκαλίας με βάση τις τοπικές ιδιαιτερότητες, η συνεργασία με τους τοπικούς φορείς κ.α.

Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι εκτός από το καθαρά θεωρητικό μέρος, δόθηκε η δυνατότητα και στους ίδιους τους εκπαιδευτικούς να παρουσιάσουν σχέδια εργασίας στα οποία ο τοπικός χαρακτήρας του ΣΔΕ διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο. Τέλος στα εργαστήρια κατά Γραμματισμό δόθηκε μια πρώτη δυνατότητα γνωριμίας και αλληλεπίδρασης των εκπαιδευτικών της Περιφέρειας.

Στη δεύτερη επιμορφωτική συνάντηση (17/02/2006, Δημοτικό Ωδείο Δράμας) και μετά την διερεύνηση των επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών έγινε μία προσπάθεια προσέγγισης συγκεκριμένων ζητημάτων τα οποία συνδέονται με την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Ενδεικτικά αναφέρουμε το πρόβλημα διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας σε μουσουλμάνους

εκπαιδευόμενους που ως πρώτη γλώσσα χρησιμοποιούν την τουρκική. Η προσέγγιση του συγκεκριμένου ζητήματος σε μία επιμορφωτική συνάντηση σε εθνικό επίπεδο θα παρουσίαζε, ίσως, μειωμένο ενδιαφέρον για τους εκπαιδευτικούς περιοχών που δεν αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα.

Την 1η Συνάντηση εργασίας όλων των δομών και των αυτόνομων προγραμμάτων διά βίου εκπαίδευσης Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (ΑΜ-Θ) (02/11/2006, Εμποροβιομηχανικό Επιμελητήριο Κομοτηνής), την πραγμαποιήσαμε στα πλαίσια της προσπάθειας που καταβάλλεται από τη Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, με στόχο το συντονισμό των δράσεων και την σταδιακή ενοποίηση των διαδικασιών επιμόρφωσης των εκπαιδευτών και επιμορφωτών ενηλίκων όλων των δομών και των αυτόνομων προγραμμάτων της διά βίου εκπαίδευσης.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την Περιφέρεια ΑΜ-Θ, ότι η συνάντηση αυτή ήταν ουσιαστικά η πρώτη πανελλαδική συνάντηση εργασίας όλων των δομών και των αυτόνομων προγραμμάτων δια βίου εκπαίδευσης μιας Περιφέρειας. Επιδίωξή μας ήταν η ανταλλαγή απόψεων και η καταγραφή προτάσεων όλων των εμπλεκομένων – από οποιαδήποτε θέση – στο χώρο της διά βίου εκπαίδευσης.

Η συνάντηση ολοκληρώθηκε με μεγάλη επιτυχία, καθώς συμμετείχαν εκπαιδευτικοί από όλες τις δομές διά βίου εκπαίδευσης της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (γράφημα 1).

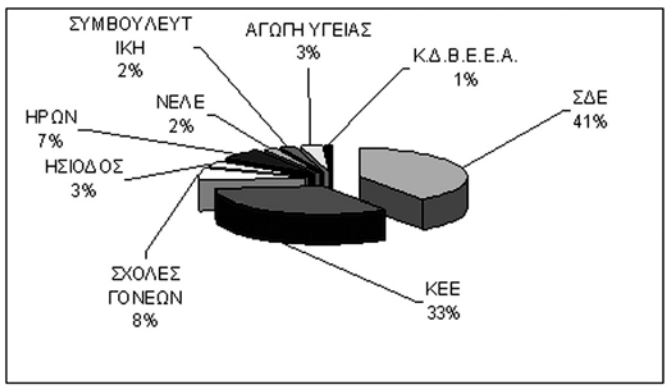

Γράφημα 1. Συμμετοχές στην 1η Συνάντηση Εργασίας όλων των δομών διά βίου εκπαίδευσης ενηλίκων ΑΜ-Θ.

1.5. Η Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Η Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση (ΑεξΑΕ) αποτελεί ένα γενικό όρο ο οποίος χρησιμοποιείται για να καλύψει ένα ευρύ φάσμα τρόπων διδασκαλίας και μάθησης, από τα οποία ο σπουδαστής βρίσκεται σε απόσταση από τον διδάσκοντα.[48]

Η ανάπτυξη των ανοικτών συστημάτων εκπαίδευσης τα τελευταία χρόνια ευνοήθηκε από μία σειρά εξελίξεων στην οικονομία, στις κοινωνικές δομές και στην τεχνολογία. Η άνοδος του κόστους εργασίας επέβαλε μια σημαντική επένδυση στον ανθρώπινο παράγοντα: τη συνεχή βελτίωση του εκπαιδευτικού επιπέδου και την εξειδίκευση των εργαζόμενων. Προς την ίδια κατεύθυνση συνέβαλαν ο εκσυγχρονισμός του πρωτογενή τομέα της οικονομίας, καθώς και η ανάπτυξη του τομέα των υπηρεσιών, που απαιτούσαν μια συνεχιζόμενη εκπαίδευση των εργαζόμενων μέσα από ευέλικτα εκπαιδευτικά σχήματα. Γενικότερα, η ραγδαία ανάπτυξη της επιστήμης και της τεχνολογίας κατέστησαν την αρχική τυπική εκπαίδευση ανεπαρκή για το σύγχρονο άνθρωπο και οδήγησαν στην ανάγκη μιας συνεχούς επιμόρφωσης και ενημέρωσης.[49]

Το ιδεώδες της ΑεξΑΕ συνίσταται από:[50]

- Την υποχρέωση της κοινωνίας να προσφέρει όσο γίνεται περισσότερες εκπαιδευτικές ευκαιρίες και να διασφαλίζει την ελεύθερη πρόσβαση όλων των πολιτών στο εκπαιδευτικό σύστημα.
- Το δικαίωμα του φοιτητή να προσδιορίζει τον τόπο, το χρόνο και το ρυθμό της μελέτης του. Να διαμορφώνει ο ίδιος προοδευτικά τη μορφωτική του φυσιογνωμία τόσο από πλευράς επιπέδου σπουδών, όσο και από πλευράς γνωστικού αντικειμένου.

Η "Ανοικτή εκπαίδευση" συνιστά ουσιαστικά μια φιλοσοφία

48 Βλ. Βεργίδης, Δ., Λιοναράκης, Α., Λυκουργιώτης, Β., Μακράκης, Β., Ματραλής, Χ., (1998), «Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση - Θεσμοί και λειτουργείες», Τόμος Α', Πάτρα, ΕΑΠ, σελ. 41.

49 Βλ. Βεργίδης, Δ., Λιοναράκης, Α., Λυκουργιώτης, Β., Μακράκης, Β., Ματραλής, Χ., ό.π. σελ. 113-124.

50 Βλ. Βεργίδης, Δ., Λιοναράκης, Α., Λυκουργιώτης, Β., Μακράκης, Β., Ματραλής, Χ., ό.π. σελ. 33.

σύμφωνα με την οποία η μόρφωση είναι δικαίωμα όλων και η κοινωνία χρέος έχει να προσφέρει όσο το δυνατόν περισσότερες ευκαιρίες στον τομέα αυτό. Η "εξ αποστάσεως εκπαίδευση" είναι μεθοδολογία εκπαιδευτική που χρησιμοποιούν τα ανοικτά εκπαιδευτικά ιδρύματα. Είναι ουσιώδες εργαλείο για την πρακτική εφαρμογή της ανοικτής εκπαίδευσης. Πολλές φορές οι δυο αυτοί όροι χρησιμοποιούνται λανθασμένα, ως ταυτόσημοι, επειδή συνυπάρχουν σχεδόν πάντα και μάλιστα έντονα. Ο πρώτος όρος, όμως, χαρακτηρίζει μια "φιλοσοφία" ενώ ο δεύτερος οριοθετεί μια "μέθοδο".[51]

Ένας από τους βασικούς στόχους της ΑεξΑΕ είναι να παρέχει τη δυνατότητα πρόσβασης σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης σε άτομα που αδυνατούν με άλλους τρόπους να συμμετέχουν σ' αυτά, είτε λόγω γεωγραφικής θέσης, είτε λόγω άλλων ειδικών προσωπικών προβλημάτων. Υπερβαίνοντας, μάλιστα, μια σειρά από βασικούς περιορισμούς του παραδοσιακού συστήματος εκπαίδευσης, η ΑεξΑΕ επιχειρεί να προσφέρει εκπαίδευση με μεγαλύτερη ευελιξία τόπου και χρόνου. Η συμβολή της στην παροχή προγραμμάτων σπουδών που να εναρμονίζονται με το σύγχρονο εργασιακό περιβάλλον, υλοποιείται μέσα από διαφορετικές κάθε φορά πρακτικές. Αποτέλεσμα αυτής της ευελιξίας είναι να προκύπτει ένα μεγάλο εύρος από εκπαιδευτικά ιδρύματα που χρησιμοποιούν τη μεθοδολογία τής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, επιχειρώντας την προσαρμογή της στις εκάστοτε συνθήκες, καθώς και την ανταπόκρισή της στις ανάγκες τής κάθε κοινωνίας.[52]

Αρχικά η ΑεξΑΕ διεξαγόταν μέσω των συστημάτων της πρώτης γενιάς, δηλαδή δι' αλληλογραφίας και κάποια στιγμή με προσωπικές συναντήσεις εκπαιδευτή - εκπαιδευόμενου. Περνώντας αργότερα στα συστήματα - περιβάλλοντα τής δεύτερης γενιάς άρχισαν να χρησιμοποιούνται το τηλέφωνο, το ραδιόφωνο, η τηλεόραση, το κασετόφωνο και το βίντεο. Στις μέρες μας και πιο συγκεκριμένα μετά τη ραγδαία ανάπτυξη τής πληροφορικής περάσαμε στα

51 Βλ. Βεργίδης, Δ., Λιοναράκης, Α., Λυκουργιώτης, Β., Μακράκης, Β., Ματραλής, Χ., ό.π. σελ. 62.

52 Βλ. στο Βεργίδης, Δ., Λιοναράκης, Α., Λυκουργιώτης, Β., Μακράκης, Β., Ματραλής, Χ., ό.π. σελ. 143-243.

περιβάλλοντα τής τρίτης γενιάς, όπου η αναζήτηση αυτή στράφηκε στις δυνατότητες επικοινωνίας μέσω Ηλεκτρονικών Υπολογιστών.[53]

Στην Ελλάδα θεσμοθετημένες εξ Αποστάσεως σπουδές παρέχει από το 1998 το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο. Η πιστοποίηση των σπουδών πραγματοποιείται σε διαφορετικά επίπεδα που καλύπτουν το χώρο από τη μεταδευτεροβάθμια επιμόρφωση έως το διδακτορικό δίπλωμα. Συγκεκριμένα απονέμονται Πτυχία, Μεταπτυχιακά Διπλώματα Ειδίκευσης (Masters) και Διδακτορικά Διπλώματα.

1.6. Χαρακτηριστικά στοιχεία της ΑεξΑΕ

Φιλοσοφία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της ΑεξΑΕ είναι ότι η μόρφωση είναι δικαίωμα όλων των ανθρώπων, σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Στα ανοικτά συστήματα εκπαίδευσης δεν υπάρχουν όρια ηλικίας ούτε εισαγωγικές εξετάσεις. Ο αριθμός των φοιτητών είναι συνήθως μεγαλύτερος από ό,τι στα συμβατικά ΑΕΙ, ενώ δεν απαιτείται η φυσική τους παρουσία σε αίθουσες διδασκαλίας. Ο φοιτητής μελετάει στο σπίτι του με τους δικούς του ρυθμούς στο χρόνο που κάθε φορά διαθέτει.[54]

Στην προσπάθειά του ο φοιτητής να αντεπεξέλθει στις απαιτήσεις των σπουδών του, συνήθως έχει την ουσιαστική βοήθεια του Καθηγητή - Συμβούλου. Ο Καθηγητής - Σύμβουλος επεξηγεί τη διδακτέα ύλη, δίνει οδηγίες για τις γραπτές εργασίες αξιολόγησης και τις διορθώνει κάνοντας ουσιαστικές παρατηρήσεις και σχόλια. Παράλληλα όμως, επικοινωνεί τηλεφωνικά, μέσω ταχυδρομείου και με e-mail με τους φοιτητές του, για να τους ενθαρρύνει και να τους στηρίξει να συνεχίσουν την προσπάθειά τους με επιτυχία. Η ποιότητα της επικοινωνίας Καθηγητή – Φοιτητή είναι καθοριστική για την επιτυχία των εξ αποστάσεως σπουδών. Στα πλαίσια της επικοινωνίας αυτής διοργανώνονται από το εκπαιδευτικό ίδρυμα και περιοδικές

53 Βλ. Βεργίδης, Δ., Λιοναράκης, Α., Λυκουργιώτης, Β., Μακράκης, Β., Ματραλής, Χ., ό.π. σελ. 153.

54 Βλ. Βεργίδης, Δ., Λιοναράκης, Α., Λυκουργιώτης, Β., Μακράκης, Β., Ματραλής, Χ., ό.π. σελ. 41-44.

Ομαδικές Συμβουλευτικές Συναντήσεις (Ο.Σ.Σ.).[55]

Το αρθρωτό σύστημα σπουδών αποτελεί ίσως τη μεγαλύτερη και εμφανέστερη διαφορά μεταξύ των εξ αποστάσεως και των αντίστοιχων συμβατικών ΑΕΙ. Σύμφωνα με αυτό, βασική λειτουργική μονάδα είναι η Θεματική Ενότητα (Θ.Ε.) και όχι το εξαμηνιαίο μάθημα. Κάθε Θ.Ε. καλύπτει πλήρως ένα γνωστικό αντικείμενο και έχει διάρκεια ένα διδακτικό έτος. Μία Θ.Ε. μπορεί να χρησιμοποιείται για τη δημιουργία περισσότερων από ένα προγραμμάτων σπουδών. Συνδυασμός Θ.Ε. δημιουργεί προγράμματα σπουδών που οδηγούν σε πτυχία ή διπλώματα, σε μεταπτυχιακούς τίτλους, σε προπτυχιακά ή μεταπτυχιακά πιστοποιητικά σπουδών.[56]

Για να πετύχει ένα σύστημα εκπαίδευσης από απόσταση, απαιτείται προσεκτική δημιουργία κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού. Οι φοιτητές εξαρτώνται από το εκπαιδευτικό υλικό πολύ περισσότερο από ό,τι στα συμβατικά ΑΕΙ. Το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιείται στην Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση πρέπει να:[57]

- Εξυπηρετεί τις ανάγκες της ανοικτής εκπαίδευσης, παρέχοντας στους σπουδαστές τη δυνατότητα να μελετήσουν και να μάθουν στο δικό τους τόπο και χρόνο καθώς και στο ρυθμό της επιλογής τους.
- Αναπληρώνει, σε μεγάλο βαθμό, την απουσία του διδάσκοντα.
- Προάγει την αλληλεπίδραση του μαθητή με το μαθησιακό υλικό.
- Επεξηγεί δύσκολα σημεία και έννοιες.
- Αξιολογεί, ενημερώνει και ενθαρρύνει το σπουδαστή συνεχώς.

55 Βλ.http://www.eap.gr/news/EXAGGELIA_SYNEDRIOU/synedrio/html/sect6/105.htmτελευταία πρόσβαση 31-03-2006. Π. Λοϊζίδου-Χατζηθεοδούλου, Π. Βασάλα, Α. Κακούρης, Η. Μαυροειδής, ΠΘ. Τάσιος (2001), «Μορφές Επικοινωνίας Στις Σπουδές Από Απόσταση Και Η Συμβολή Τους Στην Εκπαιδευτική Διαδικασία. Η Περίπτωση Των Σπουδαστών Της Μεταπτυχιακής Θεματικής Ενότητας "Ανοικτή Και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση" Του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου».

56 Βλ. Βεργίδης, Δ., Λιοναράκης, Α., Λυκουργιώτης, Β., Μακράκης, Β., Ματραλής, Χ., ό.π. σελ. 81-93.

57 Βλ. Βεργίδης, Δ., Λιοναράκης, Α., Λυκουργιώτης, Β., Μακράκης, Β., Ματραλής, Χ., ό.π. σελ. 47-56.

Οι σπουδαστές στους οποίους απευθύνεται το εκπαιδευτικό υλικό στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση δε διαθέτουν πάντα τα ίδια ατομικά, κοινωνικά και μορφωτικά αγαθά. Παρουσιάζουν ανομοιογένεια αναφορικά με τη μέθοδο με την οποία προσεγγίζουν το γνωστικό αντικείμενο, το ρυθμό με τον οποίο μελετούν, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο οργανώνουν τις σπουδές τους. Κατά συνέπεια είναι λογικό να προσεγγίζουν το εκπαιδευτικό υλικό με το δικό τους τρόπο, ακολουθώντας κατά προτεραιότητα τα τμήματα εκείνα που είναι γι΄ αυτούς περισσότερο χρήσιμα ή ενδιαφέροντα.

Σημαντικό είναι στο σημείο αυτό το γεγονός, ότι στην εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση μία μερίδα σπουδαστών μελετά πάντα υπό πίεση χρόνου, ενώ μία σειρά από προσωπικές και οικογενειακές προτεραιότητες καθιστούν ιδιαίτερα δύσκολη τη συστηματική διείσδυση στο εκπαιδευτικό υλικό. Με βάση αυτό το δεδομένο θα πρέπει το εκπαιδευτικό υλικό να είναι περιεκτικό, χωρίς περιττά στοιχεία, με συχνές οδηγίες που να διευκολύνουν τους αποδέκτες στην πορεία των σπουδών τους και πρωτίστως κατά το σχεδιασμό του να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη κάποια χαρακτηριστικά τα οποία ισχύουν για το μεγαλύτερο μέρος των ενήλικων εκπαιδευόμενων.[58]

Το εκπαιδευτικό υλικό στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση πρέπει να ικανοποιεί ορισμένες ιδιαίτερες απαιτήσεις, βασικότερη από τις οποίες είναι να μπορούν να μαθαίνουν οι σπουδαστές απ' αυτό με όσο γίνεται λιγότερη βοήθεια από τους διδάσκοντες. Θα πρέπει δηλαδή να εμπεριέχει τα κατάλληλα στοιχεία που θα εξασφαλίζουν σε μεγάλο βαθμό διδακτικές λειτουργίες όπως η καθοδήγηση του σπουδαστή στη μελέτη του, η ενίσχυση της αλληλεπίδρασης τού σπουδαστή με το υλικό, οι επεξηγήσεις, η αξιολόγηση και η ενθάρρυνση. Οι

58 Ο Rogers πιστεύει ότι παρά το μεγάλο φάσμα των διαφορών που υπάρχουν μεταξύ των μελών μιας εκπαιδευτικής ομάδας ενηλίκων, υπάρχει η δυνατότητα προσδιορισμού κοινών χαρακτηριστικών. Τα στοιχεία αυτά είναι ότι οι ενήλικοι φέρνουν μαζί τους ένα σύνολο εμπειριών και αξιών, έρχονται στην εκπαίδευση με δεδομένες προθέσεις, έχουν ανταγωνιστικά ενδιαφέροντα, ενώ έχουν διαμορφώσει ήδη τα δικά τους μοντέλα μάθησης. Βλ. Rogers, A. (2002), «Η Εκπαίδευση Ενηλίκων», Μετάφραση Παπαδοπούλου, Μ., Τόμπρου, Μ., Μεταίχμιο, Αθήνα, σελ. 92-107.

απαιτήσεις αυτές υπαγορεύουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού υλικού, στα οποία περιλαμβάνονται συμβουλές για τη μελέτη, καθορισμός στόχων στην αρχή και σύνοψη στο τέλος κάθε ενότητας, παραδείγματα, δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης ή δραστηριότητες με στόχο τον προβληματισμό και την εμβάθυνση, απεικονίσεις, κατατμημένη παρουσίαση της ύλης, απλή γλώσσα και φιλικό ύφος. [59]

59 Βλ. Βεργίδης, Δ., Λιοναράκης, Α., Λυκουργιώτης, Β., Μακράκης, Β., Ματραλής, Χ., ό.π. σελ. 47-56.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

2.1. Γενικά Χαρακτηριστικά

Κατά την ανάπτυξη του περιβάλλοντος εξ αποστάσεως επιμόρφωσης (e_εξ@ε) ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην υιοθέτηση διδακτικών μεθόδων και τεχνικών που ενισχύουν την επικοινωνία και την αλληλεπίδραση διδάσκοντα και σπουδαστών και διευκολύνουν την ανάπτυξη κλίματος διαλόγου και συνεργασίας. Η φιλικότητα, η παραστατικότητα, η οργάνωση δραστηριοτήτων και η συνεργατικότητα, αποτέλεσαν βασικά δομικά στοιχεία του περιβάλλοντος εξ αποστάσεως επιμόρφωσης. Το εκπαιδευτικό υλικό διαδραμάτισε πολύ σημαντικό ρόλο στην υλοποίηση της επιμορφωτικής διαδικασίας καθώς περιελάμβανε τα στοιχεία εκείνα που προσέδωσαν στη διδακτική διαδικασία αυτονομία και ευελιξία σε σχέση με τον τόπο, το χρόνο και το ρυθμό μάθησης.

Κατά τη διαμόρφωση του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην ενίσχυση της ενεργητικής μάθησης, στην ανάπτυξη στρατηγικών ανακάλυψης της γνώσης, καθώς και στην υποστήριξη διαδικασιών επικοινωνίας και συνεργασίας στα πλαίσια ομάδων εργασίας, όπου οι εκπαιδευτικοί είχαν τη δυνατότητα να συζητούν θέματα που τους απασχολούσαν, να ανταλλάσσουν εμπειρίες και απόψεις και να συνεργάζονται. Στόχος ήταν οι επιμορφούμενοι να έχουν πρόσβαση, αφενός σε πολυμορφικό εκπαιδευτικό υλικό και αφετέρου, σε κοινότητες επικοινωνίας με τους επιμορφωτές τους, καθώς και με άλλους επιμορφούμενους κατά τη διεξαγωγή συνεργατικών δραστηριοτήτων και συζητήσεων.

Στον παράγοντα γνώση δόθηκε έμφαση στην ενεργή, διερευνητική προσέγγιση μέσα από τις κατάλληλες ατομικές και ομαδικές δραστηριότητες, αλλά και στην προσπάθεια επίλυσης προβλημάτων. Δεν αρκεί να συμμετέχει κάποιος σε μια ομάδα

εργασίας αλλά να αισθάνεται ότι ανήκει σε αυτήν, ότι συνεισφέρει ενεργά στην καθιέρωση των στόχων και στη διαμόρφωση της αποκτηθείσας γνώσης.[60] Σκοπός ήταν οι στόχοι να τίθενται από κοινού, οι δραστηριότητες να προέρχονται από πραγματικά και όχι υποθετικά προβλήματα, η μάθηση να επιτυγχάνεται μέσω της αλληλεπίδρασης.

2.2. Θεωρητικό πλαίσιο

Σε ένα συμβατικό εκπαιδευτικό περιβάλλον ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να προσαρμόσει τη διδασκαλία του στο επίπεδο των μαθητών του. Στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση όπου η φυσική παρουσία του εκπαιδευτικού είναι σπάνια, οι ευκαιρίες για προσαρμογή του μαθήματος στις ανάγκες των εκπαιδευόμενων δεν είναι πολλές.[61]

Με στόχο την προσαρμογή του εκπαιδευτικού υλικού στις πολλές και διαφορετικές απαιτήσεις των εκπαιδευόμενων,[62] στοιχεία τα οποία θα πρέπει να λάβουμε υπόψη είναι οι αντιληπτικές προδιαθέσεις των εκπαιδευόμενων, ο τρόπος με τον οποίο αυτοί αξιοποιούν την εμπειρική μάθηση και, τέλος, τα μαθησιακά τους πρότυπα.[63]

Σχετικά με τις αντιληπτικές προδιαθέσεις του κάθε ατόμου θα πρέπει να επισημάνουμε ότι υπάρχουν εκπαιδευόμενοι που

60 Βλ. Χρονάκη Α., Μπουρδάκης Β., (2003), «Κυβερνοχώρος, Ανοιχτή Εκπαίδευση και Κοινότητες Μάθησης: Βασικές Παιδαγωγικές Αρχές Σχεδιασμού», Πρακτικά 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου για την Ανοιχτή και Εξ' Αποστάσεως Εκπαίδευση, Πάτρα 27-30 Μαρτίου 2003, σελ.91-101.

61 Βλ. Καρατζά Μ., Φίλλιπς Ν., Αποστολάκης Ι., (2005), «Η χρήση των ΤΠΕ για την υποστήριξη μαθησιακών μοντέλων στην ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση», 3rd international conference on open and distance learnig: Applicayions of pedagogy and technology, Προπομπός, Πάτρα., σελ. 299.

62 Βλ.http://www.virtualschool.edu/mon/Academia/KierseyLearningStyles.html,Schroeder, C., (1997), "New students, New learning styles", τελευταία πρόσβαση 15/06/2006.

63 Βλ. Kolb, D., (1984), "Experiential learning: experience as the sourse of learning and development Englewood cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, σελ. 61-90.

συναντούν δυσκολίες σε εργασίες που απαιτούν ανάγνωση ή γραφή, ενώ πετυχαίνουν καλύτερα αποτελέσματα χρησιμοποιώντας εποπτικό υλικό. Κάποιοι προτιμούν να μαθαίνουν μέσα από γραπτά κείμενα ενώ ορισμένοι τα καταφέρνουν καλύτερα μέσα από τα οπτικά ερεθίσματα.[64]

Σε ό,τι αφορά στον τρόπο με τον οποίο αξιοποιείται η εμπειρία, τονίζεται ότι ένα μαθησιακό περιβάλλον θα πρέπει να είναι δομημένο έτσι ώστε να υποκινείται η περιέργεια, να ενδυναμώνεται η πρωτοβουλία και να διαμορφώνεται η επιθυμία για περισσότερη μάθηση.[65]

Τέλος, το μοντέλο που αφορά στα μαθησιακά πρότυπα των εκπαιδευόμενων έχει σχέση με τις προτιμήσεις τους που καθορίζονται από την προσωπικότητά τους. Έτσι, λοιπόν, οι εκπαιδευόμενοι μπορεί να είναι: ενεργητικοί, στοχαζόμενοι, θεωρητικοί, ή πειραματιζόμενοι.

Σε ό,τι αφορά, λοιπόν, τη μαθησιακή και εκπαιδευτική διαδικασία σε ένα πρόγραμμα εξ αποστάσεως επιμόρφωσης είναι σημαντικό να υπάρχει ποικιλία μεθόδων και πρακτικών ώστε κάθε εκπαιδευόμενος να μπορεί να βρει τον τρόπο για να μάθει με ευκολία.[66] Η εφαρμογή, δηλαδή, των μοντέλων αυτών στο σχεδιασμό ενός προγράμματος εξ αποστάσεως επιμόρφωσης μπορεί να βοηθήσει ουσιαστικά στην ανάπτυξη μιας περισσότερο εξατομικευμένης και αποτελεσματικής μαθησιακής πορείας.[67]

Ένα εξίσου σημαντικό στοιχείο αποτελεί η ιδιαιτερότητα του τρόπου μάθησης των ενηλίκων. Σχεδιάζοντας ένα πρόγραμμα εξ

64 Βλ.http://www.learnativity.com/learningstyles,html, Conner M., Hodgins W., (2000), "Learning styles", τελευταία πρόσβαση 15/06/2006.

65 Μία συστηματική αναφορά στο θέμα αυτό γίνεται στο έργο του Dewey, J., (1997), "Experience and education" Macmillan.

66 Καρατζά Μ., Φίλλιπς Ν., Αποστολάκης Ι., (2005), «Η χρήση των ΤΠΕ για την υποστήριξη μαθησιακών μοντέλων στην ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση», 3rd international conference on open and distance learnig: Applicayions of pedagogy and technology, Προπομπός, Πάτρα., σελ. 302.

67 Βλ. Kirkpatrick, D., McLaughlan, R., (2000), "Flexible Lifelong Learning in Professional Education, Educational Technology & Society, 3 (1)., σελ.24-31.

αποστάσεως επιμόρφωσης εκπαιδευτικών, θα πρέπει να λάβουμε σοβαρά υπόψη μία σειρά από συγκεκριμένες παραδοχές της εκπαίδευσης ενηλίκων.

Μία βασική προσέγγιση στην εκπαίδευση ενηλίκων αποτελεί η θεωρία της «ανδραγωγικής».[68] Πρόκειται για μία θεωρία η οποία οδηγεί σε συγκεκριμένες μεθόδους και πρακτικές.[69] Σύμφωνα με τον εμπνευστή της,[70]οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι:

- Έχουν ανάγκη να γνωρίζουν για ποιο λόγο πρέπει να μάθουν κάτι πριν εμπλακούν στη διεργασία της εκμάθησης.
- Έχουν την ικανότητα να αυτοκαθορίζονται, να παίρνουν, δηλαδή, οι ίδιοι αποφάσεις για τη ζωή τους και ταυτόχρονα έχουν ψυχολογική ανάγκη να τους αντιμετωπίζουν και οι άλλοι ανάλογα.
- Εισέρχονται στην εκπαιδευτική διεργασία φέρνοντας μαζί τους ένα απόθεμα εμπειριών που είναι πολύ μεγαλύτερο και διαφορετικής υφής από εκείνο των παιδιών και αποτελεί πολύτιμη πηγή μάθησης.
- Θέλουν να αποκτούν γνώσεις σχετικές με τις συνθήκες τις οποίες αντιμετωπίζουν, ώστε να μπορούν να δρουν αποτελεσματικά.
- Ενδιαφέρονται για την επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων και όχι για την απόκτηση αφηρημένων, ακαδημαϊκών γνώσεων.
- Παρακινούνται περισσότερο από εσωτερικά, [71] παρά από εξωτερικά[72] κίνητρα μάθησης. [73]

Κατά το σχεδιασμό του προγράμματος, με βάση αυτές τις βασικές παραδοχές, οδηγηθήκαμε σε μια σειρά από εκπαιδευτικές πρακτικές

68 Βλ. Κόκκος, Α., (2005) «Εκπαίδευση Ενηλίκων. Ανιχνεύοντας το πεδίο», Αθήνα, Μεταίχμιο, σελ. 47-84.

69 Βλ. Rogers, A., (2002), «Η Εκπαίδευση Ενηλίκων», Μετάφραση Παπαδοπούλου, Μ., Τόμπρου, Μ., Μεταίχμιο, Αθήνα, σελ. 137, 163.

70 Malcolm Knowles (1913-1997).

71 ανάγκη για ικανοποίηση από την εργασία, αυτοεκτίμηση κ.λ.π.

72 προαγωγή, καλύτεροι μισθοί κ.λ.π

73 Βλ. Knowles M., "The Adult Learner, Gulf Publishing Company, Houston, Texas, σελ. 64-68.

και προτεραιότητες, οι οποίες μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- Οι επιμορφωτές σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος διευκολύνουν τους συμμετέχοντες να συνειδητοποιούν τη χρησιμότητα αυτού που μαθαίνουν, ενώ ενισχύουν σταθερά την τάση τους για αυτοδιάθεση.
- Κατά την εφαρμογή του προγράμματος δίνεται μεγάλη έμφαση στη βιωματική εκπαίδευση, που αξιοποιεί τις εμπειρίες που είτε ήδη υπάρχουν είτε αναδύονται στη διάρκεια της εκπαιδευτικής διεργασίας.
- Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα οικοδομείται με βάση τις πραγματικές ανάγκες των εκπαιδευόμενων. Είναι σημαντικό για τους συμμετέχοντες να μαθαίνουν ό,τι χρειάζονται και να συνδέουν την εκπαίδευσή τους με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στο εργασιακό τους περιβάλλον.
- Το μαθησιακό κλίμα χαρακτηρίζεται από τον αλληλοσεβασμό και την αλληλεπίδραση διδασκόντων – διδασκομένων, την ελευθερία της έκφρασης, την ευρύτητα της αναζήτησης, τη φιλικότητα.
- Οι εκπαιδευόμενοι δεν καλούνται να ακολουθήσουν προαποφασισμένες επιλογές του προγράμματος, αλλά συμμετέχουν ενεργητικά σε όλα τα στάδια της πραγματοποίησης του (στο σχεδιασμό, στις αποφάσεις για το ρυθμό της εκπαίδευσης, στην αξιολόγηση).
- Οι επιμορφωτές είναι περισσότερο συντονιστές των ενεργειών, πηγές μάθησης που αξιοποιούνται από τους εκπαιδευόμενους στο μέτρο που επιθυμούν, ενώ οι εκπαιδευτικές μέθοδοι που επιλέγονται είναι εκείνες που προάγουν την αλληλεπίδραση, την ανταλλαγή εμπειριών, την ευρετική πορεία προς τη γνώση, τη συλλογικότητα και τη συμμετοχή.[74]

Στόχος είναι να ισχυροποιηθούν οι εκπαιδευόμενοι ως πρόσωπα, δηλαδή ως άτομα με δυνατότητες πλήρους ενεργοποίησης όλων των ψυχοφυσικών τους δυνάμεων και με την ικανότητα να διαμορφώνουν

74 Συζητήσεις, ομαδικές εργασίες, πρακτικές εφαρμογές, εκπόνηση συλλογικών σχεδίων δράσης, διασύνδεση της μάθησης με πραγματικά προβλήματα, αξιοποίηση της εμπειρίας για την ανάπτυξη της μάθησης.

τη μαθησιακή τους πορεία χωρίς ιδιαίτερη καθοδήγηση ή έλεγχο.[75] Με την έννοια αυτή θεωρήσαμε ότι το κέντρο βάρους πρέπει να μετατοπιστεί από την παραδοσιακή διδασκαλία στην ενεργητική εκπαίδευση, η οποία χαρακτηρίζεται από την αυτενέργεια και την πρωτοβουλία των συμμετεχόντων.

Ουσιαστική εκπαίδευση συντελείται όταν ο εκπαιδευόμενος αντιλαμβάνεται ότι το αντικείμενό της έχει σχέση με τις προσωπικές του ανάγκες και τους στόχους του. Ο εκπαιδευτικός σε αυτήν τη διεργασία υποκινεί το διάλογο με επίκεντρο τα πραγματικά προβλήματα των εκπαιδευόμενων. Αυτή είναι μία βασική παράμετρος την οποία συναντάμε και στις απόψεις του Paulo Freire,[76] σχετικά με την «Εκπαίδευση Ενηλίκων και την κοινωνική αλλαγή».[77]

Στο περιβάλλον εξ αποστάσεως επιμόρφωσης (e_εξ@ε) ο επιμορφωτής με κανέναν τρόπο δεν θεωρείται ο κάτοχος της αλήθειας που μεταβιβάζει κάθετα γνώσεις στους εκπαιδευόμενους και τους ζητάει να τις αφομοιώσουν. Αντιθέτως, δίνει εναύσματα, θέτει σε συζήτηση τα προβλήματα και γίνεται και ο ίδιος εκπαιδευόμενος στην πορεία της κοινής προσπάθειας για την ερμηνεία της πραγματικότητας.

Η εμπειρική εκπαίδευση η οποία τελικά προωθείται «είναι η εκπαίδευση που εκθέτει τους εκπαιδευόμενους σε μια εμπειρία και στη συνέχεια ενθαρρύνει το στοχασμό σχετικά με αυτήν ώστε να αναπτυχθούν νέες ικανότητες, νέες στάσεις ή νέοι τρόποι σκέψης».[78] Άλλωστε, σχετικά με το ζήτημα της μάθησης μέσω της επεξεργασίας των εμπειριών διεξάγονται ενδιαφέρουσες αναζητήσεις στο πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων.[79]

---

75 Βλ. Κοσμόπουλος, Α., (1990), «Σχεσιοδυναμική παιδαγωγική του προσώπου, Γρηγόρης, Αθήνα, σελ. 111-112

76 1921-1997.

77 Βλ. Freire P., (1978) Pedagogy in Process: The Letters to Guinea-Bissau, Seabury Press, New York.

78 Lewis L., Williams C., (1994), "Experiential Learning: Past and Present" στο Caffarella R. και Jackson L., Experiental Learning: A New Approach, Jossey-Bass, San Francisco, σελ. 5.

79 Βλ. Rogers, A., (2002), ό.π.σελ. 151.

Ο Jarvis[80] κάνει μια συστηματική θεωρητική προσέγγιση του ζητήματος. Εξηγεί ότι υπάρχουν δύο ειδών εκπαιδευτικές εμπειρίες: α) οι πρωτογενείς εμπειρίες, όπου οι εκπαιδευόμενοι εισέρχονται σε μια κατάσταση, τη βιώνουν άμεσα μέσω των αισθητήριων οργάνων και μπορούν είτε να ενεργήσουν είτε να σκεφτούν σχετικά με αυτήν β) οι δευτερογενείς εμπειρίες, όπου οι εκπαιδευόμενοι βιώνουν έμμεσα την εμπειρία ενός γεγονότος ή φαινομένου.

Ο πρώτος, πάντως, στοχαστής που ασχολήθηκε συστηματικά με την εμπειρική εκπαίδευση ήταν ο αμερικανός θεμελιωτής των κατευθυντήριων γραμμών της ανθρωπιστικής παιδείας J. Dewey.[81] Ο Dewey ασχολήθηκε κυρίως με την εκπαίδευση των παιδιών, ωστόσο θεωρείται ότι υπήρξε ταυτόχρονα ένας από τους μείζονες θεωρητικούς της εκπαίδευσης ενηλίκων. Αυτό οφείλεται στο ότι «συνέδεσε σε ένα αδιαχώριστο συνεχές την αρχική και τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση».[82]

Ο Dewey δεν περιορίστηκε να προσδιορίσει τις αρχές της εκπαίδευσης μέσα από την αξιοποίηση της εμπειρίας, αλλά προχώρησε στη διατύπωση μιας συγκεκριμένης μεθοδολογίας, περιγράφοντας την εμπειρική εκπαίδευση σαν έναν κύκλο, όπου σε κάθε στάδιο το άτομο εμπλέκεται σε μια εμπειρία.

Στα όρια αυτά κινείται και ο D.Kolb,[83] ο οποίος τονίζει ότι η ενασχόληση των εκπαιδευόμενων με αφηρημένες ιδέες και έννοιες δεν οδηγεί σε αποτελεσματική μάθηση, επειδή πρόκειται για διεργασία αποκομμένη από την πραγματικότητα και ασύμπτωτη με τις συνθήκες που εκείνοι αντιμετωπίζουν. Έτσι, η εκπαίδευση και επαγγελματική ή κοινωνική δραστηριότητα καταλήγουν να αποτελούν αντιτιθέμενα πεδία. Χρειάζεται, λοιπόν, να μετατοπιστεί το βάρος στην εμπειρική εκπαίδευση, που επικεντρώνεται στα προβλήματα που απορρέουν από τα βιώματα των συμμετεχόντων.

Η συλλογιστική του αμερικανού στοχαστή εκκινεί από το

80 Βλ. Jarvis P., ό.π. σελ. 120-126.

81 Χαρακτηριστική ως προς το θέμα αυτό είναι η μελέτη του Dewey J., (1980) «Εμπειρία και Εκπαίδευση», Γλάρος, Αθήνα.

82 Κόκκος, Α., ό.π. σελ. 62.

83 Kolb D., Experiential Learning (1984), Prentice Hall, Englewood Cliffs, New Jersey, σελ. XI.

αξίωμα ότι ο τρόπος με τον οποίο ερμηνεύουμε την πραγματικότητα καθορίζεται από το σύστημα αντιλήψεων που διαθέτει καθένας. Αυτό το σύστημα αντιλήψεων μας έχει επιβληθεί από το πολιτισμικό πλαίσιο και το έχουμε εσωτερικεύσει ασυνείδητα μέσω της διεργασίας της κοινωνικοποίησης. Συχνά περιέχει λανθασμένες και διαστρεβλωμένες αξίες, πεποιθήσεις, παραδοχές και υποθέσεις, έτσι ώστε η ένταξή μας στην πραγματικότητα να παρουσιάζει δυσλειτουργίες. Επιπλέον, το αντιληπτικό μας σύστημα είναι τόσο βαθιά χαραγμένο στην προσωπικότητά μας ώστε υιοθετούμε την τάση να αποδεχόμαστε σχεδόν αποκλειστικά τις εμπειρίες που προσαρμόζονται εύκολα σε αυτό και να απορρίπτουμε εκείνες που διαφέρουν. Είναι λοιπόν αναγκαίο, για να μπορούμε ως ενήλικοι να εναρμονίζουμε τη ζωή μας με τις πραγματικές συνθήκες, να αναπτύσσουμε την ικανότητα να επανεξετάσουμε κριτικά τις πεποιθήσεις μας για τον εαυτό μας, τους ρόλους που έχουμε αναλάβει και τις σχέσεις μας με τους άλλους.

Σύμφωνα με τον Dede[84] οι μορφές εκμάθησης στη Νέα Χιλιετία (Neomillennium learning styles) καλύπτουν πολλά μαθησιακά στυλ, καθώς οι εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα ταυτόχρονα να συμμετέχουν σύγχρονα (δηλ. σε πραγματικό χρόνο) σε διαδικτυακή κουβέντα (chat), να βρίσκουν υλικό μέσα από το Διαδίκτυο, να παίρνουν μέρος σε ασύγχρονες συζητήσεις, να βλέπουν βίντεο, ή να ακούν μουσική. Το στυλ μάθησης της Νέας Χιλιετίας δεν έχει ηλικιακούς περιορισμούς και περιλαμβάνει δεξιότητες που συνδέονται με τη συλλογική κατασκευή της γνώσης.[85]

Η μάθηση μέσα σε κοινότητες μάθησης μπορεί να πάρει διάφορες μορφές. Σε κάποιες περιπτώσεις οι κοινότητες μάθησης είναι «άμεσα» παρούσες (πρόσωπο με πρόσωπο) ενώ σε άλλες «εικονικά», δηλαδή με τη βοήθεια της τεχνολογίας (virtual communities). [86]

84 Βλ. http://www.educause.edu/apps/eq/eqm05/eqm0511.asp?bhcp=1 Dede, C. (2005) 'Planning for Neomillennial Learning Style: Shifts in students' learning style will prompt a shift to active construction of knowledge through mediated immersion", Educause, 28 (1). (Τελευταία πρόσβαση: 04/04/2006).

85 Βλ. Λαμπροπούλου, Ν. ό.π. σελ. 5-6.

86 Συχνά συναντούμε αναφορές στη βιβλιογραφία για κοινότητες μάθησης σε

2.3. Η εικονική τάξη ως εργαλείο για την υποστήριξη του Περιβάλλοντος εξ αποστάσεως επιμόρφωσης

Η εικονική τάξη είναι ένας σχετικά νέος θεσμός στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Αποτελείται από ένα λογισμικό το οποίο υποστηρίζει την ασύγχρονη επικοινωνία μιας ομάδας εκπαιδευόμενων, συνδεδεμένων μέσω ενός δικτύου υπολογιστών.

Οι εκπαιδευόμενοι στην εικονική τάξη μοιράζονται μεταξύ τους αλλά και με τον Σύμβουλο καθηγητή τους τις σκέψεις τους, τις ερωτήσεις τους και τις ανησυχίες τους σε ό,τι αφορά στις σπουδές τους. Μέσα από τις ερωταποκρίσεις και τις αντιδράσεις τους προάγεται η αλληλεπίδραση και η συνεργασία, στοιχεία πολύ σημαντικά στην πορεία τους για την κατάκτηση της γνώσης. Οι ερωτήσεις που διατυπώνονται στα πλαίσια μιας τέτοιας εικονικής τάξης μπορούν να αξιοποιηθούν για τον εντοπισμό τυχόν αδυναμιών του έντυπου εκπαιδευτικού υλικού, οι οποίες πρέπει να ληφθούν υπ' όψη σε μία νέα βελτιωμένη έκδοσή του αλλά και για το σχεδιασμό συμπληρωματικού υλικού. Για την αποτελεσματική λειτουργία της εικονικής τάξης πρέπει να τηρούνται μια σειρά από προδιαγραφές που έχουν να κάνουν κυρίως με το σχεδιασμό και την οργάνωση του λογισμικού, με τα χαρακτηριστικά των χρηστών και με τις δυνατότητες του εκπαιδευτικού ιδρύματος.[87]

Δύο είναι οι βασικές κατηγορίες λειτουργίας εικονικής τάξης που συνήθως αναφέρονται. Αυτή που βασίζεται στη σύγχρονη και αυτή που βασίζεται στην ασύγχρονη επικοινωνία. Με τον όρο σύγχρονη επικοινωνία αναφερόμαστε στην ταυτόχρονη παρουσία σε συγκεκριμένη τοποθεσία του δικτύου των ενδιαφερομένων για μια επαφή σε προκαθορισμένη χρονική στιγμή. Μπορεί η επαφή να είναι

συνδυασμό με την ηλεκτρονική μάθηση ή την εξ αποστάσεως μάθηση (Russell & Ginsburg 1999)

87 Βλ.http://www.eap.gr/news/EXAGGELIA_SYNEDRIOU/synedrio/html/sect6/147.htm., τελευταία πρόσβαση 06-04-2006., Μπουρίκας Κ., Κορδούλης Χ., Λυκουργιώτης Α., (2001) «Η εικονική τάξη ως εργαλείο για την υποστήριξη της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης και το σχεδιασμό συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού. 1ο Συνέδριο Ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

οπτική (τηλεσυνάντηση), ακουστική με τη βοήθεια μικροφώνων ή απλά μέσω δακτυλογράφησης κειμένου. Ωστόσο, στη διεθνή πρακτική δεν είναι ιδιαίτερα συχνή η εφαρμογή της σύγχρονης επικοινωνίας. Οι σημαντικότεροι λόγοι είναι:[88]

- Ο περιορισμός του χρόνου, καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό των φοιτητών στα προγράμματα της εκπαίδευσης από απόσταση είναι είτε εργαζόμενοι, είτε οικογενειάρχες και γενικά άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, με αυξημένες κοινωνικές και επαγγελματικές υποχρεώσεις. Το γεγονός αυτό καθιστά πολύ δύσκολη τη συμμετοχή τους σε μια επικοινωνία σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή.
- Η δυσκολία συμμετοχής των φοιτητών, η οποία έγκειται κυρίως στο γεγονός της διστακτικότητάς τους να συμμετέχουν σε μια διαδικασία σύγχρονης (ζωντανής) επικοινωνίας, που δεν τους είναι και τόσο οικεία. Η μειωμένη κοινωνικότητα, η έλλειψη θάρρους και αυτοπεποίθησης ότι θα μπορέσουν να συμμετέχουν ουσιαστικά σε μια τέτοια διαδικασία που απαιτεί σχετικά γρήγορες αντιδράσεις, είναι παράγοντες που ενισχύουν αυτή τη διστακτικότητα.
- Η δυσκολία συντονισμού της επικοινωνίας από το διδάσκοντα. Ο κατάλληλος χειρισμός και συντονισμός μιας διαδικασίας διαλόγου που πραγματοποιείται μέσω υπολογιστών συνδεδεμένων μεταξύ τους είναι μια αρκετά δύσκολη και σύνθετη διαδικασία. Απαιτούνται ιδιαίτερες ικανότητες για την επιτυχία της.

Διερευνώντας την ανάγκη για Δια Βίου Μάθηση, διαπιστώνουμε ότι η σύσταση εικονικών τάξεων σε όλο τον κόσμο ανατρέπει το καθεστώς απομόνωσης των εκπαιδευτικών και παράλληλα δημιουργεί τις προϋποθέσεις ανταλλαγής πληροφοριών και σταδιακής οικοδόμησης της γνώσης. Η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών κοινοτήτων είναι αδύνατη χωρίς τη χρήση του διαδικτύου λόγω της φυσικής γεωγραφίας και της χρονικής απόστασης μεταξύ των εκπαιδευτικών.[89]

88 Μπουρίκας Κ., Κορδούλης Χ., Λυκουργιώτης Α., ό.π.

89 Βλ. Λαμπροπούλου, Ν. (2005) Ελληνικές Διαδικτυακές Εκπαιδευτικές Κοινότητες της Πράξης: Μαθαίνοντας Μαζί Κατασκευή Ιστοσελίδων στο Πανελ-

2.4. Σχεδιασμός της διδακτικής διαδικασίας στο περιβάλλον της ηλεκτρονικής τάξης

Οι τομείς στους οποίους δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή κατά το σχεδιασμό του περιβάλλοντος εξ αποστάσεως επιμόρφωσης είναι:[90]

- Ο σχεδιασμός του γενικού προγράμματος να υπηρετεί τους σκοπούς και τις ιδιαιτερότητες της εξ αποστάσεως διδασκαλίας.
- Η συσχέτιση με τις ανάγκες των εκπαιδευόμενων ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι προηγούμενες εμπειρίες τους, καθώς και τα εργασιακά τους προβλήματα.
- Η διαδικασία παρακίνησης των συμμετεχόντων και η αλληλεπίδρασή τους με το περιβάλλον τόσο σε γνωστικό όσο και σε συναισθηματικό επίπεδο.
- Η ενίσχυση και ενθάρρυνση των σπουδαστών ώστε να αναλάβουν τον έλεγχο της μάθησής τους και την ευθύνη της περαιτέρω εξέλιξής τους.
- Η αξιολόγηση του προγράμματος μέσα από τη διαδικασία της διαμορφωτικής, της συνολικής αξιολόγησης, αλλά και της αξιολόγησης πεδίου.
- Ο σχεδιασμός της διδασκαλίας και της μάθησης ώστε να επιτυγχάνεται η εμπλοκή των συμμετεχόντων στη μαθησιακή διαδικασία και να καθίσταται εφικτή η συνεχής επικοινωνία και ανατροφοδότηση μεταξύ των εμπλεκομένων.

Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά στον τρόπο οργάνωσης της μαθησιακής διαδικασίας οι παράμετροι που διαμόρφωσαν το παιδαγωγικό περιβάλλον στο οποίο έλαβε χώρα η διαδικασία της επιμόρφωσης ήταν:

- Η ευελιξία εφαρμογής διαφόρων μεθόδων διδασκαλίας,

λήνιο Σχολικό Δίκτυο. Greek Association of English Teachers working in Public Education (PEKADE) 17-18 September, Athens, 2005.

90 Σύμφωνα με τις αρχές που διατυπώνονται στο Guidelines on the Quality Assurance of Distance Learning (1999). The Quality Assurance Agency for Higher Education, London: Frontier Print & Design Limited.

ανάλογα με τις εκάστοτε συνθήκες μάθησης και τις γνωστικές απαιτήσεις των σπουδαστών.

- Η δυναμική εμπλοκή των συμμετεχόντων στη διδακτική διαδικασία.
- Η άμεση αλληλεπίδραση μεταξύ διδάσκοντα και σπουδαστών καθώς και των σπουδαστών μεταξύ τους.
- Η εμπλοκή με το διδακτικό υλικό μέσα από την εκπόνηση δραστηριοτήτων και εργασιών.
- Η ανάπτυξη ικανοτήτων ανάλυσης, γενίκευσης, σύνθεσης της γνώσης και εφαρμογής της σε διαφορετικούς τομείς.
- Η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης.

2.5. Επιλογή Πλατφόρμας Τηλεκπαίδευσης

Στην κατεύθυνση επιλογής πλατφόρμας τηλεκπαίδευσης διερευνήθηκαν και μελετήθηκαν διάφορα πακέτα λογισμικού για διεξαγωγή ηλεκτρονικών μαθημάτων. Στόχος μας δεν ήταν η δημιουργία μίας νέας πλατφόρμας αλλά η αναζήτηση μίας ήδη υπάρχουσας η οποία θα υποστήριζε ένα βασικό μέρος της ερευνητικής μας προσπάθειας. Πραγματοποιήθηκαν για το σκοπό αυτό συγκριτικές δοκιμές, εγκατάστασης, χρήσης και διαχείρισης με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

- Ανοιχτή πλατφόρμα με βάση τις αρχές του ανοιχτού κώδικα (Open Source).
- Ελευθερία δεσμεύσεων κόστους αδειών.
- Υποστήριξη διακριτών ρόλων.
- Ευκολία χρήσης.
- Υποστήριξη ελληνικών.
- Ευκολία εγκατάστασης και διαχείρισης.

Με βάση αυτά τα κριτήρια, καταλήξαμε στην δοκιμή τριών πλατφορμών των οποίων η ανάπτυξη έχει πραγματοποιηθεί με βάση τις αρχές του ανοιχτού κώδικα (Open Source). Η πλατφόρμα ILIAS[91] παρέχει αρκετές δυνατότητες ως προς τις λειτουργικές απαιτήσεις, όμως κρίνεται αρκετά δύσχρηστη, ενώ ο τρόπος εισαγωγής

91 Επίσημος Δικτυακός Τόπος πλατφόρμας: http://www.ilias.uni-koeln.de/ios/index-e.html/

εκπαιδευτικού υλικού στην πλατφόρμα είναι αρκετά περιορισμένος. Η πλατφόρμα Manhattan[92] παρέχει αρκετές δυνατότητες ως προς τις λειτουργικές απαιτήσεις, όμως παρουσιάζει σοβαρά τεχνικά προβλήματα, όπως η έλλειψη υποστήριξης βάσης δεδομένων ή η αδυναμία μεταφερσιμότητας του κώδικα. Τέλος, η πλατφόρμα Claroline[93] διαθέτει τα επιθυμητά τεχνικά χαρακτηριστικά. Παρέχει αρκετές δυνατότητες ως προς τις λειτουργικές απαιτήσεις. Κρίνεται εύχρηστη και φιλική για τον χρήστη, ενώ διαθέτει πολυγλωσσική υποδομή.

Αφού δοκιμάσθηκαν και αξιολογήθηκαν οι τρεις πλατφόρμες, τελικά προτιμήθηκε η πλατφόρμα Claroline στα πλαίσια του ακαδημαϊκού διαδικτύου GUnet,[94] η οποία ανταποκρίνεται καλύτερα στα κριτήρια επιλογής τα οποία είχαν τεθεί κατά τη διαδικασία αξιολόγησης. Τα βασικά λειτουργικά χαρακτηριστικά της πλατφόρμας είναι:

- Υποστήριξη ρόλων φοιτητή, καθηγητή και διαχειριστή.
- Υποστήριξη δομημένης παρουσίασης μαθήματος με: πρόγραμμα, ανακοινώσεις, έγγραφα, εργασίες φοιτητών, παραπομπή σε υλικό διαλέξεων (σημειώσεις και βίντεο).
- Δυνατότητα ενεργοποίησης / απενεργοποίησης ενοτήτων.
- Δυνατότητα παροχής ασκήσεων.
- Δυνατότητα παροχής βαθμολογίας.
- Δυνατότητα επικοινωνίας με φοιτητές και ομάδες εργασίας.
- Δυνατότητα τήρησης στατιστικών στοιχείων.

Η πλατφόρμα GUNet είναι ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης ηλεκτρονικών μαθημάτων και αποτελεί την πρόταση του ακαδημαϊκού διαδικτύου για την υποστήριξη της υπηρεσίας ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης. Έχει σχεδιαστεί με προσανατολισμό την ενίσχυση της κλασσικής διδασκαλίας και είναι προσαρμοσμένη στις ανάγκες τις τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Υποστηρίζεται κεντρικά

92 Επίσημος Δικτυακό Τόπος πλατφόρμας: http://manhattan.sourceforge.net/
93 Επίσημος Δικτυακό Τόπος πλατφόρμας: http://claroline.net/
94 Επίσημος Δικτυακό Τόπος πλατφόρμας http://eclass.gunet.gr/

από το GUnet και διανέμεται ελεύθερα σε όλα τα ακαδημαϊκά ιδρύματα της χώρας.

Τα βασικά χαρακτηριστικά της πλατφόρμας είναι:[95]

- Οι διακριτοί ρόλοι των χρηστών.
- Οι κατηγορίες των μαθημάτων.
- Η ευκολία χρήσης και δημιουργίας μαθήματος.
- Η δομημένη παρουσίαση του μαθήματος.

Οι ρόλοι των χρηστών που υποστηρίζονται είναι ο καθηγητής, ο χρήστης-φοιτητής και ο διαχειριστής.[96] Κεντρικός ρόλος είναι αυτός του καθηγητή ο οποίος είναι υπεύθυνος για τη δημιουργία και διαχείριση των ηλεκτρονικών μαθημάτων. Ο λογαριασμός του καθηγητή δημιουργείται από τους διαχειριστές της πλατφόρμας, κατόπιν αίτησης του ενδιαφερομένου. Ο καθηγητής μπορεί να δημιουργήσει όσα μαθήματα επιθυμεί, να εγγράφει / διαγράφει χρήστες-φοιτητές σε αυτά, να εισάγει το ψηφιακό υλικό του μαθήματος (κείμενα, εικόνες, παρουσιάσεις, video, κλπ), να δημιουργεί ομάδες συζητήσεων καθώς και ασκήσεις αυτοαξιολόγησης.

Ο χρήστης-φοιτητής μπορεί να εγγραφεί σε όσα μαθήματα του επιτρέπεται, να μελετήσει το ψηφιακό υλικό, να συμμετάσχει σε ομάδες συζητήσεων καθώς και σε ασκήσεις αυτοαξιολόγησης. Ο λογαριασμός του χρήστη δημιουργείται αυτόματα με την εγγραφή του στην πλατφόρμα.

Τέλος ο διαχειριστής είναι αυτός που έχει την εποπτεία όλης της πλατφόρμας, δημιουργεί τους λογαριασμούς των καθηγητών, διαχειρίζεται και ανανεώνει (για το νέο εξάμηνο) όλα τα μαθήματα, ελέγχει τους λογαριασμούς των χρηστών, καθώς επίσης παρακολουθεί και διαχειρίζεται τον εξυπηρετητή και τη βάση δεδομένων.

Οι κατηγορίες των μαθημάτων που υποστηρίζονται είναι τα ανοικτά, τα ανοικτά σε εγγραφή καθώς και τα κλειστά μαθήματα. Αναλυτικότερα: «ανοικτά μαθήματα» είναι τα μαθήματα ελεύθερης πρόσβασης, στα οποία μπορεί να έχει πρόσβαση ένας χρήστης ακόμα κι αν δεν διαθέτει λογαριασμό. «Ανοικτά σε εγγραφή» είναι τα μαθήματα στα οποία μπορεί να έχει πρόσβαση ένας χρήστης μόνο

95 http://eclass.gunet.gr//claroline/manuals/e-Class_short.pdf

96 http://eclass.gunet.gr//claroline/manuals/e-Class.pdf

αν έχει λογαριασμό στην πλατφόρμα και εγγραφεί σε αυτά. Τέλος «κλειστά μαθήματα» θεωρούνται τα μαθήματα στα οποία μπορεί να εγγραφεί ένας χρήστης που έχει λογαριασμό στην πλατφόρμα μόνο αν του το επιτρέψει ο καθηγητής.

2.6. Λειτουργίες και δυνατότητες

Η πλατφόρμα «e-Class» αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σύστημα αποθήκευσης, οργάνωσης και παρουσίασης ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού. Ειδικότερα τα στοιχεία που συνθέτουν ένα ψηφιακό μάθημα και εισάγονται / ελέγχονται από τον καθηγητή είναι τα εξής:[97]

- Η «Ατζέντα» που παρουσιάζει χρονικά τα γεγονότα σταθμούς του μαθήματος (διαλέξεις, συναντήσεις, αξιολογήσεις, κλπ).
- Τα «Έγγραφα» που περιέχουν το εκπαιδευτικό υλικό του μαθήματος (κείμενα, παρουσιάσεις, κλπ).
- Οι «Ανακοινώσεις» που αφορούν το μάθημα και ενημερώνουν τους εκπαιδευόμενους.
- Οι «Περιοχές Συζητήσεων» για ανταλλαγή απόψεων και ιδεών σε θέματα σχετικά με το μάθημα.
- Οι «Ομάδες Εργασίας» που απαρτίζονται από εκπαιδευόμενους και καθηγητές.
- Οι «Σύνδεσμοι» από το Διαδίκτυο που αφορούν το μάθημα.
- Οι «Εργασίες Φοιτητών» όπου οι εκπαιδευόμενοι τοποθετούν τις εργασίες τους.
- Η Λίστα με τους εγγεγραμμένους «χρήστες του μαθήματος», το ρόλο τους (εκπαιδευόμενος, καθηγητής, διαχειριστής) και το email τους.
- Οι «Ασκήσεις αυτοαξιολόγησης» τις οποίες δημιουργεί ο καθηγητής του μαθήματος.
- Η «Περιγραφή μαθήματος» όπου δίνονται πληροφορίες που αφορούν τους στόχους, τη δομή του, τους καθηγητές που το υποστηρίζουν κ.λπ.
- Η περιοχή «Βίντεο» όπου υπάρχουν αρχεία βίντεο (τύπου mpeg,

97 http://eclass.gunet.gr//claroline/manuals/e-Class.pdf

avi κ.λπ.) που έχει ανεβάσει στην πλατφόρμα ο διδάσκοντας, όπως βιντεοσκοπημένα μαθήματα.

- Η περιοχή «Κουβέντα» στην οποία μπορούν να πραγματοποιούνται συζητήσεις σε πραγματικό χρόνο ανάμεσα στον καθηγητή και στους χρήστες που είναι εγγεγραμμένοι στο μάθημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Η επιμόρφωση είχε διάρκεια τέσσερις (4) εβδομάδες και χωρίστηκε σε δύο (2) ενότητες και δύο (2) θεματικούς κύκλους, το περιεχόμενο των οποίων ήταν:

1η Ενότητα [22/02-04/03 2007]	Διαδικασίες ενημέρωσης, ελέγχων & εγγραφών
1ος Θεματικός Κύκλος [05-15 Μαρτίου 2007]	Τεχνικές εργασίας στα πλαίσια της ομάδας
2ος Θεματικός Κύκλος [16-25 Μαρτίου 2007]	Μέθοδος σχεδίων εργασίας
2η Ενότητα [26-31 Μαρτίου 2007]	Κατάθεση εργασιών από τους συμμετέχοντες

Ένα περίπου μήνα πριν από την έναρξη του προγράμματος ενημερώθηκαν σχετικά με τις διαδικασίες εγγραφής, όλοι οι εκπαιδευτικοί των ΣΔΕ καθώς και οι εκπαιδευτές των υπολοίπων δομών της διά βίου εκπαίδευσης Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Η ενημέρωση έγινε με τρεις ανακοινώσεις που στάλθηκαν υπηρεσιακά στους Διευθυντές των ΣΔΕ, καθώς και στους υπευθύνους των υπολοίπων δομών με την οδηγία να τις γνωστοποιήσουν στους εκπαιδευτικούς της ευθύνης τους.

3.1. 1ος Θεματικός Κύκλος.

Σύμφωνα με τις οδηγίες που δόθηκαν οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην επιμόρφωση γνώριζαν ότι έπρεπε να μελετήσουν ένα ειδικά διαμορφωμένο οδηγό μελέτης που θα έβρισκαν στην

«Περιοχή Έγγραφα». Το Study Guide_1, περιλάμβανε το βασικό επιμορφωτικό υλικό του 1ου θεματικού κύκλου, τις δραστηριότητες που έπρεπε να εκπονήσουν οι εκπαιδευτικοί, καθώς και οδηγίες για όλα τα παράλληλα κείμενα που είχαν να μελετήσουν.

Ακολουθούν εκτενή αποσπάσματα από το κείμενο μελέτης, καθώς και αναφορά στις δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια εφαρμογής του 1ου θεματικού κύκλου.

1. Ένα Περιβάλλον εξ Αποστάσεως Επιμόρφωσης

Καλώς ήρθατε στο πρώτο εξ αποστάσεως περιβάλλον επικοινωνίας και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (ΑΜ-Θ). Το έντυπο υλικό που κρατάτε στα χέρια σας έχει σχεδιαστεί με βάση τις ιδιαίτερες προδιαγραφές της ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Οι οδηγίες που θα συναντάτε σ' αυτό κατά τη διάρκεια της μελέτης σας, έχουν σκοπό να στηρίξουν την προσπάθειά σας.

2. Συμμετέχετε σε μία εικονική τάξη

Ως εικονική τάξη μπορεί να οριστεί ένα επικοινωνιακό σύστημα που επιτρέπει σε μια ομάδα ανθρώπων να έρθουν σε επαφή για να μάθουν ένα αντικείμενο που τους ενδιαφέρει ακούγοντας και συζητώντας και να χειριστούν υλικό (κείμενα, φωτογραφίες, διαγράμματα) που θα τους βοηθήσουν στην κατανόηση. Η εικονική τάξη παρέχει όλες τις παραπάνω δυνατότητες εκτός από τη φυσική επαφή των ατόμων. Αυτοί συνδέονται μεταξύ τους μέσω των υπολογιστών. Οι περισσότερες εικονικές τάξεις βασίζονται στον παγκόσμιο ιστό (World Wide Web). Έχουν διάφορες μορφές όπως e-mail, πίνακας ανακοινώσεων, τηλεδιάσκεψη, φόρουμ, σύστημα φωνητικής επικοινωνίας κ.ά. Χρησιμοποιούν ένα λογισμικό το οποίο υποστηρίζει μια διαδικασία επικοινωνίας και μάθησης σε μια εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία. Οι φοιτητές μιας εικονικής τάξης μοιράζονται τις σκέψεις τους, τις ερωτήσεις τους, τις απορίες τους και τις αντιδράσεις τους με τον διδάσκοντα και τους συναδέλφους τους, χρησιμοποιώντας ένα δίκτυο υπολογιστών, εμπλουτισμένο με το κατάλληλα σχεδιασμένο λογισμικό. Το λογισμικό αυτό δίνει τη δυνατότητα στους φοιτητές να

στέλνουν και να λαμβάνουν μηνύματα, να αλληλεπιδρούν με τους συναδέλφους τους και με τον διδάσκοντα, να παραλαμβάνουν και να εκτελούν ασκήσεις, δραστηριότητες, να διαβάζουν και να σχολιάζουν κείμενα. Η διαδικασία αυτή της μάθησης μπορεί να λάβει χώρα σε οποιοδήποτε μέρος στον κόσμο χρησιμοποιώντας έναν υπολογιστή στο Πανεπιστήμιο, στο σπίτι, στο χώρο εργασίας ή οπουδήποτε αλλού υπάρχει πρόσβαση σε υπολογιστή συνδεδεμένο στο δίκτυο.

Δύο είναι οι βασικές κατηγορίες λειτουργίας εικονικής τάξης που συνήθως αναφέρονται. Αυτή που βασίζεται στη σύγχρονη και αυτή που βασίζεται στην ασύγχρονη επικοινωνία.

Σύγχρονη: Όταν όλοι οι εκπαιδευόμενοι και ο εκπαιδευτής τους είναι συνδεμένοι στο δίκτυο την ίδια χρονική στιγμή και η επικοινωνία γίνεται σε πραγματικό χρόνο.

Ασύγχρονη: Δεν απαιτείται η ταυτόχρονη συμμετοχή όλων των εκπαιδευόμενων και του εκπαιδευτή την ίδια χρονική στιγμή. Η ασύγχρονη επικοινωνία είναι πιο ευέλικτη από τη σύγχρονη και στις μέρες μας χρησιμοποιεί το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail), τα συστήματα με πίνακες ανακοινώσεων (Bulletin Board Systems, BBS), τις ομάδες συζητήσεων (newsgroups) και τον Παγκόσμιο Ιστό (www).

3. Η ηλεκτρονική τάξη "e-Class": Μία πλατφόρμα ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης

Η ηλεκτρονική πλατφόρμα e-Class η οποία υποστηρίζει τις υπηρεσίες Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης στην Ακαδημαϊκή Κοινότητα του Πανελλήνιου διαδικτύου GUnet επιλέχθηκε ως ο χώρος στον οποίο τοποθετήθηκε το έντυπο και ψηφιακό επιμορφωτικό υλικό. Στόχος της είναι η παροχή υποδομών εκπαίδευσης και κατάρτισης, ανεξάρτητα από τους περιοριστικούς παράγοντες του χώρου και του χρόνου της κλασσικής διδασκαλίας, προσφέροντας στον εκπαιδευόμενο τη δυνατότητα να καθορίζει μόνος του το πρόγραμμα εκπαίδευσής του. Για την επίτευξη του παραπάνω στόχου η πλατφόρμα υποστηρίζει την ηλεκτρονική οργάνωση, αποθήκευση και παρουσίαση του εκπαιδευτικού υλικού, που προσφέρεται συνήθως στους εκπαιδευόμενους με παραδοσιακά μέσα, όπως βιβλία και σημειώσεις, σε ψηφιακή μορφή άμεσα προσβάσιμη από το διαδίκτυο.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ_1

Στο σημείο αυτό σας προτείνουμε να μελετήσετε το αρχείο e-Class_ short. Θα βρείτε σ' αυτό μία συνοπτική περιγραφή της ηλεκτρονικής τάξης στην οποία συμμετέχετε, καθώς και μία ανάλυση των βασικών λειτουργιών και δυνατοτήτων της.

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ 1

«Μεγάλωσα», γράφει ο Malcolm Knowles «με την πεποίθηση πως ο δάσκαλος είναι αυτός που ευθύνεται για το τι πρέπει να μάθουν οι σπουδαστές….. Οι δάσκαλοι υποτίθεται πως πρέπει να μεταδίδουν προκαθορισμένες γνώσεις, να ελέγχουν τον τρόπο με τον οποίο οι σπουδαστές τις προσλαμβάνουν και τις χρησιμοποιούν, κι ύστερα να εξετάζουν αν όντως τις προσέλαβαν. Έτσι έκαναν όλοι μου οι δάσκαλοι. Αυτό ήταν το μόνο μοντέλο διδασκαλίας που ήξερα»…….

……..«Στο τέλος βρέθηκα να επιτελώ εντελώς διαφορετικές λειτουργίες», καταλήγει. «Λειτουργίες, που απαιτούσαν διαφορετικές ικανότητες»…… «Ποτέ από τότε δεν μπήκα στον πειρασμό να επιστρέψω στο ρόλο του δασκάλου!».

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ_2

Σκεφτείτε το ρόλο σας στη δομή ή στο πρόγραμμα που διδάσκετε με βάση το συλλογισμό που αναπτύσσει ο Malcolm Knowles στη Μελέτη Περίπτωσης 1. Διαβάστε ολόκληρο το κείμενο. Θα το βρείτε στο φάκελο του πρώτου θεματικού κύκλου με το όνομα: knowles1. Ο τίτλος του κειμένου είναι «από δάσκαλος εμψυχωτής». Φαίνεται, ο ρόλος του «εμψυχωτή» να είναι περισσότερο σημαντικός. Ωστόσο, ο Knowles τονίζει χαρακτηριστικά ότι πρόκειται για ένα ρόλο ο οποίος απαιτεί μία σειρά από διαφορετικές ικανότητες. Αναζητήστε τις ικανότητες αυτές στο κείμενο του Knowles και συζητήστε τες με τους συναδέλφους σας που συμμετέχουν στην επιμόρφωση (Δραστηριότητα Α της Περιοχής Συζητήσεων).

Εμείς σας προτείνουμε μία σειρά από ενδεικτικά ερωτήματα που θα μπορούσαν να σας απασχολήσουν: 1. Ποια ικανότητα θεωρείτε περισσότερο σημαντική και γιατί; 2. Πόσο σημαντικές θεωρείτε τις ικανότητες αυτές για έναν εκπαιδευτή ενηλίκων; 3. Μέσα από ποιες διαδικασίες αποκτώνται; 4. Εσείς πού θα τοποθετούσατε τον εαυτό σας; Θεωρείτε ότι είστε σύμφωνα με το συλλογισμό του Knowles «δάσκαλος;» ή «εμψυχωτής;».

4. Αναζητώντας την ενεργητική συμμετοχή των εκπαιδευόμενων. Τεχνικές ομαδικής και συνεργατικής μάθησης

Η ανάγκη για ενεργητική συμμετοχή η οποία κατά τον Knowles χαρακτηρίζει τους ενήλικους εκπαιδευόμενους καθορίζει και τη χρήση των ανάλογων εκπαιδευτικών τεχνικών. Αν η ενεργητική συμμετοχή στην εκπαιδευτική διεργασία θεωρείται σημαντική για την αποτελεσματική μάθηση των ενηλίκων,[98] αυτό μεταφράζεται, στο επίπεδο της διδακτικής, σε περιορισμό του παραδοσιακού μοντέλου της μετωπικής διδασκαλίας και στη χρήση ενεργητικών εκπαιδευτικών τεχνικών, όπως είναι η συζήτηση, η εργασία σε ομάδες, το παιχνίδι ρόλων, οι μελέτες περίπτωσης κ.ά.

Μέσα στα πλαίσια αυτά ο εκπαιδευτής ενηλίκων, καλείται να παίξει έναν πολυδιάστατο ρόλο: του οδηγού της ομάδας, του εμψυχωτή, του συμβούλου, του δασκάλου, του συνεργάτη. Ειδικά, ο ρόλος του εκπαιδευτή ως εμψυχωτή θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικός, προκειμένου να οδηγήσει την ομάδα των εκπαιδευόμενων στη

98 (Βλ. Α. Κόκκος, (2005) «Εκπαίδευση Ενηλίκων Ανιχνεύοντας το Πεδίο, Αθήνα, Μεταίχμιο., σελ. 85-93., A. Rogers (1999) «Η Εκπαίδευση Ενηλίκων, Αθήνα, Μεταίχμιο., σελ. 92-108. Η εκπαίδευση ενηλίκων διαφέρει από την εκπαίδευση των παιδιών και των εφήβων σε πολλά σημεία, με κεντρικά χαρακτηριστικά τα ακόλουθα: · Οι ενήλικοι έχουν ανάγκη να γνωρίζουν για ποιο λόγο πρέπει να μάθουν κάτι πριν εμπλακούν στη διεργασία της μάθησης. Οι εκπαιδευτές πρέπει, συνεπώς, να τους διευκολύνουν να συνειδητοποιούν τη χρησιμότητα αυτού που μαθαίνουν.

·Έχουν την ανάγκη και την ικανότητα να παίρνουν οι ίδιοι αποφάσεις για τη ζωή τους, και ταυτόχρονα έχουν ψυχολογική ανάγκη να τους αντιμετωπίζουν και οι άλλοι ανάλογα. Επομένως οι εκπαιδευτές χρειάζεται να ενισχύουν σταθερά αυτή την τάση των ενηλίκων για αυτοδιάθεση.

· Οι ενήλικοι εισέρχονται στην εκπαιδευτική διεργασία φέρνοντας μαζί τους ένα απόθεμα εμπειριών που είναι πολύ μεγαλύτερο και διαφορετικής υφής από εκείνο των παιδιών και αποτελεί πολύτιμη πηγή. Είναι, επομένως, σημαντικό να δίνεται έμφαση στη βιωματική εκπαίδευση, που αξιοποιεί τις εμπειρίες που είτε ήδη υπάρχουν είτε αναδύονται στη διάρκεια της εκπαιδευτικής διεργασίας.

· Οι ενήλικοι θέλουν να αποκτούν γνώσεις σχετικές με τις συνθήκες τις οποίες αντιμετωπίζουν, ώστε να μπορούν να δρουν αποτελεσματικά. Κατά συνέπεια η εκπαίδευση είναι σκόπιμο να επικεντρώνεται στα πραγματικά προβλήματα.

δημιουργική μάθηση.

Θα συζητήσουμε στη συνέχεια μία σειρά από μορφές διδασκαλίας, οι οποίες είναι σκόπιμο να χρησιμοποιούνται εναλλακτικά, ανάλογα με τις συνθήκες και τις απαιτήσεις που έχει κάθε μάθημα, έτσι ώστε να επιτυγχάνονται τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα. Πρόκειται για τεχνικές οι οποίες ευνοούν την ενεργοποίηση των διδασκομένων και τη μεταξύ τους συνεργασία.[99]

4.1. Καταιγισμός ιδεών [100]

Είναι η εξέταση ενός ζητήματος μέσα από την υποκίνηση των διδασκομένων να προβούν σε ελεύθερη, αυθόρμητη έκφραση ιδεών. Ανεξάρτητα από το αν γνωρίζουν το θέμα, το ζητούμενο είναι να συμβάλουν στην εξέταση του ζητήματος με όποια ιδέα ή πρόταση έρχεται στο μυαλό τους, έστω και αν αυτή μοιάζει φανταστική. Ως μέθοδος διδασκαλίας επιτρέπει τη δημιουργική έκφραση. Όλοι μπορούν να εκφραστούν χωρίς να κριθούν ή να αξιολογηθούν. Αποτελεί μία ευχάριστη δραστηριότητα που βοηθά στο ξεπέρασμα των αναστολών αλλά και στη βελτίωση των ανθρωπίνων σχέσεων. Εφαρμόζεται συνήθως στην αρχή μιας διδακτικής ενότητας ή μιας δραστηριότητας.

ΤΡΟΠΟΣ:

- *Αναγγέλλουμε την τεχνική και το στόχο της. (π.χ. Θα χρησιμοποιήσουμε τον «καταιγισμό ιδεών». Δηλαδή θα προτείνουμε όσες περισσότερες ιδέες μπορούμε ως απάντηση σε μία ερώτηση. Οι ιδέες αυτές θα μας επιτρέψουν να λύσουμε ένα συγκεκριμένο πρόβλημα.*
- *Αναγγέλλουμε τη διάρκεια (10-15΄ περίπου).*
- *Αναγγέλλουμε τη συνέχεια (θα ταξινομήσουμε τις ιδέες σύμφωνα με ορισμένα κριτήρια…).*

Προσδιορίζουμε το ρόλο μας (συντονισμός διαδικασίας, κρατάμε πρακτικά).

- *Ορίζουμε τους κανόνες: Καθένας διατυπώνει τις ιδέες του χωρίς ειρμό. Οι ιδέες δεν κρίνονται, μπορούν να εκφράζονται χωρίς τάξη.*

99 Βλ. S. Courau (2000) «Τα βασικά εργαλεία του εκπαιδευτή ενηλίκων», Αθήνα, Μεταίχμιο., σελ. 55-82.

100 Βλ. S. Courau ό.π. σελ. 60-63.

Από την ιδέα ενός μπορεί να προκύψει η ιδέα ενός άλλου.

‣ Κάνουμε μία ανοικτή ερώτηση και τη γράφουμε στον πίνακα για αρχή.

‣ Σημειώνουμε (στον πίνακα) όλες τις ιδέες. Δεν παρεμβαίνουμε. Αν οι ιδέες λιγοστεύουν κάνουμε πάλι την ερώτηση και ενθαρρύνουμε.

‣ Ολοκλήρωση-Σύνθεση: (συμμετέχουν όλοι)

‣ Ταξινόμηση ιδεών βάση κριτηρίων. Επιλογή μιας ομάδας ιδεών. Παρουσίαση - εισήγηση από τον εκπαιδευτή.

4.2. Παιχνίδι ρόλων [101]

Οι διδασκόμενοι υποδύονται ρόλους, που συνδέονται με μία εξεταζόμενη κατάσταση, με στόχο μέσα από το βίωμα, να κατανοήσουν βαθύτερα τόσο την κατάσταση όσο και τις αντιδράσεις τους απέναντί της.

Μία δράση ή μία συμπεριφορά προσομοιώνεται σε πραγματικές ή ρεαλιστικές συνθήκες. Προϋπόθεση είναι το παιχνίδι να συνδέεται με την πραγματικότητα. Χρησιμοποιείται κυρίως σε προγράμματα που αποβλέπουν στην αλλαγή της συμπεριφοράς ή στη γλωσσική ανάπτυξη (π.χ. προσομοίωση μιας συνέντευξης πρόσληψης, μιας εισήγησης στα αγγλικά, μιας επαγγελματικής συνεδρίασης, μιας συναλλαγής με συνεργάτη).

Επιτρέπει τη χαλάρωση, τη μάθηση με ευχάριστο τρόπο. Βοηθά τους εκπαιδευόμενους να αποστασιοποιηθούν από τις καθημερινές τους συνήθειες και να κάνουν μια καινούρια αρχή..

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ:

Περιγραφή της εξεταζόμενης κατάστασης, των χαρακτήρων των ρόλων, των στόχων. Αναγγέλλουμε τη διάρκεια και τις προεκτάσεις.

Τα πρόσωπα να είναι όσο γίνεται φανταστικά-Όσο περισσότερο η κατάσταση πλησιάζει την πραγματικότητα τόσο πιο ωφέλιμη γίνεται.

Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε «πίνακα ανάλυσης» για τους παρατηρητές (π.χ. παρουσίαση βίντεο). Βασικά στοιχεία του πίνακα: «Παρατηρούμενα σημεία-Θετικά σημεία-Αρνητικά σημεία».

Στο τέλος οι συμμετέχοντες βγαίνουν από τους ρόλους τους και σχολιάζουν την εμπειρία τους.

101 Βλ. S. Courau ὁ.π. σελ. 71-74.

4.3. Μελέτη Περίπτωσης [102]

Ένα πραγματικό ή υποθετικό σενάριο, αντανακλά μία ευρύτερη κατάσταση. Παρουσιάζεται στους διδασκόμενους με σκοπό να αναλυθεί σε βάθος και να διερευνηθούν οι εναλλακτικές λύσεις στα προβλήματα που αναδύονται.

ΤΡΟΠΟΣ:

Ο καθηγητής επιλέγει μία περίπτωση κοντά στην πραγματικότητα και στις εμπειρίες των διδασκομένων.

Παρουσιάζει την προς μελέτη περίπτωση (προφορικός λόγος, κείμενο, φιλμ, κ.λ.π.).

Παρέχει διευκρινίσεις (σκοπός, τρόπος, χρόνος, αποτελέσματα).

Εκτέλεση της άσκησης σε ομάδες εργασίας (κατά προτίμηση).

Παρουσίαση από τους εκπροσώπους των ομάδων στην ολομέλεια των πορισμάτων.

4.4. Ομάδες Εργασίας [103]

Οι διδασκόμενοι, χωρισμένοι σε ομάδες εργασίας, ανταλλάσσουν εμπειρίες ή εκπονούν ασκήσεις με σκοπό την πληρέστερη επεξεργασία της διδακτέας ύλης.

ΤΡΟΠΟΣ:

Κατανομή των συμμετεχόντων σε μικρές ομάδες, οι οποίες επιφορτίζονται μέσα σε μικρό διάστημα να παράγουν έργο. Παρουσιάζουν πλεονεκτήματα όπως: Εξασφάλιση της συμμετοχής των συμμετεχόντων, καλλιέργεια κριτικού πνεύματος, καλλιέργεια δημιουργικότητας, εξασφάλιση επικοινωνιακής διδασκαλίας.

Αναγγέλλουμε τη διάρκεια και το αναμενόμενο από την ομάδα αποτέλεσμα.

ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ:

Με τρόπο τυχαίο ανάλογα με τις θέσεις τους. (π.χ. Θρανία. Η μέθοδος προσφέρεται όταν δουλεύουν στο ίδιο θέμα).

Με προσωπική επιλογή όταν τα θέματα είναι διαφορετικά.

Αριθμός μελών ομάδων (3-7). Το προτιμότερο μέγεθος είναι 5. Οι μονοί αριθμοί λειτουργούν πάντοτε καλύτερα.

102 Βλ. P. Jarvis (2004) «Συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση» Θεωρία και Πράξη, Αθήνα, Μεταίχμιο, σελ. 185-186.

103 Βλ. S. Courau ό.π. σελ. 66-68.

Προτείνεται πλήρης απομάκρυνση του εκπαιδευτή. Η ανάμειξη μόνο περιορισμούς και δισταγμούς μπορεί να δημιουργήσει. Καλό είναι να επισκεφθεί τις ομάδες πέντε λεπτά πριν από τη λήξη.

Σύνθεση των απόψεων.

4.5. Συζήτηση στην τάξη [104]

Ανταλλαγή απόψεων μέσα στην εκπαιδευτική ομάδα γύρω από ένα θέμα ή πρόβλημα με στόχο να προκύψουν εναλλακτικές λύσεις.

ΤΡΟΠΟΣ:

Σύντομες παρεμβάσεις κάθε συμμετέχοντος, σύμφωνα με ένα πλαίσιο που προσδιορίζεται από τον εκπαιδευτή.

Επιτρέπει σε κάθε συμμετέχοντα να εκφραστεί. Δε βοηθά ιδιαίτερα την αλληλεπίδραση μεταξύ των εκπαιδευόμενων.

Μπορεί να δώσει τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες να συστηθούν ή να εκφράσουν τους στόχους τους. Μπορεί να χρησιμεύσει και ως τεχνική σχολιασμού των αποτελεσμάτων μιας εργασίας.

Μεθοδολογία: αναγγέλλουμε τη συζήτηση, τη διάρκεια, τις προεκτάσεις. (Ιράφουμε στον πίνακα ερωτήσεις).

Ο εκπαιδευτής συγκεντρώνει τις πληροφορίες και κάνει σύνθεση.

4.6. Συζήτηση με διάταξη δύο κύκλων: (εσωτερικός και εξωτερικός κύκλος)

Σ'αυτή την απλής μορφής διάταξη μπορούν να συμβούν σημαντικές διεργασίες της ομαδικής λειτουργίας. Ο εσωτερικός κύκλος συζητάει πάνω σε ένα θέμα, ενώ συγχρόνως τα μέλη του εξωτερικού κύκλου παρατηρούν. Η παρατήρηση, που είναι η συγκεκριμένη αποστολή του εξωτερικού κύκλου, είναι συνειδητή στα μέλη τού εσωτερικού κύκλου, δηλαδή γίνεται εν γνώσει τους. Μπορούμε να πούμε ότι στον εσωτερικό κύκλο συμβαίνει μια γνωστική δραστηριότητα, ενώ στον εξωτερικό κύκλο συμβαίνει μια μεταγνωστική.

Η ομάδα του εξωτερικού κύκλου κάνει μια συστηματική παρατήρηση: επικεντρώνει την προσοχή της στη θεματολογία που συζητείται, την επικοινωνία, τις αντιδράσεις, τα επιχειρήματα που αναπτύσσονται ως προς την ορθότητά τους κλπ. Καταγράφει, αν θέλει, τις παρατηρήσεις της με σκοπό να προσφέρει στο τέλος Feed-

104 Βλ. P. Jarvis (2004) ὁ.π. σελ. σελ. 182-183., S. Courau ὁ.π. σελ. 68-70.

back (ανατροφοδότηση) στα μέλη του εσωτερικού κύκλου, την οποία ασφαλώς χρειάζονται. Βέβαια μπορεί να συμβεί εδώ και αλλαγή ρόλων-ιδιαίτερα εάν το θέμα της συζήτησης είναι γνωστό και στις δύο ομάδες- χωρίς να υπάρξει ανατροφοδότηση.

4.7. Ταυτόχρονη συζήτηση ανά ζεύγη (εταιρική)

Όταν η ομάδα είναι μεγάλη μπορεί να εφαρμοστεί αυτή η μορφή προκειμένου τα μέλη να συζητήσουν, κατ' αυτόν τον τρόπο, τις απορίες που έχουν π.χ. πάνω σε ένα θέμα (ή μια εισήγηση) που παρουσιάστηκε και να εξακριβώσουν, μέσα από αυτή την εταιρική αλληλεπίδραση την προσωπική τους κατανόηση. Στην ομάδα ίσως να δίσταζε το κάθε μέλος να διατυπώσει τις δυσκολίες του, ενώ σ' αυτή τη μορφή οι οποιεσδήποτε αναστολές αίρονται ή μειώνονται.

4.8. Δομημένη Συζήτηση - Debate [105]

Παρουσίαση ενός θέματος.

Ορισμός τριμελούς επιτροπής των μαθητών για τη διαχείριση της συζήτησης.

Δημιουργία δύο ομάδων μαθητών με αντίθετες απόψεις.

Ορισμός γραμματέα και συντονιστή για κάθε ομάδα.

Διεξαγωγή της συζήτησης.

Σύνοψη - Αξιολόγηση της εργασίας από την τριμελή επιτροπή.

4.9. Μέθοδος Χιονοστιβάδα [106]

Αποσκοπεί στην ανταλλαγή απόψεων με στόχο την προώθηση του προβληματισμού γύρω από ένα ζήτημα.

ΤΡΟΠΟΣ:

Αποφασίζεται η ομάδα των διδασκομένων να επεξεργαστεί ένα ζήτημα..

Κάθε διδασκόμενος ατομικά σχολιάζει γραπτά το ζήτημα για 5΄ περίπου.

Συγκρίνει τα σχόλιά του με έναν άλλο διδασκόμενο, για 8-10΄ εντοπίζοντας κοινά σημεία και διαφορές.

Η δραστηριότητα επαναλαμβάνεται σε ομάδες των τεσσάρων (δύο δυάδες που συνεργάστηκαν στο προηγούμενο στάδιο)

105 Βλ. P. Jarvis ὁ.π. σελ. 185.

106 Βλ. P. Jarvis ὁ.π. σελ. 189-190.

Οι απόψεις παρουσιάζονται στην ολομέλεια, γίνεται σύνθεση, εξάγονται συμπεράσματα.

Εξασφάλιση της συμμετοχής των συμμετεχόντων-Δεν απαιτείται πολύς χρόνος.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ_5.

Θα ολοκληρώσουμε το πρώτο μέρος με τη μελέτη ενός κειμένου με θέμα «Η δυναμική της Ομάδας». Ο Ν. Ρέλλος, αναλύει σ' αυτό τη δυναμική της ομάδας, συζητώντας τις βασικές τεχνικές εργασίας στα πλαίσια της ομάδας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ_6.

Μπορείτε να ελέγξετε τις γνώσεις που αποκτήσατε από τη μελέτη του πρώτου μέρους του επιμορφωτικού υλικού απαντώντας στις ασκήσεις αυτοαξιολόγησης που θα βρείτε στην περιοχή «Ασκήσεις» της ηλεκτρονικής τάξης. Συζητήστε ακόμη στην Περιοχή Συζητήσεων (Δραστηριότητα Β) την άποψη: «όταν οι εκπαιδευόμενοι αισθάνονται ότι συμμετέχουν άμεσα και ενεργά στην εκπαιδευτική διαδικασία, τότε παράγουν και έργο».

ΣΥΝΟΨΗ

Οι «τεχνικές εργασίας στα πλαίσια της ομάδας» ήταν το θέμα που μας απασχόλησε σ' αυτή την ενότητα. Ξεκινήσαμε με μία συνοπτική θεωρητική αναφορά σε θέματα που αφορούν στην εκπαίδευση ενηλίκων και ολοκληρώσαμε με την παρουσίαση μίας σειράς μεθόδων ομαδοσυνεργατικής μάθησης. Στην επόμενη ενότητα θα μας απασχολήσει η μέθοδος «project», η οποία, ως τρόπος ομαδικής διδασκαλίας στην οποία συμμετέχουν αποφασιστικά όλοι, συμβάλλει στην εφευρετικότητα και την αυτενέργεια των εκπαιδευόμενων.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Σας προτείνουμε στο σημείο αυτό να μελετήσετε, προαιρετικά, τα παρακάτω κείμενα:

1. Το πρώτο κεφάλαιο από το βιβλίο του Mezirow. "Fostering Critical Reflection in Adulthood", Θα το βρείτε στο φάκελο του πρώτου θεματικού κύκλου με το όνομα critical_Maz. Οι βασικές ενότητες του κειμένου είναι:

- *Πώς δομείται το νόημα –η σημασία των πραγμάτων (Structuring Meaning)*

- *Στοχασμός και Άντληση Νοήματος (Reflection and Making Meaning)*
- *Λειτουργική Μάθηση (Instrumental Learning)*
- *Επικοινωνιακή Μάθηση (Communicative Learning)*
- *Η Επαλήθευση του Νοήματος (Validating Meaning)*
- *Κριτικός Στοχασμός (Critical Reflection)*
- *Αλλαγή - Μετασχηματισμός Άποψης (Perspective Transformation)*
- *Στρέβλωση Απόψεων (Distortion in Meaning Perspective)*
- *Επιστημικές Στρεβλώσεις (Epistemic Distortions)*
- *Κοινωνικοπολιτισμικές Στρεβλώσεις (Sociocultural Distortions)*
- *Ψυχικές Στρεβλώσεις (Psychic Distortions)*

Ο Jack Mezirow στο "Fostering Critical Reflection in Adulthood", τονίζει χαρακτηριστικά πως μαθαίνουμε διαφορετικά όταν μέσα από την πράξη αναζητούμε τη μάθηση και διαφορετικά όταν στοχεύουμε στην κατανόηση ενός γεγονότος που έχει μεταφερθεί σε μας ως έμμεση εμπειρία. Ο στοχασμός, σύμφωνα με τον Mezirow ανατρέπει τις υπάρχουσες πεποιθήσεις μας. Μάλιστα, ο κριτικός στοχασμός απαιτεί αυτό ακριβώς: την κριτική αντιμετώπιση των πεποιθήσεών μας πάνω στις οποίες όλα τα πιστεύω μας έχουν οικοδομηθεί.

2. *Ένα απόσπασμα από από το βιβλίο των D. Boud, R. Keogh, D. Walker "Reflection: Turning Experience into Learning", Kogan Page, London, New York, 2002. Πρόκειται για ένα κείμενο στο οποίο οι συγγραφείς εξετάζουν την πορεία του στοχασμού από την οπτική γωνία του εκπαιδευόμενου, προσπαθώντας να δώσουν ιδιαίτερη έμφαση στο ρόλο της διεργασίας του στοχασμού στη μαθησιακή εμπειρία και στο τι μπορούν να κάνουν οι εκπαιδευόμενοι, με και χωρίς τη βοήθεια άλλων, προκειμένου να ενισχύσουν αυτή τη διεργασία. Θα το βρείτε στο φάκελο του πρώτου θεματικού κύκλου με το όνομα experience.*
3. *Το κείμενο του Α. Κόκκου: «Η ιδιαιτερότητα και ο σκοπός της Εκπαίδευσης Ενηλίκων – σύμφωνα με τη θεωρία του J. Mazirow και τη μετασχηματίζουσα μάθηση. Θα το βρείτε στο φάκελο τού πρώτου θεματικού κύκλου με το όνομα kokkos.*

3.1.1. Η Περιοχή Συζητήσεων

Στην Περιοχή Συζητήσεων κατά τη διάρκεια του 1ου θεματικού κύκλου οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην επιμόρφωση έπρεπε να συζητήσουν τις δραστηριότητες του έντυπου υλικού, ενώ είχαν παράλληλα τη δυνατότητα να ανοίξουν δικά τους θέματα για συζήτηση. Η ανταπόκριση ήταν ιδιαίτερα θετική με αποτέλεσμα να αναπτυχθεί ένας γόνιμος προβληματισμός.

Ακολουθούν μερικά αποσπάσματα από τη συζήτηση της 1ης δραστηριότητας όπως αυτή εξελίχθηκε στην Περιοχή Συζητήσεων:

- ***Σοφία Βαλαβάνη,***

Θεωρώ ότι, στο συγκεκριμένο απόσπασμα (Περίπτωση 1) από το βιβλίο του The adult learner, 1998, δίνει με ένα εκπληκτικό τρόπο να καταλάβουμε εμείς ως εκπαιδευτές ενηλίκων, πως από την στιγμή που μπαίνουμε σε ένα χώρο διαμορφωμένο για να εκπαιδεύσουμε ενήλικες, πρέπει να έχουμε ξεκαθαρίσει μέσα μας ότι ο ρόλος μας παύει πλέον να είναι αυτός του τυπικού δασκάλου και απλού μεταδότη γνώσεων και διαμορφώνεται σε αυτόν του εμψυχωτή, του οργανωτή, του ρυθμιστή, του διευκολυντή ή του manager της ομάδας. Βεβαίως και δεν καταργείται ο ρόλος μας ως «εκπαιδευτές», από την στιγμή που προωθούμε τις μαθησιακές αλλαγές στην γνώση, την κατανόηση, τις δεξιότητες, τις στάσεις και τελικά την συμπεριφορά, χωρίς όμως να διασπάμε την ομάδα. Οι ρόλοι αυτοί, κατά την γνώμη μου, διευκολύνουν την μαθησιακή διεργασία και καθιστούν τους εκπαιδευόμενους πιο αποτελεσματικούς, πιο υπεύθυνους και με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και πρωτοβουλία.

- ***Γεώργιος Παπαθεμιστοκλέους,***

Ο ρόλος του εμψυχωτή είναι δύσκολος γιατί απαιτεί περισσότερο ικανότητες ακρόασης και εκμαίευσης απόψεων παρά μετάδοσης γνώσης μέσα σε ένα κλίμα αμοιβαίας υπευθυνότητας για τη μάθηση. Απαιτεί από τον εκπαιδευτή να θέτει στο επίκεντρο της προσοχής του τους εκπαιδευόμενους, να τους βοηθά να εκφρασθούν και να τους εκτιμά γι αυτό που πράγματι είναι. Πιο σημαντικό πιστεύω ότι είναι να αποβάλλει τις τάσεις «ναρκισσισμού» και υποδούλωσης στις συνήθειές του, ώστε να προσέχει περισσότερο την ομάδα, την καλή διεξαγωγή του προγράμματος, τον εαυτό του και τις συμπεριφορές του. Για να γίνουν

όλα αυτά πρέπει ο εκπαιδευτής να διαθέτει γνώσεις και ικανότητες και να πιστεύει στην αλλαγή των προσωπικών του στάσεων, όταν αυτό απαιτείται. Σε σχέση με μένα θα έλεγα ότι έχω αλλάξει ριζικά τις πρακτικές μου, προσπαθώντας να γίνω έστω και κατ΄ ελάχιστο «εμψυχωτής», δίνοντας ουσιαστικό ρόλο στους εκπαιδευόμενους. Προσπαθώ να μιλάω λιγότερο και να ακούω περισσότερο. άλλοτε πετυχαίνω, άλλοτε όχι, πάντως συνεχίζω να προσπαθώ.

- ***Νικήτας Αντωνάκης,***

Συνεχίζοντας την παρέμβασή μου, καταθέτω μερικές ακόμα σκέψεις, στο θέμα μας, όπως τέθηκε από τον επιστημονικό μας σύμβουλο κ. Σπύρο Κιουλάνη. Οι ικανότητες που αναφέρονται στο άρθρο του Malcon Knowles «Δάσκαλος ή εμψυχωτής» προφανώς είναι σημαντικότατες, όπως και πολλές άλλες που μπορούμε να σκεφθούμε, και να επαναδιατυπώσουμε με άλλα λόγια. Ποιος μπορεί να αμφισβητήσει, με σοβαρά επιχειρήματα, τις ικανότητες που πρέπει, μεταξύ άλλων, να έχει ένας δάσκαλος και εμψυχωτής εκπαιδευτικός;…… Δυστυχώς ή ευτυχώς στα θέματα της εκπαίδευσης, δεν υπάρχουν μαγικές λύσεις και έτοιμες συνταγές. Η μεταρρύθμιση και αναπροσαρμογή μέσων και μεθόδων είναι διαχρονικά συνεχής. Προβληματισμός, συμμετοχή και προσπάθεια για το καλύτερο.

- ***Ζαφειρούλα Κοτσάκη,***

Σαν εκπαιδευτικός της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης βλέπω ότι η πλειονότητα των εκπαιδευτικών λειτουργούν ως «δάσκαλοι» παρά ως «εμψυχωτές». Στο χώρο της Εκπαίδευσης Ενηλίκων ίσως τα πράγματα να είναι διαφορετικά. Πιστεύω ως ότι η μάθηση επιτυγχάνεται καλύτερα με την άμεση και ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία μέσα στα πλαίσια της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας. Η ελεύθερη έκφραση των ιδεών των μαθητών και η εφαρμογή εναλλακτικών μορφών διδασκαλίας και αξιολόγησης, που στηρίζονται στις αρχές της διεπιστημονικής προσέγγισης της μάθησης (Project), της μάθησης σε ομάδες (συνεργατική μάθηση), της μάθησης που προσανατολίζεται στην πράξη και τη συστηματική ανάλυση της άμεσης, βιωματικής εμπειρίας προϋποθέτουν την καλλιέργεια των χαρακτηριστικών του εκπαιδευτικού «εμψυχωτή». Συμφωνώντας με τους συναδέλφους Σοφία, Νικήτα και Γιώργο που κινούνται στο χώρο

της εκπαίδευσης ενηλίκων θεωρώ ότι οι ικανότητες δόμησης σχέσεων, διάγνωσης αναγκών, εμπλοκής των σπουδαστών στο σχεδιασμό, διασύνδεσής τους με τις πηγές της μάθησης και ενθάρρυνση της πρωτοβουλίας των μαθητών είναι εξίσου πολύ σημαντικές σε μια ομαδοσυνεργατική διδασκαλία στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Η απόκτηση των παραπάνω χαρακτηριστικών προϋποθέτει την αλλαγή των προσωπικών στάσεων και της νοοτροπίας απέναντι στην εκπαιδευτική διαδικασία, την ύπαρξη γνώσεων και ικανοτήτων, και φυσικά διάθεση για επιμόρφωση.

Παράλληλα οι εκπαιδευτικοί άνοιξαν δικά τους θέματα για συζήτηση, όπως στο παράδειγμα που ακολουθεί όπου ο κ. Μηνάς Ευθυνόπουλος γράφει:

«Περνώντας από το διάδρομο ενός σχολείου ακούγονται από μια τάξη έντονα διαφορετικές απόψεις από τους εκπαιδευόμενους για το θέμα που πραγματεύονται. Συνεχίζοντας στο διάδρομο στην επόμενη τάξη επικρατεί απόλυτη ησυχία και ακούγεται η φωνή μόνο του εκπαιδευτή που παρουσιάζει το συγκεκριμένο θέμα. Θα ήθελα να συζητήσουμε ποιος ήταν ο ρόλος του εκπαιδευτή και στις δύο τάξεις. Ποιοι από τους εκπαιδευόμενους θα κατακτήσουν ευκολότερα τους στόχους της διδακτικής ενότητας;».

Η ερώτηση έδωσε τη δυνατότητα να αναπτυχθεί ένας γόνιμος προβληματισμός γύρω από το θέμα. Ενδεικτικά διαβάζουμε μία απάντηση από τον κ. Μιχάλη Αϊβαλιώτη:

Η διαπραγμάτευση των στόχων είναι απαραίτητη μαζί με τους εκπαιδευόμενους, γιατί πολύ απλά εάν κάτι ο ενήλικας δεν θέλει να το μάθει δε θα το μάθει ανεξάρτητα από τις ικανότητες και την θέληση του εκπαιδευτή. Αλλά αυτή η διαπραγμάτευση και το αντίστοιχο συμβόλαιο γνώμη μου είναι ότι πρέπει να γίνεται στην αρχή του έτους ή το πολύ 2 με 3 φορές το έτος. Πράγματι σε μια τάξη εκπαίδευσης ενηλίκων μπορεί να γίνουν τα παρακάτω: 1. Να ακούγεται την περισσότερη ώρα μόνο ο εκπαιδευτής 2. Να ακούγονται την περισσότερη ώρα οι εκπαιδευόμενοι. 3. Να επικρατεί την περισσότερη ώρα η σιωπή. Εάν κάναμε ένα μικρό κουιζ για την κατάταξη των παραπάνω με την σειρά που είναι καλύτερα να γίνονται αυτά, νομίζω ότι οι περισσότεροι συνάδελφοι θα τα

τοποθετούσαν με την σειρά που τα έχω βάλει παραπάνω. Η εμπειρία μου στην εκπαίδευση ενηλίκων με έχει κάνει να πιστεύω ότι η σωστή σειρά είναι: 1. Να επικρατεί την περισσότερη ώρα η σιωπή. Η μόνη ώρα όπου τα λόγια δίνουν προτεραιότητα στη δράση και στη σκέψη άρα στη δημιουργία. 2. Να ακούγονται την περισσότερη ώρα οι εκπαιδευόμενοι. Να εκφράζονται να συμφωνούν ή και να διαφωνούν με αυτά που λέγονται. 3. Να ακούγεται την περισσότερη ώρα μόνο ο εκπαιδευτής. Μακριά από εμάς δάσκαλε. Επιτέλους σώπα είμαστε και εμείς εδώ και είμαστε ενήλικες με τη δική μας προσωπικότητα.

Παράλληλα οι εκαιδευτικοί που συμμετείχαν στην επιμόρφωση είχαν τη δυνατότητα να συζητήσουν ή να ανοίξουν θέματα ανά ΣΔΕ - δομή στην οποία ανήκαν, ή να συζητήσουν θέματα που αφορούσαν στην ειδικότητά τους, μέσα από τα «Εργαστήρια ανά Γραμματισμό» της Περιοχής Συζητήσεων.

Ακολουθεί ένα παράδειγμα από συζήτση στα πλαίσια του Κοινωνικού Γραμματισμού:

Μακρίνα Νοταρίδου
Στάλθηκε: 2007-03-10 13:34

Μέσα από τη μικρή μου εμπειρία διαπίστωσα ότι ο κοινωνικός γραμματισμός προσεγγίζει θέματα που αφορούν στη καθημέρινοτητα των εκπαιδευόμενων. Προσπαθεί να λύσει απορίες ζωής και να γεννήσει προβληματισμούς σε θέματα επικαιρότητας. Συμφωνούμε νομίζω όλοι ότι η εκπαιδευτική διαδικασία θέλει τον εκπαιδευτικό από την πλευρά του εκπαιδευόμενου κι όχι απέναντι, σε ένα ρόλο συντονιστή που με τη χρήση των κατάλληλων -ανάλογα με το θέμα- μεθόδων ενισχύει το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή των εκπαιδευόμενων. Όπως είπε και κάποιος συνάδελφος το σημαντικότερο είναι να μάθουμε να ακούμε! Η γνώμη μου για το χαρακτηρισμό "ξεκούραστο μάθημα" αγαπητή Νικολέττα είναι ότι πέτυχες κάτι πολύ σημαντικό να χαλαρώσεις του εκπιδευόμενούς σου, να τους πλησιάσεις! Αυτό που θα πρέπει να προσέξουμε νομίζω είναι ο "ξεκούραστος γραμματίσμός" μας να μη γίνει αδιάφορος. Προς αυτή τη κατεύθυνση θα πρότεινα -χωρίς να σημαίνει ότι είναι και σωστό- λίγη περισσότερη εργασία στο σχολείο (ερωτηματολόγιο

προς απάντηση, φωτογραφικό υλικό προς ανάλυση, γραπτός προβληματισμός πάνω σε κείμενα κ.ά). Θα με βοηθούσε πολύ να διαβάσω τις προτάσεις και τις ιδέες συναδέλφων για το πώς θα γίνει ο κοινωνικός γραμματισμός εκτός από ξεκούραστος και "απαραίτητος"στις συνειδήσεις των εκπαιδευόμενων! Σας ευχαριστώ!

Νικολέττα Γεωργοπούλου
Στάλθηκε: 2007-03-13 09:10

Αγαπητή Μακρίνα, ευχαριστώ πολύ για τις συμβουλές. Σχετικά με αυτά που γράφεις για το αντικείμενο του Κοινωνικού Γραμματισμού, συμφωνώ ότι πρέπει να πραγματευόμαστε θέματα που να αφορούν την καθημερινότητά τους. Παρατηρώ ότι θέματα όπως τα δικαιώματα τους στις δημόσιες υπηρεσίες, τα εργασιακά τους δικαιώματα, καθώς και θέματα που αφορούν την επικαιρότητα, τους είναι εξαιρετικά ενδιαφέροντα και συμμετέχουν όλοι ζωηρά. Πολλές φορές οι ίδιοι οι εκπαιδευόμενοι μας δείχνουν με τον τρόπο τους τι τους ενδιαφέρει. Είναι βασικό λοιπόν να έχουμε όλες τις αισθήσεις μας σε εγρήγορση, εμείς οι εκπαιδευτικοί για να αντιλαμβανόμαστε τις ανάγκες τους σε γνώση, αλλά και τις γενικότερες επιθυμίες τους. Ευχαριστώ πολύ!

3.1.2. Η Περιοχή Κουβέντα

Στην Περιχή Κουβέντα στη διάρκεια του 1ου θεματικού κύκλου έγιναν οι πιο κάτω ζωντανές συζητήσεις:

1. Τετάρτη 7 Μαρτίου, 10μ.μ. «Αίτια που οδηγούν τους εκπαιδευόμενους των ΣΔΕ στη διακοπή της μάθησης και τρόποι αντιμετώπισης».
2. Τετάρτη 14 Μαρτίου, 10μ.μ. «Συζητώντας ελεύθερα για την εκπαίδευση ενηλίκων στον τόπο μας». Ανταλλαγή απόψεων, σκέψεις και προτάσεις όλων των εμπλεκομένων στη διαδικασία της δια βίου μάθησης.

Οι δύο συζητήσεις πραγματοποιήθηκαν με μεγάλη επιτυχία, καθώς διήρκεσαν γύρω στις τρεις ώρες η κάθε μία προσελκύοντας το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών, με συχνότητα εισόδου 2-3 νέες απόψεις ανά λεπτό. Στο τέλος, κάθε συζήτηση αποθηκευόταν στην Περιοχή Έγγραφα, όπου είχαν τη δυνατότητα να τη μελετήσουν και όσοι εκπαιδευτικοί δεν είχαν πάρει μέρος στη συζήτηση.

Ακολουθούν αποσπάσματα από την πρώτη συζήτηση:

1η ΖΩΝΤΑΝΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ «ΚΟΥΒΕΝΤΑ»
ΤΕΤΑΡΤΗ 07-03-2007

ΘΕΜΑ: «***Αίτια που οδηγούν τους εκπαιδευόμενους των ΣΔΕ στη διακοπή της μάθησης και τρόποι αντιμετώπισης*».**

ΩΡΑ ΕΝΑΡΞΗΣ: 22:04:03

ΩΡΑ ΛΗΞΗΣ: 00:44:07

07-03-2007 22:04:03 - Κιουλάνης Σπύρος: Καλησπέρα. Συνάδελφοι, το θέμα της συζήτησης είναι «Αίτια που οδηγούν τους εκπαιδευόμενους των ΣΔΕ στη διακοπή της μάθησης και τρόποι αντιμετώπισης»……

07-03-2007 22:14:05 - Πλυταριά Μαρία: τα αίτια που οδηγούν στη διακοπή θα μπορούσαν να απορρέουν από τις κοινωνικές τους υποχρεώσεις (οικογένεια, εργασία, απρόβλεπτα προσωπικά γεγονότα) ή εσωτερικά εμπόδια που απορρέουν καθαρά από την προσωπικότητά τους και την ψυχολογική τους συγκρότηση……

07-03-2007 22:15:26 - ΔΟΥΜΠΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ: Θα πρέπει να αναγνωρίσουμε τους λόγους και τα αίτια της διακοπής. Ισως θα

μπορούσαμε να εντοπίσουμε αρχικά τα αρνητικά βιώματα από την τυπική εκπαίδευση και τον αρνητισμό απέναντι στις παραδοσιακές εκπαιδευτικές μεθόδους και τεχνικές διδασκαλίας…….

07-03-2007 22:24:51 - ΓΚΑΓΚΛΟΥ ΑΝΤΩΝΙΑ: Προσωπικά πιστεύω πως οι οικογενειακοί λόγοι επιδρούν περισσότερο στη διακοπή της μάθησης. Για να επιλύσουν αυτό το πρόβλημα οι εκπαιδευτές των ΣΔΕ, θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν τις πιο κατάλληλες παιδαγωγικές μεθόδους και να αξιοποιήσουν κάθε εποπτικό μέσο που διαθέτουν ώστε να κάνουν περισσότερο ελκυστική τη διδασκαλία τους…..

07-03-2007 22:46:01 - ΚΑΖΑΝΤΖΙΔΗΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ: Ένας καλός τρόπος αντιμετώπισης του προβλήματος πιστεύω ότι είναι η διακριτική συζήτηση μαζί τους και η απόκτηση της εμπιστοσύνης τους ώστε να αξιολογήσουμε το πρόβλημά τους και να τους βοηθήσουμε όσο μπορούμε περισσότερο…….

07-03-2007 22:49:11 - Κιουλάνης Σπύρος: Μερικοί λόγοι τους οποίους μέχρι τώρα έχετε αναφέρει είναι (απωθημένες επιθυμίες, ανάγκη αναγνώρισης ενός νέου ρόλου, χαμηλό επίπεδο γνώσης, οικογενειακές υποχρεώσεις, προκατάληψη αυτο-αποκλεισμού, οικογένεια, εργασία, απρόβλεπτα προσωπικά γεγονότα, εσωτερικά εμπόδια που απορρέουν καθαρά από την προσωπικότητά τους και την ψυχολογική τους συγκρότηση). Παράλληλα, θα πρότεινα να σκεφτούμε και κάποιους τρόπους αντιμετώπισης……

07-03-2007 22:53:21 - ΚΑΛΙΤΣΗΣ ΠΑΣΧΑΛΗΣ: Τρόποι αντιμετώπισης: Ενεργητικές τεχνικές μάθησης, διδασκαλία στηριζόμενη στα ενδιαφέροντα και τις επιθυμίες τους, σεβασμός στην προσωπικότητα και στις ιδιαιτερότητές τους και προσπάθεια επίλυσης των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν.

07-03-2007 22:56:18 - Πλυταριά Μαρία : Ανίχνευση αναγκών και ενδιαφερόντων, οργάνωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ενθάρρυνση εκπαιδευόμενων, σεβασμός στους διαφορετικούς τρόπους μάθησης και ενεργοποίηση υποστηρικτικού πλαισίου για τα μαθησιακά εμπόδια που αντιμετωπίζουν…..

07-03-2007 22:57:34 - ΕΥΘΥΝΟΠΟΥΛΟΣ ΜΗΝΑΣ: Θα πρέπει ο εκπαιδευτής να πετύχει την ενεργητική συμμετοχή των εκπαιδευόμενων, να ενθαρρύνει τη διάθεση και τη δημιουργικότητα τους…..

07-03-2007 22:59:05 - ΚΑΡΑΔΑΝΗ ΜΑΡΙΑ: εκμετάλλευση των εμπειριών, γνώσεων που ήδη έχουν (building-up)….

07-03-2007 23:10:51 - ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ: Κάποιοι έρχονται με αρχικό στόχο τον τίτλο σπουδών, όμως στην πορεία διαπιστώνουν ότι αποκομίζουν όχι μόνο γνώσεις αλλά κυρίως αυξάνεται η αυτο-εκτίμησή τους εφ' όσον ενθαρρύνονται από εμάς! …. Νομίζω πως θα πρέπει πρώτα να προσεγγίζουμε κάθε εκπαιδευόμενο ως άνθρωπο με ξεχωριστή προσωπικότητα ώστε να δημιουργηθεί κλίμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης…

07-03-2007 23:28:49 - ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΟΥ: Το περιεχόμενο της διδασκαλίας πρέπει να έχει άμεση σχέση με τις ανάγκες και τις εμπειρίες των εκπαιδευόμενων. Τα θέματα, τα παραδείγματα και τα προβλήματα που εξετάζονται πρέπει να συνδέονται στενά με καταστάσεις που αντιμετωπίζουν ή θα αντιμετωπίσουν οι εκπαιδευόμενοι. Επίσης είναι σκόπιμο να τους δίνονται εναύσματα ώστε να αξιοποιούν τις εμπειρίες τους, να τις επεξεργάζονται και να μαθαίνουν από αυτές…

07-03-2007 23:42:07 - ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ: Επίσης, μήπως θα έπρεπε το κάθε ΣΔΕ να διαμορφώνει το πρόγραμμά του σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες που υπάρχουν;

07-03-2007 23:43:48 - ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΝΙΚΗΤΑΣ: Συνάδελφε Βογιατζή δεν μας εμποδίζει κανείς στη διαμόρφωση του προγράμματος…

07-03-2007 23:48:49 - ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ: Αγαπητέ Αντωνάκη εννοώ, για παράδειγμα, αν θα μπορούσαμε π.χ να διδάξουμε 4 ώρες την εβδομάδα Μαθηματικά, ή 2 ώρες ελληνικά...

07-03-2007 23:47:04 - ΚΑΡΑΔΑΝΗ ΜΑΡΙΑ: Όλα αυτά βέβαια προϋποθέτουν καθηγητές με ενδιαφέρον, θέληση, ψυχική δύναμη. Καθηγητές που αγαπούν αυτό που κάνουν και δίνονται σ' αυτό. Καλή δύναμη για αύριο. Nice talking to you all. Goodnight...

07-03-2007 23:49:42 - Κιουλάνης Σπύρος: Goodnight to you too, Maria..

07-03-2007 23:59:21 - Τσαούση Μαρία: Ας ψάξουμε πρώτα τον εαυτό μας, την συμπεριφορά μας, το ύφος και τον τρόπο λειτουργίας μας στην τάξη και μετά τους παράγοντες που αφορούν τους εκπαιδευόμενους και το περιβάλλον τους. Καλά είναι να προσέχουμε

και να μη φτάνουμε στο "Δάσκαλε που δίδασκες και νόμο δεν εκράτεις"

08-03-2007 00:00:46 - ΝΟΤΑΡΙΔΟΥ ΜΑΚΡΙΝΑ: Καλησπέρα Μαρία . Συμφωνώ απόλυτα !

08-03-2007 00:00:54 - ΚΙΗΓΜΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ: Γεια σας κι από μένα.Δεν είμαι των ΣΔΕ αλλά έχει ενδιαφέρον η κουβέντα σας και για τα ΚΕΕ

08-03-2007 00:06:46 - Τσαούση Μαρία: Άραγε είμαστε όλοι οι δάσκαλοι στα ΣΔΕ καθημερινά όπως ταιριάζει στην εκπαίδευση ενηλίκων; Φροντίζουμε πάντα να τηρούμε αυτά που μαθαίνουμε ή που πρέπει να διαβάζουμε; Ας απαντήσουμε στον εαυτό μας με το χέρι στην καρδιά...

08-03-2007 00:07:52 - Παπαδόπουλος Νίκος: Στα ΚΕΕ τι συμβαίνει με τη διακοπή όσων φοιτούν στα τμήματα κ Κιηγμά;

08-03-2007 00:08:23 - ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ: Μαρία, συμφωνώ απόλυτα και προσθέτω ότι πρέπει να είμαστε δίπλα τους όχι μόνο μέσα στο μάθημα, αλλά και στο διάλειμμα και σε εκδηλώσεις εκτός σχολείου, και κυρίως να έχουμε διάθεση να ακούμε....

08-03-2007 00:09:42 - ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΝΙΚΗΤΑΣ: Γεώργιε, οι άνθρωποι είναι διαφορετικοί στις αντιλήψεις , στα ενδιαφέροντα, στις ικανότητες, στις ιδεολογίες, κ.λ.π. αυτό δεν είναι πρόβλημα. Είναι η πρόκληση για τον εκπαιδευτικό, η ομορφιά της ζωής.

08-03-2007 00:12:39 - ΚΙΗΓΜΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ: Οι λόγοι διακοπής είναι σίγουρα πάρα πολλοί και μπορεί να είναι και απίθανοι. Από ένα σοβαρό οικογενειακό ή ιατρικής φύσεως πρόβλημα μέχρι και το ύψος των καθισμάτων του σχολείου. Το βασικό δεν είναι να προσπαθούμε να εξαλείψουμε τα εμπόδια, γιατί είναι αδύνατο. Το βασικό είναι να αναπτύξουμε στην τάξη όσο πιο σύντομα γίνεται το πνεύμα του ομοθυμαδόν και την άνεση του διαλόγου, ώστε ό,τι και να συμβεί, να αισθάνονται οι εκπαιδευόμενοι ότι μπορούν να το συζητήσουν ειλικρινά με κάποιον, που τους καταλαβαίνει.

08-03-2007 00:15:53 - ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΝΙΚΗΤΑΣ: Δημήτρη, το πνεύμα του ομοθυμαδόν, τι σημαίνει;

08-03-2007 00:20:48 - ΚΙΗΓΜΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ: Νικήτα, είναι το πνεύμα της ενωμένης ομάδας, της δεμένης. Αυτό που λέμε " με μια ψυχή".

08-03-2007 00:16:16 - Τσαούση Μαρία: Παιδιά…ας σκεφτούμε όλοι γιατί ερχόμαστε στα ΣΔΕ; Είναι η αγάπη για αυτούς τους ανθρώπους και ο θαυμασμός για την προσπάθεια που κάνουν ή να περάσουμε καλύτερα από εκεί που ήμασταν. Αν είναι το δεύτερο, αργά ή γρήγορα θα χάσουμε το παιχνίδι, γιατί οι εκπαιδευόμενοι το αντιλαμβάνονται… Μόνο η αγάπη, η κατανόηση, η πραγματική δουλειά και προσφορά έλκει το ενδιαφέρον και ανοίγει το μυαλό και τις καρδιές.

08-03-2007 00:38:57 - ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ: Θεωρώ ότι το κλίμα του σχολείου μπορούν να το διαμορφώσουμε όλοι μας ώστε να αγκαλιάζει με ειλικρίνεια και "ζεστασιά" όλους τους εκπαιδευόμενους. Καληνύχτα σε όλους!

08-03-2007 00:39:50 - Κιουλάνης Σπύρος: Καληνύχτα Γιώργο!

08-03-2007 00:40:55 - Παπαδοπούλου Κατερίνα : Καληνύχτα σε όλους. Ήταν μία όμορφη εμπειρία. Καληνύχτα Σπύρο

08-03-2007 00:41:32 - ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΝΙΚΗΤΑΣ: Συνάδελφοι, ευχαριστώ για την επικοινωνία, καληνύκτα σας.

08-03-2007 00:42:42 - Κιουλάνης Σπύρος : Καληνύχτα Νικήτα.

08-03-2007 00:44:07 - Κιουλάνης Σπύρος: Καληνύχτα Κατερίνα.

Παράλληλα με όλες αυτές τις δραστηριότητες οι εκπαιδευόμενοι είχαν τη δυνατότητα:

- *Να απαντούν στις ειδικά διαμορφωμένες ασκήσεις αυτοαξιολόγησης με τις οποίες έλεγχαν τις γνώσεις σας.*
- *Να επισκέπτονται χρήσιμες και σχετικές ιστοσελίδες στο διαδίκτυο μέσα από την Περιοχή «Σύνδεσμοι».*
- *Να δουν βιντεοσκοπημένες εισηγήσεις από επιμορφωτικές ημερίδες που πραγματοποιήσαμε στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης μέσα από την Περιοχή «Βίντεο».*

3.1.3. Η Περιοχή Εργασίες Φοιτητών

Στην Περιοχή «Εργασίες φοιτητών» τοποθετήθηκαν τρεις εργασίες: μία για τους εκπαιδευτικούς των ΣΔΕ και τους εκπαιδευτές των υπολοίπων δομών της διά βίου εκπαίδευσης, μία για τους εκπαιδευτικούς της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και μία για τους Διευθυντές των ΣΔΕ και τους υπευθύνους των υπολοίπων δομών. Οι συμμετέχοντες στην επιμόρφωση έπρεπε να εκπονήσουν

την εργασία μέσα στον προβλεπόμενο χρόνο ώστε να λάβουν βεβαίωση συμμετοχής στο πρόγραμμα. Οι σημαντικότερες εργασίες τοποθετήθηκεν στην Περιοχή Έγγραφα όπου δημιουργήσαμε μία Τράπεζα Σχεδίων Διδασκαλίας. Ακολουθούν τα θέματα των εργασιών:

Περιγραφή Α

Είστε εκπαιδευτικός σε ένα ΣΔΕ, ή εκπαιδευτής μιας δομής της ΓΓΕΕ. Οργανώστε ένα σχέδιο διδασκαλίας που να αφορά μία ενότητα του μαθήματος που διδάσκετε, με σκοπό να το εφαρμόσετε στους συγκεκριμένους εκπαιδευόμενους στους οποίους διδάσκετε. Μία εκπαιδευτική τεχνική είναι μία δραστηριότητα σύντομη που διεξάγεται με σκοπό την επίτευξη ενός συγκεκριμένου αποτελέσματος. Καταγράψτε: το θέμα, τους στόχους σας, τις τεχνικές, το περιβάλλον, καθώς και τα μέσα που θα χρησιμοποιήσετε.

Εμείς, ενδεικτικά, θα σας προτείνουμε κάποια σημεία στα οποία μπορείτε, αν θέλετε, να εστιάσετε την προσοχή σας:

Οι εκπαιδευόμενοι θα πρέπει να ανακαλύψουν τη γνώση, ξεκινώντας από τις δικές τους γνώσεις και εμπειρίες. Υπάρχουν βασικές τεχνικές ανακάλυψης της γνώσης, τις οποίες μπορείτε να χρησιμοποιήσετε, όπως: ο καταιγισμός ιδεών, οι ομάδες εργασίας, η ομαδική συζήτηση κ.ά.

Δεδομένου ότι ο ενήλικας μαθαίνει καλύτερα όταν δρα, ο εκπαιδευτής πρέπει να δίνει τη μεγαλύτερη δυνατή προσοχή στις τεχνικές ενεργητικής μάθησης, όπως: Παιχνίδι ρόλων, εφαρμογή σχεδίων εργασίας (projects) κ.ά.

Συλλέγουμε τις απόψεις των εκπαιδευόμενων, αναλύουμε βασικά σημεία, κάνουμε σύνθεση των απόψεων και συνεχίζουμε ανάλογα με την επίτευξη των στόχων μας.

Σχόλια:

Η εργασία αφορά όλους τους εκπαιδευτικούς των ΣΔΕ, καθώς και τους εκπαιδευτές όλων των δομών και των αυτόνομων προγραμμάτων της διά βίου εκπαίδευσης.

Ημερομηνία έναρξης:

2007-03-05

Προθεσμία υποβολής:

2007-04-15

Τύπος εργασίας:
Ατομική

Περιγραφή Β

Είστε εκπαιδευτικός σε ένα Σχολείο της Δευτεροβάθμιας ή της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Τα σχέδια μαθημάτων που χρησιμοποιείτε δεν λειτουργούν σωστά, οι περισσότεροι μαθητές μοιάζουν αδιάφοροι και απείθαρχοι, στοιχεία που σας οδηγούν σε μία συναισθηματική κόπωση και στο άγχος. Θέλετε να οργανώσετε ένα σχέδιο μαθήματος στη βάση της συνεργατικής μάθησης. Αξιοποιήστε όσα μελετήσατε στο έντυπο υλικό και οργανώστε ένα σχέδιο διδασκαλίας που να αφορά μία ενότητα του μαθήματος που διδάσκετε, με σκοπό να το εφαρμόσετε στους συγκεκριμένους μαθητές στους οποίους διδάσκετε.

Περιγραφή Γ

Είστε Στέλεχος σε Σχολείο ή Δομή της ΓΓΕΕ (Διευθυντής, Υπεύθυνος προγράμματος, Σύμβουλος). Από τη ΓΓΕΕ σας ζητούν να καταθέσετε μία πρόταση που να αφορά στη λειτουργία της δομής στην οποία ανήκετε σε σχέση με την ιδιότητά σας, ενώ σας διαβεβαιώνουν, παράλληλα, ότι η πρότασή σας θα ληφθεί σοβαρά υπόψη στο σχεδιασμό ενόψει της νέας εκπαιδευτικής περιόδου. Συντάξτε, λοιπόν, μία πρόταση που να περιέχει τις θέσεις, τις προσδοκίες σας, ή οτιδήποτε άλλο θεωρείτε εσείς σημαντικό.

3.2. 2ος Θεματικός Κύκλος

Στη διάρκεια του 2ου θεματικού κύκλου οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην επιμόρφωση έπερεπε να μελετήσουν ένα ειδικά διαμορφωμένο οδηγό μελέτης που θα έβρισκαν στην «Περιοχή Έγγραφα». Το Study Guide_2, περιλάμβανε το βασικό επιμορφωτικό υλικό του 2ου θεματικού κύκλου, τις δραστηριότητες που έπρεπε να εκπονήσουν οι εκπαιδευτικοί, καθώς και οδηγίες για όλα τα παράλληλα κείμενα που είχαν να μελετήσουν.

Ακολουθούν εκτενή αποσπάσματα από το κείμενο μελέτης του 2ου θεματικού κύκλου.

Στον πρώτο θεματικό κύκλο της επιμόρφωσης μελετήσαμε μία σειρά από τεχνικές εργασίας στα πλαίσια της ομάδας, συζητήσαμε τις δραστηριότητες που προτάθηκαν στην Περιοχή Συζητήσεων, ενώ πήραμε μέρος και σε μία ζωντανή συζήτηση (Περιοχή «Κουβέντα») με θέμα: «Αίτια που οδηγούν τους εκπαιδευόμενους των ΣΔΕ στη διακοπή της μάθησης και τρόποι αντιμετώπισης».

α. Τεχνικές εργασίας στα πλαίσια της ομάδας

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ_1.

Στο φάκελο του 2ου θεματικού κύκλου με το όνομα: rellos_power-point., μπορείτε να δείτε την παρουσίαση (Power Point) της εργασίας του κ. Ρελλου (Η δυναμική της ομάδας) που μελετήσατε στον πρώτο θεματικό κύκλο. Αποτελεί μία καλή ευκαιρία επανάληψης των τεχνικών εργασίας στα πλαίσια της ομάδας, που μας απασχόλησαν στον πρώτο κύκλο της επιμόρφωσης.

β. «Αίτια που οδηγούν τους εκπαιδευόμενους των ΣΔΕ στη διακοπή της μάθησης και τρόποι αντιμετώπισης»

Η 1η ζωντανή συζήτηση της εξ αποστάσεως επιμόρφωσης, πραγματοποιήθηκε στην περιοχή «κουβέντα» με θέμα: «Αίτια που οδηγούν τους εκπαιδευόμενους των ΣΔΕ στη διακοπή της μάθησης και τρόποι αντιμετώπισης». Η συζήτηση ξεκίνησε στις 22.04, ολοκληρώθηκε στις 00.44 και στη συνέχεια αποθηκεύτηκε, χωρίς καμία παρέμβαση ή διόρθωση ώστε να διατηρήσει την αρχική της αυθεντικότητα, στο φάκελο Συζητήσεις [Έγγραφα – Ταχύρρυθμη επιμόρφωση (αρχείο: Λόγοι διακοπής φοίτησης.doc)].

Από την επεξεργασία της συζήτησης, προχωρήσαμε σε μία ομαδοποίηση των απόψεων που καταθέσατε, τις οποίες παραθέτουμε στη συνέχεια:

ΑΙΤΙΑ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΤΗΣ ΦΟΙΤΗΣΗΣ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

- *Οικογενειακά: Διαφωνία των υπόλοιπων μελών ως προς τη φοίτηση, υποχρεώσεις που μένουν πίσω (παιδιά, εργασία κ.λ.π.).*
- *Εργασιακά: Έλλειψη χρόνου, κούραση κ.λ.π..*
- *Προσωπικά: Έλλειψη στόχων και προσδοκιών.*
- *Ψυχολογικά: Χαμηλή αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμηση, φόβος για αρνητική κριτική, και φόβος αναβίωσης προηγούμενων αιτίων που οδήγησαν στην πρώτη διακοπή φοίτησης.*

ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ

- *Αδυναμία επανασύνδεσης με τη διδακτική διαδικασία (τήρηση ωραρίου κ.λ.π.).*
- *Δυσκολία στη συνεργασία (από το εγώ στο εμείς).*
- *Σχέσεις με τους εκπαιδευτικούς (αρνητικές που οδηγούν στην αναβίωση παλαιότερων αιτιών).*
- *Μη έγκαιρη διερεύνηση, κατανόηση και αντιμετώπιση των αναγκών και δυσκολιών από τους Συμβούλους Ψυχολόγους και τους Εκπαιδευτικούς του Σχολείου.*

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

- *Προσωπικό ερωτηματολόγιο από την αρχή της σχολικής χρονιάς για τη διερεύνηση των αναγκών, προσδοκιών και στόχων.*
- *Αντιμετώπιση με αγάπη, εχεμύθεια, χωρίς υπεροψία.*
- *Σεβασμός στις ιδιαιτερότητές τους (σωματικές, νοητικές, ψυχολογικές).*
- *Επιβράβευση, εμψύχωση και τόνωση της αυτοπεποίθησης.*
- *Έγκαιρη ενημέρωση και συνεργασία με τους Συμβούλους.*

ΟΜΑΔΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

- *Αξιοποίηση των εποπτικών μέσων και των προηγούμενων γνώσεών τους για να γίνεται περισσότερο ελκυστική η διδασκαλία στους εκπαιδευόμενους.*
- *Καλή οργάνωση της μαθησιακής διαδικασίας για να αποτραπεί το συναίσθημα της απογοήτευσης, άρνησης και παραίτησης.*

- *Καλλιέργεια ομαδοσυνεργατικού πνεύματος και αμοιβαίου σεβασμού.*
- *Επαναδιαπραγμάτευση των στόχων της διδακτικής διαδικασίας σε τακτά διαστήματα.*
- *Αποφυγή της έλλειψης ενδιαφέροντος των εκπαιδευόμενων.*

ΟΜΑΔΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Συζητήστε σε κάθε ΣΔΕ τα αίτια καθώς και τις λύσεις, που σας παραθέτουμε από την επεξεργασία και την ομαδοποίηση της συζήτησης. Δημιουργήστε στη συνέχεια ένα κείμενο (300 περίπου λέξεις) στο οποίο να φαίνονται:

1. *Τα αίτια που θα μπορούσαν να οδηγήσουν τους εκπαιδευόμενους του δικού σας ΣΔΕ στη διακοπή της φοίτησης.*
2. *Οι λύσεις που θα μπορούσαν να μειώσουν τη διαρροή των εκπαιδευόμενων στο ΣΔΕ που υπηρετείτε.*

ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ

- *Η απάντηση θα πρέπει να έχει συλλογικό χαρακτήρα (Συζήτηση Συλλόγου Διδακτικού και Συμβουλευτικού Προσωπικού).*
- *Στην απάντησή σας θα πρέπει να λάβετε σοβαρά υπόψη τις τοπικές ιδιαιτερότητες του κάθε Σχολείου.*
- *Μπορείτε, συζητώντας να διευρύνετε τον κατάλογο που αφορά στα αίτια και στις λύσεις.*
- *Καταθέστε την άποψή σας στην Περιοχή Συζητήσεων, στο ειδικό θέμα που έχουμε ανοίξει γι' αυτό το σκοπό.*

Στην ενότητα αυτή επιχειρούμε παράλληλα με τη μελέτη του υλικού να κινηθούμε στα πλαίσια μιας συλλογικής μορφής δραστηριότητας. Επιλέξαμε ένα θέμα το οποίο βρίσκεται μέσα στα άμεσα ενδιαφέροντα της καθημερινής μας ενασχόλησης στα ΣΔΕ. Αφορά τα αίτια διακοπής της φοίτησης από τους εκπαιδευόμενους και παράλληλα την εξεύρεση λύσεων. Εργαζόμαστε με βάση ένα προκαθορισμένο σχέδιο το οποίο αποτελείται από τα πιο κάτω στάδια:

- *Ζωντανή συζήτηση του θέματος στην περιοχή «Κουβέντα». Πρόκειται για μία δραστηριότητα η οποία ολοκληρώθηκε με μεγάλη επιτυχία κατά την πρώτη εβδομάδα εφαρμογής του προγράμματος.*
- *Επεξεργασία της συζήτησης από ομάδα εκπαιδευτικών και συμβούλων και ομαδοποίηση των απόψεων που καταγράφηκαν.*

Ανάρτηση των πορισμάτων στην ηλεκτρονική τάξη.

- *Συζήτηση – επεξεργασία ανά ΣΔΕ (σύλλογος διδακτικού και συμβουλευτικού προσωπικού) των πορισμάτων και δημιουργία κειμένου που αφορά στα αίτια διακοπής της φοίτησης των εκπαιδευόμενων με βάση βέβαια τις ιδιαιτερότητες του Σχολείου. Ανάρτηση των πορισμάτων στην ηλεκτρονική τάξη.*
- *Επεξεργασία των κειμένων (ομάδα εκπαιδευτικών και συμβουλευτικό προσωπικό των ΣΔΕ) με αποτέλεσμα (τελικό προϊόν) τη δημιουργία ενιαίου κειμένου που θα αφορά στα αίτια διακοπής της φοίτησης στα ΣΔΕ της Περιφέρειας ΑΜ-Θ, καθώς και στην αναζήτηση λύσεων.*
- *Ανάρτηση του κειμένου στην ηλεκτρονική τάξη, για* περαιτέρω *συζήτηση από το σύνολο των συμμετεχόντων στην επιμόρφωση, αξιολόγηση και ανατροφοδότηση.*

Με την όλη διαδικασία αποβλέπουμε στη διερεύνηση, οργάνωση και διαχείριση γνώσεων και δράσεων οι οποίες αφορούν μία κατάσταση της πραγματικότητας και μας ενδιαφέρουν άμεσα, ως άτομα, ή ως μέλη των ΣΔΕ στα οποία ανήκουμε.

Μέθοδος Σχεδίων εργασίας (project)

…Στην ελληνική πραγματικότητα ο όρος 'project' έχει δεχθεί κατά καιρούς διάφορες ερμηνείες. Έτσι έχουμε τους όρους 'σχέδια συνεργατικής έρευνας' (κοινωνικο-επιστημονικός χαρακτήρας του πρότζεκτ), 'δημιουργικές και συνθετικές εργασίες' (έμφαση στη διαδικασία) κλπ. Στην εκπαίδευση οι επικρατέστεροι όροι είναι 'σχέδιο δράσης' και 'σχέδιο εργασίας' και ορίζεται ως: "κάθε οργανωμένη μαθησιακή δραστηριότητα, συλλογικής συνήθως μορφής, που αναπτύσσεται σε πλαίσιο ελεύθερης επιλογής με βάση προκαθορισμένο σχέδιο και αποβλέπει στη διερεύνηση, οργάνωση και διαχείριση γνώσεων, υλικών, αξιών και δράσεων οι οποίες αφορούν ολιστικές καταστάσεις της πραγματικότητας και ενδιαφέρουν άμεσα τους εμπλεκόμενους ως άτομα ή ως μέλη κοινωνικών ομάδων". [107]

107 Βαϊνά, Μ. (1996). Μέθοδος project: Μια πρόκληση για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, Νέα Παιδεία, τ.80, Φθινόπωρο, σελ. 77-87.
Ματσαγγούρας, Η. (2003) Η Διαθεματικότητα στη Σχολική Γνώση: Εννοιοκεντρική Αναπλαισίωση και Σχέδια Εργασίας. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Η μάθηση που στηρίζεται σε ένα σχέδιο δράσης είναι ένα μοντέλο που απέχει από τις μέχρι τώρα πρακτικές της μετωπικής διδασκαλίας και σε αντίθεση με αυτές δίνει προτεραιότητα σε συνεργατικές και διαθεματικές δραστηριότητες, μέσα από θέματα που σχετίζονται με την καθημερινή πραγματικότητα.

Ως θέματα μπορούν να εννοηθούν όλες οι ανθρώπινες δραστηριότητες, ενώ η εξέλιξή του εξαρτάται από την αλληλεπίδραση της σχέσης εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου. Ωστόσο μπορούμε να δώσουμε ένα γενικό περίγραμμα της πορείας πραγματοποίησης ενός σχεδίου εργασίας, καταγράφοντας τέσσερα στάδια:

- *ΘΕΜΑ*
- ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ.
- ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ.
- ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ.

Στη συνέχεια καταγράφονται τα βήματα των δραστηριοτήτων που απαιτούνται σε κάθε ένα από τα βασικά στάδια της μεθόδου project.

Η τεχνική της μεθόδου Project

Α. <u>ΘΕΜΑ</u>

Αρχική συζήτηση του θέματος μεταξύ εκπαιδευτικού και εκπαιδευόμενων. Στη συζήτηση διερευνώνται οι εμπειρίες και οι γνώσεις που έχουν οι εκπαιδευόμενοι στο συγκεκριμένο θέμα ή σε παρόμοια θέματα. Όλοι έχουν δικαίωμα να προτείνουν θέματα. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί και «καταιγισμός ιδεών».

Επιλογή θέματος. Ορίζεται το ακριβές περιεχόμενό του project και οι βασικοί του στόχοι (προσδιορίζονται ύστερα από κοινή συζήτηση).

Αποφασίζουμε τα μέσα που θα χρησιμοποιήσουμε και προγραμματίζουμε τη χρονική έκταση των δραστηριοτήτων. Στο χρονοδιάγραμμα αυτό δεν καθορίζουμε μόνο τη χρονική διάρκεια του project, αλλά και μερικές ημερομηνίες – σταθμούς στις οποίες πρέπει να έχουν εκπληρωθεί κάποιοι από τους στόχους. Αφήνουμε χρόνο για τυχόν αλλαγές.

Επιλογή Συντονιστή (είναι ο συντονιστής των ομάδων-φροντίζει να τηρούνται οι κανόνες και ο χρόνος-προλαβαίνει τυχόν συγκρούσεις-ανακοινώνει τα πορίσματα).

Β. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Κατανομή σε ομάδες, με βάση κυρίως τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευόμενων. Η ανάθεση καθηκόντων πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τις ιδιαίτερες δεξιότητες των εκπαιδευόμενων. Οι ομάδες επιλέγουν γραμματέα, καθορίζουν τον στόχο τους, καταστρώνουν πλάνο εργασίας, καταγράφουν λεπτομερώς τις κινήσεις και τα αποτελέσματα της εργασίας τους.

Διαμόρφωση του πλαισίου δράσης (ανάθεση αρμοδιοτήτων στα μέλη με βάση τα ταλέντα, αλλά και τη δυνατότητα πρόσβασης του κάθε μέλους στους προτεινόμενους χώρους. Αποφάσεις για το είδος του υλικού που θα συγκεντρωθεί και τους χώρους από τους οποίους θα γίνει η συγκέντρωση.

Γ. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

Συγκέντρωση και ταξινόμηση του υλικού από κάθε ομάδα χωριστά (φωτογράφηση, συνεντεύξεις, κατασκευές ή δουλειά στον υπολογιστή).

Οι εκπαιδευόμενοι κρατούν σημειώσεις, όπου καταγράφουν επιγραμματικά τις ενέργειές, τις σκέψεις, τις απορίες τους.

Οργάνωση ενημερωτικών συναντήσεων όπου συζητούνται και επαναπροσδιορίζονται με ευελιξία οι στόχοι. Οι συναντήσεις γίνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα (περίπου 3-4 στις ημερομηνίες – σταθμούς) όπου παρουσιάζεται η δουλειά των ομάδων, τα μέχρι τότε αποτελέσματα, και συζητούνται οι παραπέρα ενέργειες.

Ο εκπαιδευτικός προμηθεύει τους εκπαιδευόμενους με υλικό ή με πηγές από όπου θα το αντλήσουν, δίνει υποδείγματα σχεδιαγράμματα δράσης και προτείνει τρόπους έρευνας.

Δ. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Παρουσίαση των προϊόντων του Project. (Ανάγνωση πορισμάτων από το γραμματέα κάθε ομάδας. Παρουσίαση του υλικού με ανάρτηση σε ταμπλό ή χρήση power point. Για μεγάλα projects παρουσίαση με την παρακολούθηση ίσως ολόκληρου του σχολείου).

Συμπεράσματα

Αξιολόγηση

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ_3

Στο φάκελο του 2ου θεματικού κύκλου με το όνομα: plan_proj.,

μπορείτε να μελετήσετε ένα ενδεικτικό σχεδιάγραμμα διδακτικής πρότασης στην Κοινωνική εκπαίδευση, από τους συντονιστές του Κοινωνικού Γραμματισμού των ΣΔΕ, Γ. Μαρμαρινό και Τ. Βερβενιώτη.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ_4

Στην Περιοχή Συζητήσεων στο θέμα: PROJECT: «Θέματα project» γράψτε το θέμα και μία σύντομη περιγραφή ενός project που υλοποιείτε στο μάθημά σας. Στόχος μας είναι να δημιουργήσουμε μία Τράπεζα θεμάτων, να συζητήσουμε και να ανταλλάξουμε απόψεις σχετικά με τη δομή και την υλοποίηση σχεδίων εργασίας. Μελετήστε τα σχέδια εργασίας που έχουν καταθέσει οι συνάδελφοί σας στο φάκελο «Εκπαιδευτικοί ΣΔΕ» της Περιοχής Έγγραφα, ή καταθέστε ένα δικό σας σχέδιο εργασίας μέσα από την περιοχή ανταλλαγής αρχείων.

3.2.1. Περιοχή Συζητήσεων

Στην Περιοχή Συζητήσεων κατά τη διάρκεια του 2ου θεματικού κύκλου οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην επιμόρφωση έπρεπε να συζητήσουν τις δραστηριότητες του έντυπου υλικού, ενώ είχαν παράλληλα τη δυνατότητα να ανοίξουν δικά τους θέματα για συζήτηση. Η ανταπόκριση ήταν ιδιαίτερα θετική με αποτέλεσμα να αναπτυχθεί ένας γόνιμος προβληματισμός.

Ένα σημαντικό στοιχείο αποτέλεσε η ομαδική δραστηριότητα σύμφωνα με την οποία σε κάθε ΣΔΕ θα έπρεπε να συζητηθούν τα αίτια καθώς και οι λύσεις, που παραθέσαμε από την επεξεργασία και την ομαδοποίηση της 1ης ζωντανής συζήτησης, με στόχο τη δημιουργία ενός κειμένου (300 περίπου λέξεις) στο οποίο να φαίνονται:

- Τα αίτια που θα μπορούσαν να οδηγήσουν τους εκπαιδευόμενους του κάθε ΣΔΕ στη διακοπή της φοίτησης.
- Οι λύσεις που θα μπορούσαν να μειώσουν τη διαρροή των *εκπαιδευόμενων*.

Παραθέτουμε ορισμένες ενδεικτικές απαντήσεις, όπως προέκυψαν μέσα από συλλογικές διαδικασίες σε κάθε σχολείο:

ΑΙΤΙΑ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΣΤΟ ΣΔΕ ΣΑΠΩΝ:

Διάφοροι εξωτερικοί παράγοντες όπως: μεγαλύτερη ανάγκη -ίσως και προτεραιότητα- στην άμεση εύρεση εργασίας για βιοποριστικούς λόγους, αδυναμία συνδυασμού εργασίας και σχολικού ωραρίου, οικογενειακής φύσης δέσμευση που τους υποχρεώνει να διακόψουν τη φοίτηση ή ακόμη αυστηρότητα των γονέων. Διάφοροι εσωτερικοί παράγοντες όπως: χαμηλό αίσθημα αυτοεκτίμησης, υπερκινητικότητα και αδυναμία ένταξης στο σχολικό περιβάλλον, μη συνειδητοποιημένη επιλογή φοίτησης στο ΣΔΕ με αποτέλεσμα με τις πρώτες δυσκολίες να οδηγείται στη διακοπή της φοίτησης, η πλήξη λόγω της μειωμένης συμμετοχής λόγω μη γνώσης της ελληνικής γλώσσας.

Αντιμετώπιση: Σε προσωπικό επίπεδο θα ήταν καλό: να υπάρχει συνεχής συνεργασία Συμβούλων και εκπαιδευόμενων καθώς επίσης και Συμβούλων-εκπαιδευτικών ώστε αν είναι δυνατόν να αποφευχθεί η διακοπή φοίτησης. Γνωρίζοντας τις ιδιαιτερότητες των εκπαιδευόμενων να τους αντιμετωπίζουμε με σεβασμό και όχι με υπεροχή. Στα άτομα με χαμηλή αυτοεκτίμηση να τους ενθαρρύνουμε και να τους εμψυχώνουμε ακόμη και για κάτι απλό. Σε ομαδικό επίπεδο: θα πρέπει η οργάνωση της διδασκαλίας από τους εκπαιδευτικούς να είναι προσιτή απλή και ελκυστική ώστε να αποφεύγονται περιπτώσεις άρνησης και παραίτησης. Θα πρέπει να ενταθούν οι προσπάθειες ώστε μέσα από την εκπαιδευτική διαδικασία να καλλιεργείται το θετικό κλίμα της ομάδας και να επικρατεί συνεργασία και σεβασμός στην προσωπικότητα του καθενός.

ΑΙΤΙΑ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΣΤΟ ΣΔΕ ΑΛΕΞ/ΠΟΛΗΣ:

Μια από τις κυριότερες αιτίες διακοπής της φοίτησης των εκπαιδευόμενων στο ΣΔΕ Αλεξανδρούπολης είναι οι αυξημένες επαγγελματικές τους υποχρεώσεις. Το ωράριο εργασίας τους συχνά συμπίπτει με το πρόγραμμα του σχολείου, με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτή η φυσική τους παρουσία στο σχολείο. Η πολύωρη παραμονή τους στο χώρο εργασίας συνήθως συνοδεύεται από την έλλειψη χρόνου που χρειάζεται να αφιερώσουν για τις απαιτήσεις του σχολείου, αλλά επιπρόσθετα δημιουργεί έντονο αίσθημα κόπωσης, με αποτέλεσμα να εγκαταλείπουν τη φοίτηση τους στο σχολείο Οι επαγγελματικές

υποχρεώσεις συνήθως μεγεθύνονται σε συνδυασμό με τις οικογενειακές «δεσμεύσεις». Τα μέλη της οικογένειας που «μένουν πίσω» αλλά και η ενδεχόμενη αποθάρρυνση από τα μέλη του οικογενειακού - στενού και ευρύτερου - περιβάλλοντος, αποτελούν αιτίες διακοπής της φοίτησης των εκπαιδευόμενων στο ΣΔΕ. Η πίεση που νιώθουν οι εκπαιδευόμενοι από τις αυξημένες επαγγελματικές και οικογενειακές υποχρεώσεις εντείνεται από ψυχολογικούς ενδεχομένους λόγους, όπως για παράδειγμα μειωμένη αυτοεκτίμηση, χαμηλή αυτοπεποίθηση, φόβος μη ανταπόκρισης στις απαιτήσεις του σχολείου, φόβος αναβίωσης αρνητικών εμπειριών από το θεσμό του σχολείου που βίωσαν στο παρελθόν. Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι καθοριστικό ρόλο παίζει η θετική ή μη νοοτροπία των εκπαιδευόμενων απέναντι στο θεσμό του σχολείου. Το γνωστικό υπόβαθρο και το πολιτιστικό κεφάλαιο του οικογενειακού και κοινωνικού περιβάλλοντος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο αναφορικά με τις προσδοκίες και τους στόχους που θέτουν οι εκπαιδευόμενοι σε σχέση με το περιεχόμενο μάθησης. Επιπρόσθετα, σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν οι εκπαιδευτικοί στα ΣΔΕ. Ως προς την αντιμετώπιση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευόμενοι στο ΣΔΕ , σίγουρα θα πρέπει να υπάρχει ευελιξία ως προς τήρηση των υποχρεώσεων τους στο σχολείο (π.χ. αριθμό απουσιών), σεβασμός στις ιδιαιτερότητες τους (γνωστικές και ψυχολογικές), συνεχής επιβράβευση και τόνωση της αυτοπεποίθησης τους, αντιμετώπιση με διακριτικότητα και αγάπη κάθε είδους προβλημάτων των εκπαιδευόμενων από το προσωπικό του σχολείου. Προς αυτή τη κατεύθυνση συμβάλλει η χρήση ομαδοσυνεργατικών μεθόδων διδασκαλίας και η επαρκής οργάνωση της μαθησιακής διαδικασίας από τους εκπαιδευτικούς, ώστε να εξαλειφθεί το ενδεχόμενο αίσθημα απογοήτευσης και άρνησης των εκπαιδευόμενων και να προληφθεί έγκαιρα η πιθανότητα διακοπής της φοίτησης τους στο ΣΔΕ.

ΑΙΤΙΑ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΣΔΕ ΟΡΕΣΤΙΑΔΑΣ:

Ένα απο τα βασικά αίτια διακοπής της φοίτησης των *εκπαιδευόμενων από τα Σ.Δ.Ε ειναι η διαφωνία των μελών της οικογένειας. Οι αυξημένες υποχρεώσεις κυρίως των γυναικών, η*

άρνηση ίσως των συζύγων τους να αποδεχτούν την καθημερινή απουσία από το σπίτι και κατά συνέπεια την ανάληψη ευθυνών από τους ίδιους. Ακόμη θα μπορούσαμε να προσθέσουμε την έλλειψη χρόνου, την κούραση από την καθημερινή τους εργασία ή το εργασιακό τους ωράριο. Ορισμένοι εργάζονται και τα απογεύματα και δυσκολεύονται ν΄ ανταπεξέλθουν στην τήρηση ωραρίου του σχολείου.

3.2.2. Η Περιοχή Κουβέντα

Στην Περιχή Κουβέντα στη διάρκεια του 2ου θεματικού κύκλου έγινε η πιο κάτω συζήτηση:

Τετάρτη 21 Μαρτίου 10μμ «Οι μαθησιακές δυσκολίες ως περιοριστικός παράγοντας της γνωστικής ικανότητας των εκπαιδευόμενων στα ΣΔΕ».

Οι συζητήσεις πραγματοποιήθηκαν με μεγάλη επιτυχία και αποθηκεύτηκε στην Περιοχή Έγγραφα, όπου είχαν τη δυνατότητα να τη μελετήσουν και όσοι εκπαιδευτικοί δεν πήραν μέρος στη συζήτηση. Ακολουθούν αποσπάσματα:

ΤΕΤΑΡΤΗ 21-03-2007

ΘΕΜΑ: «Οι μαθησιακές δυσκολίες ως περιοριστικός παράγοντας της γνωστικής ικανότητας των εκπαιδευόμενων στα ΣΔΕ».

ΩΡΑ ΕΝΑΡΞΗΣ: 22:00:03

ΩΡΑ ΛΗΞΗΣ: 00:07:36

21-03-2007 21:57:14 - Κιουλάνης Σπύρος: Συνάδελφοι Καλησπέρα. Το θέμα της συζήτησης σήμερα Τετάρτη 21 Μαρτίου είναι: «Οι μαθησιακές δυσκολίες ως περιοριστικός παράγοντας της γνωστικής ικανότητας των εκπαιδευόμενων στα ΣΔΕ».

21-03-2007 22:16:44 - Αθανασιάδου Σοφία: Οι Μαθησιακές Δυσκολίες είναι διαταραχές που έχουν επιπτώσεις στην ικανότητα για χρήση του προφορικού και γραπτού λόγου, στην ικανότητα για μαθηματικούς υπολογισμούς, στις συντονισμένες κινήσεις και στην διατήρηση της προσοχής. Μολονότι οι Μαθησιακές Δυσκολίες παρουσιάζονται σε πολύ νεαρή ηλικία, οι διαταραχές αυτές συνήθως δεν αναγνωρίζονται μέχρι το παιδί να φτάσει στην σχολική ηλικία.

21-03-2007 22:21:16 - ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΝΙΚΗΤΑΣ : Συνάδελφοι,

καλησπέρα σας και καλή κουβέντα. Για το σημερινό θέμα μας, θα θέσω τρία ερωτήματα για προβληματισμό. Ι. Τι εννοούμε όταν λέμε μαθησιακές δυσκολίες; Ποιες είναι; ΙΙ. Ποια η συμπεριφορά και τα χαρακτηριστικά των εκπαιδευόμενων με μαθησιακές δυσκολίες; ΙΙΙ.Με ποιους τρόπους («θεραπεία») μπορούμε να βοηθήσουμε, να διαχειριστούμε, ως δάσκαλοι και εμψυχωτές τους εκπαιδευόμενους με μαθησιακές δυσκολίες;

21-03-2007 22:22:04 - ΣΑΛΠΙΓΓΙΔΟΥ ΣΟΦΙΑ: Καλησπέρα από Κομοτηνή. Νομίζω πως ναι. Η ελλειμματική προσοχή είναι μαθησιακή διαταραχή. Οι εκπαιδευόμενοι που χαρακτηρίζονται από υπερβολική κινητικότητα αδυνατούν να διατηρούν την προσοχή και το ενδιαφέρον τους στις διάφορες δραστηριότητες.

21-03-2007 22:23:17 - ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΟΥ: Πολλά παιδιά και ενήλικες με μαθησιακές δυσκολίες εξακολουθούν να μην έχουν διαγνωστεί και συνεχίζουν τη ζωή τους με αυτό το 'κρυμμένο μειονέκτημα'. Τα προβλήματα που προκύπτουν οδηγούν σε περιορισμένη αυτοεκτίμηση, αδυναμία επιτυχίας στο σχολείο και δυσκολίες στον εργασιακό χώρο.

21-03-2007 22:35:59 - Αθανασιάδου Σοφία : Από τα προβλήματα της κινητικής λειτουργίας που συνδέονται με τις μαθησιακές δυσκολίες το πιο συχνό και περισσότερο μελετημένο είναι η υπερκινητικότητα. Συχνά και στο παρελθόν αλλά και σήμερα ταυτίζεται με τις ίδιες τις μαθησιακές δυσκολίες. Ταυτόσημοι επίσης γνωστοί όροι είναι: υπερκινητικό σύνδρομο, διαταραχή προσοχής με υπερκινητικότητα, ελάχιστη εγκεφαλική δυσλειτουργία, ελάχιστη εγκεφαλική βλάβη. Τα παιδιά αυτά στην προσχολική ηλικία παρουσιάζουν μια γενικευμένη κινητική υπερδραστηριότητα, ενώ στη σχολική ηλικία είναι πιο φανερή μια νευρικότητα και ανησυχία, καθώς και δυσκολία ολοκλήρωσης οδηγιών, ενώ η υπερκινητικότητά τους εκδηλώνεται τώρα σε κοινωνικές δραστηριότητες.

21-03-2007 22:37:14 - Πλυταριά Μαρία: Καλησπέρα. Συμφωνώ με τα ερωτήματα που έθεσε ο Νικήτας. Επίσης χρειαζόμαστε ειδικότερες γνώσεις για να μπορέσουμε να βοηθήσουμε αποτελεσματικότερα.… Εκτός από τις νευροφυσιολογικές λειτουργίες σημαντικό ρόλο παίζουν η δομή και οι μηχανισμοί της μητρικής γλώσσας, π.χ. στην Ιταλία το ποσοστό των δυσλεκτικών είναι περίπου 2%, η ελληνική γλώσσα μαζί

με τη γαλλική και τη γερμανική αγγίζουν το 8% ενώ η αγγλική έχει το μεγαλύτερο ποσοστό δυσλεκτικών με 15%.

21-03-2007 22:46:04 - Μωυσιάδης Αριστείδης: Συνάδελφοι καλησπέρα. Εγώ θα ήθελα να αναφερθώ στο ότι οι ανάγκες της σύγχρονης κοινωνίας έχουν ταυτίσει τη μάθηση με την παραγωγικότητα και την επιτυχία του ατόμου κοινωνικά. Πράγμα που σημαίνει ότι η μαθησιακή δυσκολία αποθαρρύνει τον εκπαιδευόμενο από την κατεύθυνση αυτή.

21-03-2007 22:47:36 - Κοτσάκη Ζαφειρούλα: Η οικογένεια πολλές φορές δεν ξέρει ή δεν θέλει να δει το πρόβλημα

21-03-2007 22:48:03 - Τσαούση Μαρία: Μήπως θα έπρεπε να αντιμετωπίσουμε τις Μ.Δ. με την βοήθεια της ενσυναίσθησης, δηλαδή να προσπαθήσουμε να αισθανθούμε πως νιώθουν αυτοί οι άνθρωποι.

21-03-2007 22:48:05 - ΚΑΖΑΝΤΖΙΔΗΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ: η οικογένεια να εθελοτυφλεί. Θα πρέπει να υπάρχει και το κράτος πρόνοια

21-03-2007 22:48:37 - ΣΑΛΠΙΓΓΙΔΟΥ ΣΟΦΙΑ: Όχι απλώς εθελοτυφλεί αλλά δεν είναι πρόθυμη να συνεργαστεί με τον εκπαιδευτή για να αντιμετωπίσουν την κατάσταση

21-03-2007 22:49:34 - Κοτσάκη Ζαφειρούλα: Τίποτα δεν μπορεί να γίνει χωρίς τη συγκατάθεση των γονέων...

21-03-2007 22:50:51 - ΜΙΣΙΡΛΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ: Στις μέρες μας είναι της μόδας οι οικογένειες που έχουν τέτοια μέλη να εθελοτυφλούν ή να αδιαφορούν. Και κάποιες οικογένειες "έξυπνες" δηλώνουν τα παιδιά τους με τέτοια είδους προβλήματα για να έχουν συν στη μετέπειτα ζωή τους ως ειδική κατηγορία.

21-03-2007 22:53:23 - ΑΓΙΟΡΓΙΩΤΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ: Συνάδελφοι καλησπέρα από Αλεξανδρούπολη. Εκτός από το οργανικό πρόβλημα στα άτομα με Μ.Δ. εξίσου σημαντικό είναι η στάση του ίδιου του ατόμου για το πρόβλημά του. Αν έχει την ψυχική δύναμη και την *πίστη μπορεί να βελτιώσει πολύ την απόδοσή του. Αυτός είναι και ο τομέας στον οποίο εμείς μπορούμε να παρέμβουμε. Κατανόηση, ενθάρρυνση, επιβράβευση και καλλιέργεια υπευθυνότητας πιστεύω ότι μπορούν να προσφέρουν πολλά.*

21-03-2007 22:55:58 - ΤΣΑΜΟΓΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ : Καλησπέρα σε όλους.

21-03-2007 23:01:57 - ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ : Θεωρώ πως

ο όρος "μαθησιακές δυσκολίες" καλύπτει ένα αρκετά ευρύ φάσμα ιδιαιτεροτήτων. Ενδεχομένως ορισμένοι να μπορούν να επιδείξουν δεξιότητες σε τομείς που δεν μπορούμε να υποθέσουμε. Επομένως δεν θα πρέπει να θεωρούμε τίποτα δεδομένο πριν γνωμοδοτήσουν οι ειδικοί, γιατί γενικά εμείς οι εκπαιδευτικοί υστερούμε σε κατάρτιση.

21-03-2007 23:02:56 - ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΝΙΚΗΤΑΣ : Νομίζω ότι, άλλο οι μαθησιακές δυσκολίες και άλλο πράγμα τα παιδιά με ειδικές ανάγκες, σωματικές αναπηρίες και διανοητική υστέρηση. Π.χ. Μαθησιακή δυσκολία είναι η δυσλεξία, η δυσκολία απομνημόνευσης, δυσκολίες γλωσσικές, δυσκολίες στην αφηρημένη σκέψη, δυσκολίες "ενσωμάτωσης" στο πνεύμα της ομάδας, του σχολείου, δυσκολίες διαβίωσης, ...

21-03-2007 23:03:32 - Πλυταριά Μαρία : Η ιδανική περίπτωση είναι αυτό που υπάρχει στα ΣΔΕ, ένας ψυχολόγος ανά σχολείο που συνεργάζεται στενά με όλους τους εμπλεκόμενους στην εκπαιδευτική διαδικασία και μπορεί να δώσει συμβουλές…. Οι εκπαιδευτικοί καταρτίζονται στο επιστημονικό τους πεδίο και στην καλύτερη περίπτωση έχουν παρακολουθήσει και μαθήματα παιδαγωγικών και διδακτικής του αντικειμένου τους. Η παρουσία ψυχολόγων είναι καθοριστική για τη διάγνωση και διαχείριση των προβλημάτων αυτών.

21-03-2007 23:00:15 - ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΟΥ : Με ποιο τρόπο πιστεύεις Αριστείδη ότι θα βοηθούσαμε τον εκπαιδευόμενο ακόμη και αν αναγνωρίζαμε έγκαιρα τη μαθησιακή δυσκολία;

21-03-2007 23:05:37 - Μωυσιάδης Αριστείδης: Οι τρόποι είναι πολλοί αλλά εξατομικευμένοι για τον κάθε ένα εκπαιδευόμενο αξιολογώντας ποιοτικά όλα τα στοιχεία της προσωπικότητάς του, οικογενειακά, εργασιακά και τη μαθησιακή του ικανότητα. Καταλήγοντας σε μια ολοκληρωμένη εικόνα για τον κάθε ένα ξεχωριστά. Υπάρχουν εκπαιδευόμενοι στους οποίους η μαθησιακή δυσκολία απετέλεσε εμπόδιο για τη προσωπική και εργασιακή τους εξέλιξη και υπάρχουν εκπαιδευόμενοι που η μαθ. δυσκολία απετέλεσε το κίνητρο να φτάσουν ψηλότερα

21-03-2007 23:10:29 - ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΝΙΚΗΤΑΣ: Θα ήθελα να ευχαριστήσω την ψυχολόγο μας, κ. Βάσω Δημητρίου, που με τα βιωματικά σεμινάρια που έχουμε "υποστεί" για δεύτερη χρονιά, μας

βοήθησε τα μέγιστα να προβληματιστούμε και να ευαισθητοποιηθούμε σε αυτά τα θέματα.

21-03-2007 23:11:28 - Κοτσάκη Ζαφειρούλα: Η διάγνωση της ΜΔ μπορεί να λειτουργήσει και σαν "άλλοθι" για μικρότερη προσπάθεια και ενεργοποίηση;

21-03-2007 23:11:28 - Τσαούση Μαρία : Μ.Δ. στο μαθητή μπορεί να δημιουργηθούν και μέσα στην τάξη από τον ίδιο τον εκπαιδευτή ή και τους εκπαιδευόμενους.

21-03-2007 23:12:29 - ΒΑΛΑΒΑΝΗ ΣΟΦΙΑ: Θα συμφωνήσω με την Μαρία τονίζοντας πως οι ψυχολόγοι θα πρέπει να διαχειρίζονται τα προβλήματα αυτά συνεργαζόμενοι ωστόσο και βοηθώντας τους εκπαιδευτές στην σωστή αντιμετώπισή τους.

21-03-2007 23:21:52 - ΔΟΥΜΠΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ: Καλησπέρα, η συζήτηση παρουσιάζει αρκετό ενδιαφέρον και χαίρομαι που βλέπω και σήμερα αξιόλογους συναδέλφους

21-03-2007 23:22:59 - ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΝΙΚΗΤΑΣ: Καλώς όρισες Βούλα

21-03-2007 23:27:12 - Τσαούση Μαρία: Αριστείδη... άραγε βιώνουμε πραγματικά τα βιωματικά σεμινάρια; Πιστεύουμε πρώτα εμείς οι ίδιοι στην προσφορά και στις μεγάλες δυνατότητες τους ; Αν γίνει αυτό , σίγουρα θα έχουμε καταφέρει πολλά.

21-03-2007 23:35:25 - Μωυσιάδης Αριστείδης : Η συμμετοχή στα βιωματικά Μαρία, γίνεται με σκοπό να βιώσουμε σε άλλο επίπεδο τα όσα προανέφερα χωρίς πίεση και εξαναγκασμό. Άρα όσοι συμμετέχουμε μπαίνουμε συνειδητά με ένα σκοπό: να πετύχουμε τον τελικό στόχο ο οποίος είναι η ελάχιστη ποιοτική αναβάθμιση των προσωπικών μας ικανοτήτων.

21-03-2007 23:34:45 - ΚΑΖΑΝΤΖΙΔΗΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ: κ. Αριστείδη μετά την διάγνωση της ΜΔ του εκπαιδευομένου ποιά είναι *η παρουσία του ψυχολόγου και για πόσο διάστημα δηλ. αν είναι επαρκής μόνο κατά την διάρκεια της φοίτησής τους ή και αργότερα;*

21-03-2007 23:40:49 - Μωυσιάδης Αριστείδης : Μιλτιάδη, ο ρόλος του ψυχολόγου σε μία τέτοια περίπτωση είναι α) για διάγνωση και παραπομπή σε αρμόδιους φορείς όπως τα ΚΔΑΥ που θα βοηθήσουν με ένα προσαρμοσμένο εκπαιδευτικά πρόγραμμα. β) η ψυχολογική και συμβουλευτική υποστήριξη στον εκπαιδευόμενο που ένας πιθανά

λάθος χειρισμός από την πλευρά του εκπαιδευτικού έχει δημιουργήσει προϋποθέσεις αναβίωσης παλαιότερων τραυματικών εμπειριών που έγιναν οι αιτίες να διακόψει τη σχέση του με τη μάθηση.

21-03-2007 23:40:59 - ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΝΙΚΗΤΑΣ: Όταν ο δάσκαλος λειτουργεί και ως εμψυχωτής, θα βρει τρόπους να βοηθήσει άτομα με Μ.Δ. Η πραγματική επικοινωνία και το πνεύμα συνεργασίας, η ενθάρρυνση και η επιβράβευση μέσα στην τάξη, η ενίσχυση της προσπάθειας του μαθητή, η καλύτερη προετοιμασία και προσαρμογή του εκπαιδευτικού ... Συνάδελφοι δυστυχώς δεν μπορώ να συνεχίσω την κουβέντα μας. Καληνύκτα σας

21-03-2007 23:45:55 - ΔΟΥΜΠΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ: Οι επιτυχημένες τεχνικές πρέπει να είναι άμεσες και συμπεριφοριστικές, να επικεντρώνονται δηλαδή περισσότερο σε συγκεκριμένες δεξιότητες και καταστάσεις παρά σε γενικές βελτιώσεις ή στην εν γένει προσωπική ανάπτυξη του ατόμου

21-03-2007 23:38:29 - ΣΑΛΠΙΓΓΙΔΟΥ ΣΟΦΙΑ: κ. Αριστείδη μετά τη διάγνωση της μαθησιακής δυσκολίας με ποιο τρόπο το ανακοινώνουμε στον εκπαιδευόμενο;

21-03-2007 23:47:35 - Μωυσιάδης Αριστείδης: Σοφία, ο εκπαιδευόμενος είναι γνώστης του «προβλήματός» του. Αυτό που εμείς πρέπει να κάνουμε είναι να τον βεβαιώσουμε ότι αυτό δεν είναι πρόβλημα να τον βοηθήσουμε να ξεπεράσει το άγχος του, το συναίσθημα κατωτερότητας και το συναίσθημα της ενοχής. Και όταν λέω ότι δεν είναι πρόβλημα εννοώ ότι για όλες τις μαθησιακές δυσκολίες υπάρχουν αντίστοιχα προγράμματα εκπαιδευτικής υποστήριξης. Επίσης πρέπει να ενημερώσουμε τους συναδέλφους εκπαιδευτικούς και αυτό αν είναι δυνατόν από την αρχή της σχολικής χρονιάς, για τον χειρισμό των ΜΔ και για τον τρόπο δημιουργίας εξατομικευμένου προγράμματος όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο.

21-03-2007 23:48:33 - Τσαούση Μαρία: Χαίρομαι πολύ για την ευαισθητοποίηση που παρατηρώ, όλων των συναδέλφων, έγινε μια καινούργια αρχή και η συνέχεια της θα δείξει το μέγεθος και τη σπουδαιότητά της . Σας ευχαριστώ πολύ, καλή ξεκούραση....

21-03-2007 23:49:10 - ΚΑΖΑΝΤΖΙΔΗΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ : Άρα καλή πορεία του εκπαιδευομένου με ΜΔ είναι η καλή θέληση, γνώση και η έγκαιρη διάγνωση από το οικογενειακό περιβάλλον αρχικά και η

συνεργασία όλων των μετέπειτα εμπλεκομένων.

21-03-2007 23:51:06 - ΚΑΡΑΔΑΝΗ ΜΑΡΙΑ: Καλό βράδυ σε όλους.

21-03-2007 23:54:16 - ΒΑΛΑΒΑΝΗ ΣΟΦΙΑ: Σας ευχαριστώ και εγώ όλους για τα πολύτιμα tips. Καληνύχτα σας!

22-03-2007 00:01:33 - Ρίζου Αναστασία: Οι ΜΔ σημαίνουν ότι ο μαθητής έχει δυνατότητες διαφορετικές για να μαθαίνει και αυτές πρέπει να ανακαλύψουμε και να ενδυναμώσουμε, φτιάχνοντας γέφυρες επικοινωνίας μαζί του

22-03-2007 00:07:36 - Κιουλάνης Σπύρος: Συνάδελφοι σας ευχαριστώ για τη συμμετοχή και τη συμβολή σας στη διαπραγμάτευση του τόσο σημαντικού θέματος. Καλό βράδυ σε όλους!

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4
Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

4.1. Το δείγμα και το ερωτηματολόγιο

Στο τέλος της επιμόρφωσης ζητήθηκε η συμπλήρωση ενός ερωτηματολογίου, το οποίο περιείχε επτά (7) ερωτήσεις, σαν μία προσπάθεια διερεύνησης των απόψεών των επιμορφούμενων και αξιολόγησης του περιβάλλοντος εξ αποστάσεως επιμόρφωσης.

Το ερωτηματολόγιο που τοποθετήθηκε στην περιοχή «Έγγραφα» της ηλεκτρονικής τάξης μελετήθηκε με μεγάλη επιμέλεια, ώστε να είναι όσο το δυνατόν ευκολότερη η συμπλήρωσή του και ευχερής καθώς και ταχεία η αποδελτίωσή του. Περιελάμβανε ερωτήσεις της κλίμακας (καθόλου, λίγο, πολύ, πάρα πολύ), καθώς και δύο ερωτήσεις ανοικτού τύπου. Στην πρώτη σελίδα υπήρχε ένα σύντομο εισαγωγικό σημείωμα, στο οποίο υπήρχαν οδηγίες για τη συμπλήρωση και την αποστολή του ερωτηματολογίου, με την υπενθύμιση ότι πρέπει να απαντηθεί με ειλικρίνεια, ακρίβεια και σαφήνεια. Σύμφωνα με τις οδηγίες μπορούσε να επιστραφεί με δύο τρόπους:

- Μέσα από το χώρο ανταλλαγής αρχείων του e-class.
- Ως συνημμένο αρχείο με e-mail.

Μέχρι το τέλος του Μαρτίου επιστράφηκαν πλήρως συμπληρωμένα διακόσια ένα (201) ερωτηματολόγια. Εκατόν επτά (107) μέσα από το χώρο ανταλλαγής αρχείων του e-class και ογδόντα τέσσερα (84) μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Αμέσως μετά την παραλαβή τα ερωτηματολόγια αποθηκεύονταν με αύξοντα αριθμό αρχείου (1-201), έτσι ώστε να διασφαλιστεί η ανωνυμία των συμμετεχόντων στην έρευνα.

4.2. Στατιστικοί έλεγχοι

Μετά την παραλαβή όλων των ερωτηματολογίων ακολούθησε η διαδικασία της «επιμέλειας», ο έλεγχος δηλαδή των ερωτηματολογίων

ο οποίος αποσκοπούσε στον εντοπισμό και την εξάλειψη των σφαλμάτων που έχουν κάνει εκείνοι που έδωσαν τις απαντήσεις. Στη διαδικασία αυτή τηρήθηκαν δύο βασικά καθήκοντα: η πληρότητα και η ακρίβεια.[108]

Προηγήθηκε, δηλαδή, μία έρευνα, ώστε να επαληθευθεί ότι υπάρχει μία απάντηση για κάθε ερώτηση (πληρότητα) και ακολούθησε ένας έλεγχος ώστε να εντοπισθούν και να αντιμετωπισθούν ανακρίβειες οι οποίες προέρχονταν είτε από απροσεξία, είτε από κάποια απόπειρα σκόπιμης παραπλάνησης (ακρίβεια).

Αφού ολοκληρώθηκε η διαδικασία της επιμέλειας ακολούθησε η ταξινόμηση των στατιστικών δεδομένων.[109] Τους σχετικούς ελέγχους για την ορθή κωδικογράφηση και κωδικοποίηση των απαντήσεων του κάθε ερωτηματολογίου, διαδέχθηκε η στατιστική επεξεργασία η οποία έγινε με το πρόγραμμα SPSS.

4.3. Αποτελέσματα των Αναλύσεων

Στην επιμόρφωση συμμετείχαν διακόσιοι είκοσι πέντε (225) εκπαιδευτικοί, (53%) γυναίκες και (47%) άνδρες (γράφημα 2).

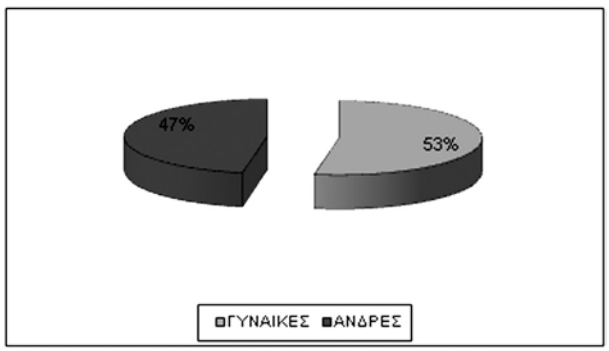

Γράφημα 2. Φύλο

108 Βλ. Cohen, L., Manion, L.,(1997) «Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας», Έκφραση, Αθήνα, σελ. 146-147.

109 Βλ. Παπαδημητρίου Γ., (1986), «Στατιστική», Παρατηρητής, Αθήνα, σελ. 39-45.

Αρχική ομάδα στόχος της επιμόρφωσης ήταν οι εκπαιδευτικοί των ΣΔΕ καθώς και οι εκπαιδευτές όλων των δομών και των αυτόνομων προγραμμάτων της ΓΓΕΕ που υπηρετούν στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη. Ωστόσο, ένα μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτών συμμετείχε στο πρόγραμμα από τη υπόλοιπη Ελλάδα, καθώς και από το εξωτερικό (γράφημα 3).

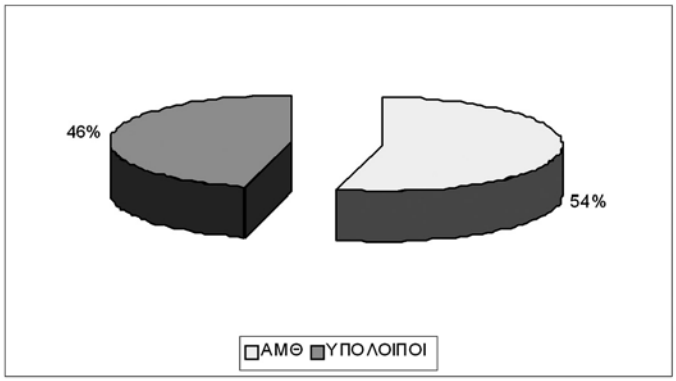

Γράφημα 3. Γεωγραφική κατανομή

Από τους νομούς της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, το μεγαλύτερο ποσοστό εκπαιδευτών συμμετείχε από το νομό Έβρου και το μικρότερο από το νομό Ξάνθης (γράφημα 4).

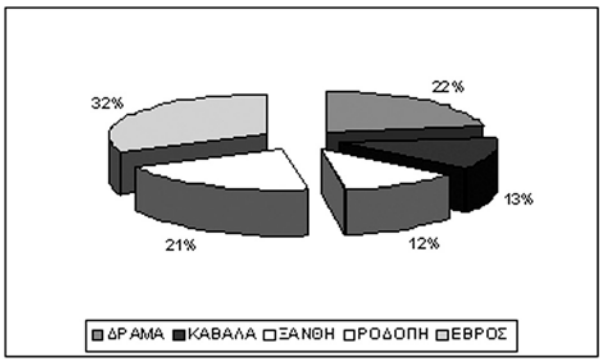

Γράφημα 4. Γεωγραφική κατανομή ΑΜ-Θ.

Στις υπόλοιπες περιοχές, όπως ήταν ίσως αναμενόμενο, επικράτησαν τα μεγάλα αστικά κέντρα (γράφημα 5).

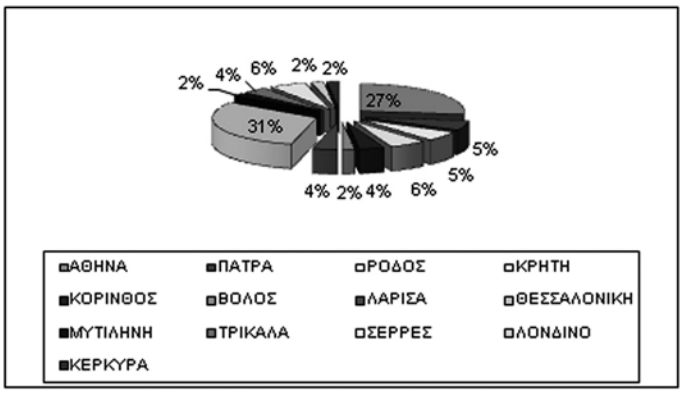

Γράφημα 5. Γεωγραφική κατανομή υπολοίπων περιοχών.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων προέρχονταν από το χώρο των ΣΔΕ, ωστόσο υπήρχε ένας σημαντικός αριθμός εκπαιδευτών από τις υπόλοιπες δομές της ΓΓΕΕ, καθώς και ένας επίσης σημαντικός αριθμός εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (γράφημα 6).

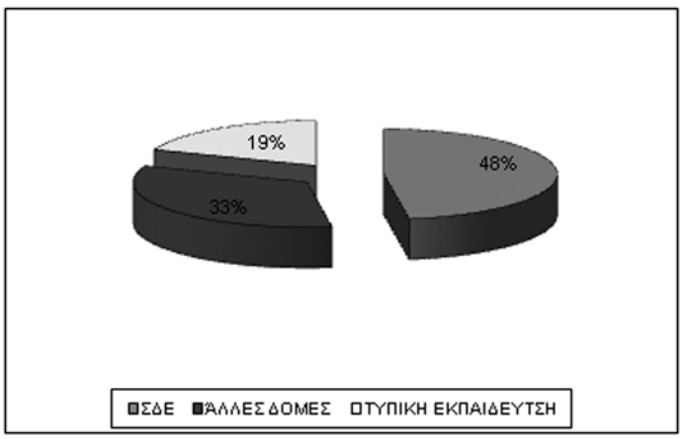

Γράφημα 6. Κατανομή συμμετεχόντων ανά δομή.

Στην κατανομή ανά ειδικότητα κυριαρχούν οι εκπαιδυετικοί που ασχολούνται με την Πληροφορική (γράφημα 7).

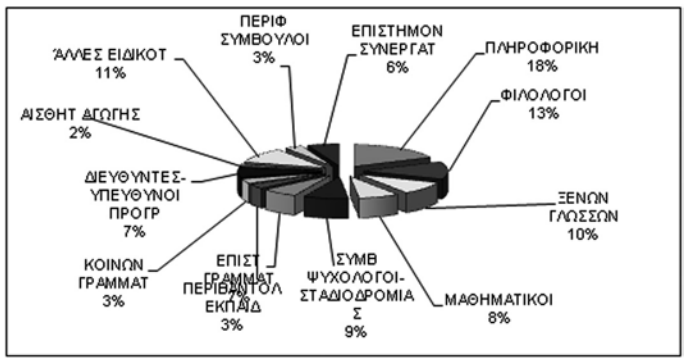

Γράφημα 7. Η ιδιότητα των συμμετεχόντων στην επιμόρφωση.

Το 67% των συμμετεχόντων δήλωσε ότι τα τρία τελευταία χρόνια δεν είχε παρακολουθήσει καμία μορφή επιμόρφωσης (γράφημα 8).

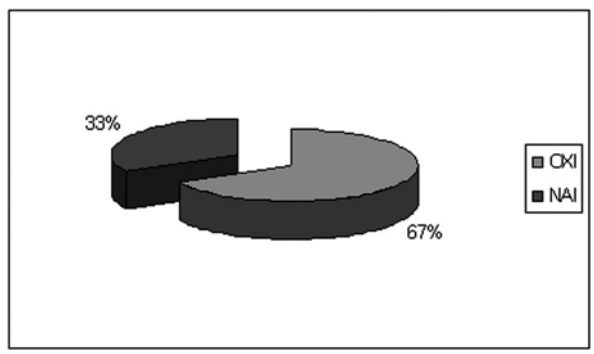

Γράφημα 8. Συμμετοχή σε επιμόρφωση κατά την τελευταία τριετία.

Εκείνοι πάντως οι οποίοι δήλωσαν συμμετοχή σε κάποια μορφή επιμόρφωσης κατά την τελευταία τριετία (33%) αναφέρονταν στη συντριπτική τους πλειοψηφία (84%) στην εισαγωγική επιμόρφωση των Π.Ε.Κ. (γράφημα 9).

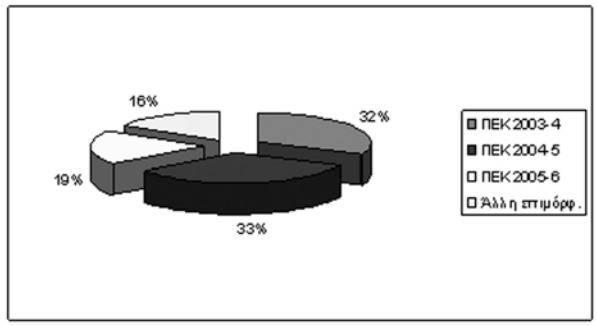

Γράφημα 9. Προσδιορισμός επιμορφωτικού προγράμματος.

Στην ερώτηση: «έχετε παρακολουθήσει στο παρελθόν κάποιο άλλο πρόγραμμα εξ αποστάσεως επιμόρφωσης;», το 98% του συνολικού πληθυσμού της έρευνας δήλωσε ότι δεν έχει λάβει μέρος σε κανένα πρόγραμμα εξ αποστάσεως επιμόρφωσης κατά το παρελθόν (γράφημα 10).

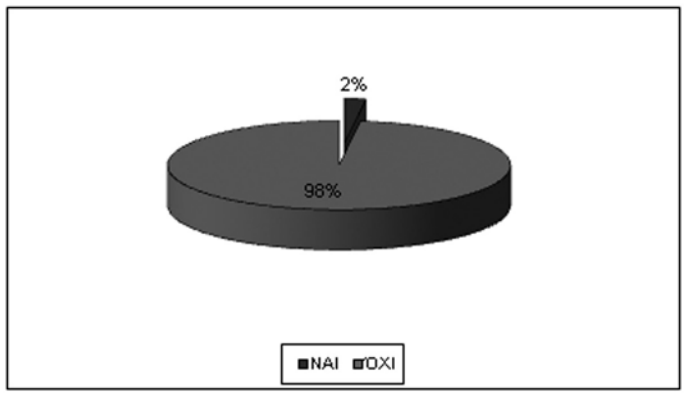

Γράφημα 10. Συμμετοχή σε πρόγραμμα εξ αποστάσεως επιμόρφωσης.

Οι συμμετέχοντες στην επιμόρφωση κλήθηκαν στη συνέχεια να αξιολογήσουν τους στόχους τους οποίους εξυπηρετούσε το περιβάλλον εξ αποστάσεως επιμόρφωσης στο οποίο συμμετείχαν. Όπως φαίνεται στο γράφημα 11 που ακολουθεί η αξιοποίηση του χρόνου, η ποικιλία επικοινωνίας και οι συνθήκες συνεχούς επιμόρφωσης είναι τα στοιχεία που κυριάρχησαν.

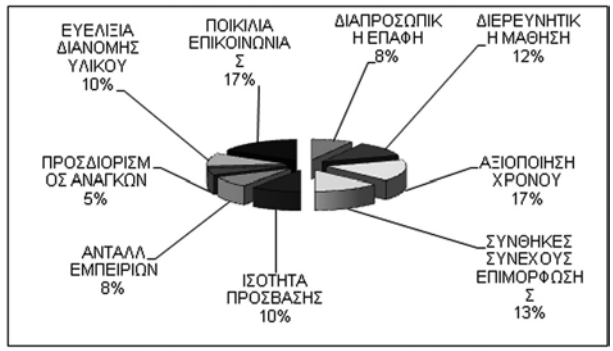

Γράφημα 11. Στόχοι επιμόρφωσης.

Στην επόμενη ερώτηση ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να αξιολογήσουν τις περιοχές της επιμόρφωσης με βάση τη χρησιμότητά τους. Όπως φαίνεται ιδιαίτερα χρήσιμη ήταν η Περιοχή έγγραφα, καθώς και οι δύο περιοχές συζητήσεων (γράφημα 12).

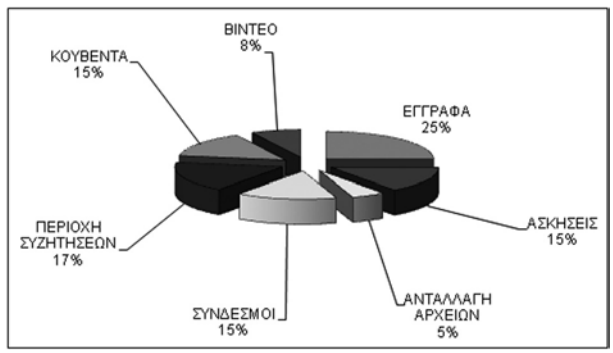

Γράφημα 12. Περιοχές επιμόρφωσης.

Ακολούθησε μία ερώτηση ανοικτού τύπου στην οποία οι συμμετέχοντες στην έρευνα κλήθηκαν να διατυπώσουν επιγραμματικά τις κυριότερες αδυναμίες ή ελλείψεις του προγράμματος και να καταθέσουν τις προτάσεις τους.

Από την ομαδοποίηση και την επεξεργασία των απαντήσεων ξεχώρισε το αίτημα να συνεχιστεί το πρόγραμμα ή να αποτελέσει ένα μόνιμο περιβάλλον εξ αποστάσεως επιμόρφωσης και επικοινωνίας, ενώ τονίσθηκε ότι δεν παρουσιάστηκαν κάποιες ιδιαίτερες αδυναμίες ή ελλείψεις.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Συμπεράσματα –Προτάσεις

Η διαρκής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών αναγνωρίζεται ως αυτονόητο και αναπόσπαστο μέρος της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας. Οι λόγοι που οδηγούν στην επιτάχυνση της οργάνωσης της συνεχούς επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών συνδέονται με τις ταχύτατες επιστημονικές εξελίξεις και τη συνακόλουθη απαξίωση των γνώσεων που επιφέρουν, καθώς και με τις διάφορες εκπαιδευτικές και κοινωνικές αλλαγές και απαιτούν από τον εκπαιδευτικό διαρκή επιστημονική ενημέρωση και αντίστοιχη επαγγελματική ευαισθητοποίηση.

Το περιβάλλον εξ αποστάσεως επιμόρφωσης (e_εξ@ε) το οποίο δημιουργήσαμε αποτελεί ένα ευέλικτο και λειτουργικό πρόγραμμα το οποίο ανταποκρίνεται στις διαπιστωμένες ανάγκες των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στα ΣΔΕ, δεν τους αναγκάζει να βρίσκονται μακριά από τον τόπο εργασίας τους, ενώ τους προσφέρει επιμόρφωση σε συνεχή βάση.

Οι εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν στο πρόγραμμα μελετούν ένα ειδικά διαμορφωμένο, σύμφωνα με τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης υλικό, συμμετέχουν σε συζητήσεις (σε πραγματικό και μη πραγματικό χρόνο), ανταλλάσσουν αρχεία, επιλύουν προβλήματα συμμετέχοντας σε ομάδες εργασίας, καταθέτουν προτάσεις, ενώ μπορούν να έχουν μία συνεχή υποστήριξη από ειδικούς σε κάθε θεματικό πεδίο επιστήμονες.

Βασικά δομικά στοιχεία του περιβάλλοντος αποτελούν η αλληλεπίδραση διδάσκοντα και σπουδαστών, η συνεργασία, η ενίσχυση της ενεργητικής μάθησης, η μάθηση μέσω της επίλυσης πραγματικών προβλημάτων. Ένα υποθετικό παράδειγμα, το οποίο αντανακλά μία ευρύτερη κατάσταση, ή ένα πραγματικό πρόβλημα το οποίο παρουσιάζεται ως μία μελέτη περίπτωσης είναι εκείνο το οποίο καθοδηγεί συχνά τη μάθηση, καθώς οι συμμετέχοντες στην

επιμόρφωση πρέπει να αναζητήσουν και να αξιολογήσουν σχετικές πληροφορίες για την επίλυσή του.

Για την υλοποίηση του έργου χρησιμοποιήθηκαν ορισμένα ειδικά εργαλεία όπως η πλατφόρμα ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης e-class μαζί με όλες τις μορφές ασύγχρονης κυρίως, αλλά και σύγχρονης επικοινωνίας που αυτή διαθέτει. Η πλατφόρμα ανταποκρίθηκε απόλυτα στα βασικά κριτήρια επιλογής που είχαν τεθεί αρχικά και αφορούσαν πρωτίστως την ευκολία χρήσης, την ευκολία διαχείρισης, την υποστήριξη της ελληνικής γλώσσας και την ελευθερία οικονομικών δεσμεύσεων.

Το εκπαιδευτικό υλικό τοποθετήθηκε στην ηλεκτρονική τάξη τμηματικά. Ήταν σημαντικό το γεγονός ότι τηρήθηκαν συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα μελέτης, με αποτέλεσμα οι συμμετέχοντες να βρίσκονταν σε συνεχή εγρήγορση. Η δραστηριοποίηση των εκπαιδευτικών, η εμπλοκή τους στη διδακτική διαδικασία, η συνεχής επικοινωνία και η ανταλλαγή απόψεων είναι στοιχεία τα οποία καταγράφονται θετικά σε ό,τι αφορά την αλληλεπίδραση των εμπλεκομένων στην επιμόρφωση.

Οι εκπαιδευτικοί οι οποίοι συμμετείχαν στην επιμόρφωση έδειξαν να εξοικειώνονται εύκολα στη διαδικασία της εξ αποστάσεως επιμόρφωσης. Ορισμένοι, βέβαια, ιδιαίτερα στην αρχή έδειξαν να είναι διστακτικοί σε ό,τι αφορά την αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων εφαρμογών του περιβάλλοντος επιμόρφωσης (συμμετοχή σε συζητήσεις, ομάδες εργασίας, ασκήσεις κ.λ.π.). Ίσως ο παράγοντας του άγχους στη χρήση της τεχνολογίας, αλλά και στην εφαρμογή της ομαδοσυνεργατικής μάθησης να ήταν καθοριστικός. Σημαντικά, ωστόσο, βοήθησε το γεγονός ότι οι περισσότεροι είχαν μία ικανοποιητική σχέση με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές.

Η ηλεκτρονική πλατφόρμα e-class αποδείχθηκε ένα χρήσιμο εργαλείο τόσο για τους διδάσκοντες όσο και για τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στην επιμόρφωση. Τα εργαλεία της πλατφόρμας φάνηκαν ιδιαίτερα χρήσιμα όπως αποδείχθηκε και μέσα από την έρευνα που έγινε με στόχο την αξιολόγηση του προγράμματος.

Για την οργάνωση του μαθήματος χρησιμοποιήθηκαν η «Ατζέντα» και οι «Ανακοινώσεις». Η «Ατζέντα», ήταν χρήσιμη καθώς έδωσε τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να προγραμματίσουν

τη μελέτη τους. Οι «Ανακοινώσεις», σε σταθερή βάση ενημέρωναν τους εκπαιδευτικούς για την τοποθέτηση ενός νέου κεφαλαίου, καθώς και για την ώρα και το περιεχόμενο των συζητήσεων που θα ακολουθούσαν στη διάρκεια της εβδομάδας.

Η επικοινωνία διδασκόντων – διδασκομένων ή και διδασκομένων μεταξύ τους, πραγματοποιήθηκε μέσα από την «Περιοχή Συζητήσεων», την περιοχή «Κουβέντα» το «Χώρο Ανταλλαγής Αρχείων» και την «Ανοικτή Γραμμή Επικοινωνίας».

Η «Περιοχή Συζητήσεων», αποδείχθηκε ένας ιδιαίτερα σημαντικός και εξαιρετικά χρήσιμος χώρος, ο οποίος έδωσε τη δυνατότητα της επικοινωνίας και της ανάλυσης γεγονότων. Στη διάρκεια της μελέτης τους οι εκπαιδευτικοί συναντούσαν δραστηριότητες τις οποίες έπρεπε να συζητήσουν, επιχειρώντας παράλληλα να προσφέρουν λύσεις μέσα από την εμπειρία τους. Η ανταπόκριση που ήταν μεγάλη είχε ως αποτέλεσμα την καταγραφή ολοκληρωμένων και εμπεριστατωμένων απόψεων οι οποίες συνέβαλαν τόσο στην αλληλεπίδραση των συμμετεχόντων, όσο και στον εμπλουτισμό των γνώσεων και των εμπειριών τους.

Οι συζητήσεις σε πραγματικό χρόνο (Περιοχή Κουβέντα), έδωσαν ένα διαφορετικό τόνο στη διαδικασία της επιμόρφωσης, προσφέροντας την αμεσότητα μιας ζωντανής συζήτησης. Παρά το γεγονός ότι γίνονταν σε πολύ τακτικά διαστήματα, δεν κούρασαν τους εκπαιδευτικούς οι οποίοι συμμετείχαν με μεγάλο ενδιαφέρον. Οι συζητήσεις διαρκούσαν κατά μέσο όρο τρεις περίπου ώρες, με συχνότητα εμφάνισης τριών περίπου μηνυμάτων το λεπτό.

Ο «Χώρος Ανταλλαγής Αρχείων» συνέβαλε στην ταχύτητα ανταλλαγής αρχείων και εγγράφων. Οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην επιμόρφωση έστελναν μέσα από τον ειδικά διαμορφωμένο χώρο της πλατφόρμας εύκολα και γρήγορα αρχεία (προσωπικές τους εργασίες, δημοσιευμένα άρθρα), τα περισσότερα από τα οποία αφού αξιολογήθηκαν ως προς το περιεχόμενό τους, τοποθετήθηκαν στην περιοχή έγγραφα.

Για την ενεργοποίηση των εκπαιδευτικών στην εκπαιδευτική διαδικασία χρησιμοποιήθηκαν οι ομάδες χρηστών, οι εργασίες και οι ασκήσεις αυτοαξιολόγησης.

Οι ομάδες χρηστών είναι μία δυνατότητα η οποία προσφέρεται

από την πλατφόρμα παρέχοντας τη δυνατότητα της συνεργασίας μεταξύ ομάδων οι οποίες σχηματίζονται από τον διαχειριστή του προγράμματος. Η κάθε ομάδα μπορεί να έχει το δικό της χώρο ανταλλαγής αρχείων και τη δική της περιοχή συζητήσεων. Καθώς συγκεντρώνει όλα τα πλεονεκτήματα της ομαδοσυνεργατικής μάθησης κρίνεται ως μία διαδικασία αρκετά σημαντική και χρήσιμη η οποία πρέπει να επιδιώκεται σε περιβάλλοντα εξ αποστάσεως επιμόρφωσης.

Η ομάδα των καθηγητών που συμμετείχε στο πρόγραμμα ανέλαβε την υποχρέωση της εκπόνησης μιας εργασίας. Η εργασία ανακοινώθηκε στους συμμετέχοντες μέσα από τον ειδικό χώρο (εργασίες φοιτητών) της πλατφόρμας, με τις απαραίτητες διευκρινίσεις και μία καταληκτική ημερομηνία. Οι εκπαιδευτικοί ανταποκρίθηκαν και κατέθεσαν τις εργασίες τους μέσα στον προβλεπόμενο χρόνο.

Οι ασκήσεις αυτοαξιολόγησης αποτέλεσαν ένα σημαντικό τμήμα του εκπαιδευτικού υλικού καθώς παρείχαν τη δυνατότητα στους καθηγητές που συμμετείχαν να αξιολογούν συνεχώς την πρόοδό τους, καθιστώντας την εκπαίδευσή τους πιο αποτελεσματική και περισσότερο ενδιαφέρουσα.

Σημαντική θέση στη διαδικασία είχαν και οι χρήσιμοι σύνδεσμοι από το διαδίκτυο. Αφορούσαν μία ποικιλία θεμάτων η οποία κάλυπτε τα θεματικά πεδία της επιμόρφωσης.

Οι συγγραφείς που αναλαμβάνουν να εκπονήσουν κείμενα με τις προδιαγραφές τής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης πρέπει να λαμβάνουν υπόψη ότι οι σπουδαστές που μελετούν κατ' ιδίαν, έχουν περιορισμένη επαφή με τον διδάσκοντα, έχουν ενδεχομένως δυσκολία πρόσβασης σε βιβλιογραφικές πηγές και ορισμένοι δε σπουδάζουν κάτω από ιδανικές συνθήκες. Κατά συνέπεια, το έντυπο εκπαιδευτικό υλικό που προτείνεται στους φοιτητές δεν αποτελεί απλώς ένα επιστημονικό κείμενο που αφορά ένα γνωστικό αντικείμενο. Το κείμενο αυτό πρέπει να εμπεριέχει επιπρόσθετα μια σειρά από στοιχεία, που στόχο έχουν να διευκολύνουν και να εμψυχώνουν τους φοιτητές στη μελέτη τους και που αποτελούν το δομικό χαρακτηριστικό των κειμένων που χρησιμοποιούνται στα πλαίσια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Τα στοιχεία αυτά αποσκοπούν στο να δίνουν οδηγίες

στους φοιτητές, να τους διδάσκουν, να τους δίνουν εναύσματα για να αναπτύσσουν το δικό τους προβληματισμό. Να επεξηγούν, να οδηγούν σε περαιτέρω διερευνήσεις, να συνδέουν τη θεωρία με την πράξη και να εμπλέκουν τους φοιτητές ενεργητικά και κριτικά στη λογική του κειμένου που επεξεργάζονται.

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα με τις απαντήσεις τους έδειξαν ότι το εκπαιδευτικό υλικό εμπεριέχει τα κατάλληλα στοιχεία που διασφαλίζουν σε μεγάλο βαθμό αυτές τις διδακτικές λειτουργίες.

Οι αλλαγές σε όλους τους τομείς της σύγχρονης κοινωνίας δημιουργούν την αναγκαιότητα της διαρκούς προσαρμογής όλου του εκπαιδευτικού συστήματος στα νέα δεδομένα. Ο εκπαιδευτικός για να μπορεί να ανταποκριθεί στο έργο του δεν είναι δυνατόν να αρκείται στα εφόδια των βασικών του σπουδών. Έχει ανάγκη από διαρκή ενημέρωση στις εξελίξεις τόσο της επιστήμης του όσο και του τομέα των επιστημών της αγωγής, ανανεώνοντας επαρκώς το γνωστικό του εξοπλισμό.

Η διαρκής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών παρέχει διαρκή επιστημονική και παιδαγωγική υποστήριξη στο δύσκολο έργο τους μετατρέποντάς τους παράλληλα σε ενεργούς παράγοντες της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Η χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή στη διαδικασία της επιμόρφωσης μπορεί να χαρακτηριστεί ιδιαίτερα αποτελεσματική. Παρά το γεγονός ότι δεν διαθέτει τα πλεονεκτήματα της παραδοσιακής διδασκαλίας σε ό,τι αφορά την αμεσότητα και την αυθεντικότητα της επικοινωνίας διδασκόντων και διδασκομένων, εμφανίζει σοβαρά πλεονεκτήματα τα οποία αν συνδυαστούν κατάλληλα με τους παραδοσιακούς τρόπους εκπαίδευσης μπορούν να έχουν ευεργετικά αποτελέσματα.

Από την έρευνα που πραγματοποιήσαμε μεταξύ των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στο περιβάλλον εξ αποστάσεως επιμόρφωσης, απορρέει η ανάγκη δημιουργίας και εφαρμογής ενός μοντέλου διαρκούς και συστηματικής εξ αποστάσεως επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, καθώς και η πεποίθηση ότι αυτό μπορεί να συμβάλλει ουσιαστικά και αποφασιστικά στην επιμόρφωσή τους.

SUMMARY

The constant further training of teachers is considered as an obvious and integral part of their professional career. The reasons that lead to this speeding – up of the organization of the continuous further training of teachers are connected with the fastest scientific developments and the consequent demerit of knowledge they bring about as well as the various educational and social changes which demand from the teacher constant scientific awareness and equivalent professional sensitization.

The first efforts for a further training of teachers in our country appeared in the end of 19th century and had to do with the personnel of the Primary Education, while soon this extended also to the teachers of Secondary Education.

The results of the issue became evident in the beginning of the 20th century when the longest – lived institution in the history of Secondary Education was founded; the so called "Didaskalion of Secondary Education".

A brief route in the history of further training had the "Paedagogiki Akadimia" (Teachers' Training College) which together with the "Maraslio Didaskalio", destined for the further education of teachers of Primary Education, consisted the real interest of the users of demotic language for further training of teachers.

Within the bounds of a more general reformation of the Greek educational reality which started after 1974 belongs the Foundation of the Centre of Educational Studies and Further Training (K.E.M.E.) which worked for ten years and then it was substituted by the Pedagogical Institute (Π.Ι.).

Within the bounds of the function of K.E.M.E. the School of Further Training of Secondary School Teachers (Σ.Ε.Λ.Μ.Ε.) was founded which substantially contributed to the first effort of organization of systematic programmes for further training to Secondary school teachers. Despite the fact that Σ.Ε.Λ.Μ.Ε. was founded in many prefectures the number of teachers educated was small.

After 1981 a dialogue started concerning a new educational policy which had as a result the legislation of a new institution which was

the Peripheral Educational Centres (Π.Ε.Κ.). Π.Ε.Κ. offering further training to teachers who were going to be appointed to schools. The Peripheral Educational Centres continue to offer training of a small duration, at the beginning of each school year, to teachers who have already been appointed (introductory training).

Distance Learning is a method which is characterized by the fact that while the trainee lies in a distance from the trainer he / she communicates with him / her and is backed up by him / her through many means, the most important of which is the e-mail and generally the Internet.

Based on the fact that the trainees from a distance are highly depended on the educational material which they are offered, this material should satisfy some specific demands as their guidance towards studying, the simple and clear formula of the content, many examples, activities and exercises of self – evaluation.

The educational material can consist of a variation of forms : printed, visual – auditory, logistics which makes it attractive but also effective for learning. For the creation of the material the stages of the investigation of the needs of the trainees, the planning, the writing and evaluation must be taken into consideration.

The development of Distance learning which has taken place during the last decade, has had as a result the big increase of interest for planning and materialization of suitable environments based on Internet which could support the further training of teachers.

The teachers who participate in the programme study a specifically formed material which is created according to the methodology of distance learning education, take part in conversations (in real and unreal time), exchange files, solve problems working in groups, make statements, while they are backed up by special scientists in each thematic field, via an electronic, on telephone and yet live communication (Consultative regional meetings).

Basic structural elements of the environment are the interaction between trainer – trainee, the co-operation, the reinforcement of active learning, learning through solving real problems. A real problem which is presented as a study case is that which often leads to learning

as the participants have to seek and evaluate relevant information to proceed to the solution.

In March 2007, we applied a distance training programme in the area of Eastern Macedonia and Thrace, in which 225 teachers participated.

The educational material was put into the electronic class in parts. The idea of storage the material in parts according to pre-defined dates illustrated important advantages.

The electronic platform e-class was proved to be a useful tool for the trainers and the trainees who participated in the training. The tools of the platform seemed particularly useful as this was proved by the survey which took place for the evaluation of the programme.

For the organization of the programme the "Agenda" and the "Announcements" were used.

The "Agenda" was useful as it gave the trainees the possibility to programme their study. The "Announcements" in a standard basis let the trainees know about the addition of a new chapter, as well as the time and the content of the conversations which would take place during the week.

The communication was done in the "Forum", the "chat" and the "File exchanging area".

The "Forum" was proved a particularly important and exceptionally useful area, which gave the possibility of communicating and analyzing facts. Throughout their study the trainees met activities on which they had to talk in the "forum" trying to find solutions using their experience.

The conversations on real time (chat area) gave a different tone to the training procedure offering the immediacy of a live conversation.

The "File Exchanging Area" contributed to the rapid exchange of files and documents.

The self – evaluation exercises were an important part of the educational material as the teachers (trainees) were obliged to evaluate their progress making their training more effective and interesting.

Important part in the procedure played the leagues from the Internet. They concerned a wide variety of issues covering all the the-

matic fields of the training.

For those participating from a far away distance particularly useful was the area "Video".

At the study of the printed material the teachers (trainees) met many activities with several studies of cases. These are forms of practical exercises which a real or hypothetical example, which reflects a more general situation, is presented in order to be analyzed and the proposed alternative solutions to be investigated.

This educational practice had a great success as it attracted the interest and urged teachers to undertake initiative in order to solve problems. It helped to the application of the obtained theoretical knowledge while it contributed to the instigation of the participants. It is a method which can and should be applied as it offers the trainees the chance to penetrate into a problem through action rather that hearing.

The use of electronic computers in the training procedure can be characterized as particularly effective. Despite the fact that it can not have the advantages of the traditional teaching, concerning the immediacy and the authenticity in the communication between trainers – trainees, it shows serious advantages which combined appropriately with the traditional ways of education can have beneficial results.

From the survey we committed, among the Second Chance School teachers who participated in the environment of distance training, arises the necessity of creation and application of a constant and systematic model of distance training of teachers and also the belief that this model can contribute substantially and decisively to the further training of teachers.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΣΤΗΝ ΗΛΕΚΡΟΝΙΚΗ ΤΑΞΗ

(έως 01/03/2007)

Επώνυμο Όνομα
ayra ayra
bkl maria
Bouzakis Gerasimos
g ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
gia al
Kafetzi Agathi
KANAKH MATINA
Karafillidis Vangelis
magoutas georgios
MANOLIDIS MANOLIS
Nikolaos Rellos
NTINA VASSILIKI
Panagiotis Ananiadis
papachristou sofia
papala ilias
papameri eleni
petropoulos panagiotis
salpigidou anna
spiridon gramatikopoulos
stergiou kostas
TSANAKTSI MARIA
VOUTZOULIDIS GEORGE
xenakis dimitrios

Αγγελάκης Ιορδάνης
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΣΑΠΟΥΝΤΖΗ
Αγγέλου Ευφροσύνη
ΑΓΙΟΡΓΙΩΤΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Αθανασιάδου Σοφία
ΑΪΒΑΛΙΩΤΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΑΘΑΝΑΣΟΥΛΑ
Αλατζιάς Χαράλαμπος
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ ΣΔΕ
Αλεξούδας Χρήστος
Αναγνώστου Νικόλαος
ΑΝΑΝΙΑΔΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
Αναστασία Παναγιωτίδου
Αναστασιάδου Ράνια
ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΝΙΚΗΤΑΣ
Αντωνιάδης Γεώργιος
ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ ΕΛΕΝΗ
ασδρε χριστινα
ΒΑΪΟΥΛΗΣ ΦΩΤΙΟΣ
ΒΑΛΑΒΑΝΗ ΣΟΦΙΑ
Βαρδουλάκη Μαρία
ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ ΕΙΡΗΝΗ
ΒΑΣΙΛΟΥΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Βογιατζή Ιωάννα
ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΒΟΛΤΣΗΣ ΣΠΥΡΟΣ
Γεωργιάδης Αθανάσιος
ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ
ΓΙΑΛΑΜΑ ΣΤΕΛΛΑ
ΓΚΑΓΚΛΟΥ ΑΝΤΩΝΙΑ

ΓΚΕΖΕΡΛΗ ΔΗΜΗΤΡΑ
ΓΚΟΥΜΠΙΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΓΡΑΜΜΕΝΟΥΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Δερέμπεη Αθανασία
Δημητριάδης Γεώργιος
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΑ ΧΡΥΣΟΥΛΑ
ΔΟΥΜΠΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
Δοφούδης Δημήτρης
ΔΡΑΜΑΣ ΣΔΕ
Δρίνη Νεκταρία
Ελευθερακη βασιλικη
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΛΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛΙΔΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΕΥΘΥΝΟΠΟΥΛΟΣ ΜΗΝΑΣ
ΕΥΜΟΙΡΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΛΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΖΑΒΑΛΙΑΡΗ ΘΩΜΑΪΣ
Ζαφειρόπουλος Γεώργιος
Ζευγαρά Σταυρούλα
Ζιούτης Αθανάσιος
ΘΕΟΠΟΥΛΑ ΤΣΙΟΡΑΛΗ
Θωμάς Χαράλαμπος
ΙΔΕΚΕ ΙΔΕΚΕ
ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΙΩΣΗΦΙΔΗΣ ΓΡΗΓΟΡΗΣ
ΚΑΖΑΝΤΖΙΔΗΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ
ΚΑΪΝΤΑΤΖΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Καλαντίδου Φωτεινή
ΚΑΛΙΤΣΗΣ ΠΑΣΧΑΛΗΣ

ΚΑΛΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ
ΚΑΜΠΑΝΤΑΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Καραβαγγέλη Γεωργία
Καραγεώργου Έλσα
ΚΑΡΑΔΑΝΗ ΜΑΡΙΑ
Καράκος Αλέξανδρος
Καραπατσούδη Δήμητρα
ΚΑΡΠΑΤΣΗΣ ΣΤΕΛΙΟΣ
ΚΑΤΣΑΡΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΙΑ
Κατσίκας Νικόλαος
ΚΕΡΑΜΙΤΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΚΕΦΑΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΚΙΗΓΜΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Κιουλάνης Σπύρος
Κόλια Ευτυχία
Κομνηνού Ιωάννα
ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ ΣΔΕ
ΚΟΣΜΙΔΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
Κοτσάκη Ζαφειρούλα
Κουρής Αλέξανδρος
Κουρουμιχάκης Απόστολος
ΚΟΥΡΟΥΞΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΚΡΟΜΜΥΔΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
ΚΥΡΙΑΚΑΚΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ ΚΕΡΑΜΙΤΣΟΓΛΟΥ
ΚΩΝ/ΝΟΣ ΤΣΙΚΑΛΑΣ
Κωστινούδη Πολυξένη
ΛΑΚΑΚΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
Λαμπροπούλου Νίκη
Λεπιδας Βασίλειος

Λιώση Βασιλική
Μαλέτσκα Παναγιώτα
Μάνος Κόνσολας
ΜΑΝΩΛΑΚΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
Μαργάρα Θεοδώρα
Μαργαρίτης Χουρμούζης
ΜΑΡΙΑ ΤΣΕΛΕΠΙΔΟΥ
ΜΑΡΟΔΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
Μαρτίδου Άννα
Μερσίνογλου Χρυσούλα
ΜΗΤΟΛΙΔΗΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ
ΜΙΣΙΡΛΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΜΠΑΖΙΡΓΙΑΝΝΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ
ΜΠΑΚΑΛΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΜΠΑΝΑΝΗ ΜΑΡΙΑ
ΜΠΑΡΜΠΟΥΔΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΜΠΑΤΖΙΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΜΠΕΧΤΣΟΥΔΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΜΠΟΥΤΖΙΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Μωυσιάδης Αριστείδης
ΝΑΒΡΟΖΙΔΟΥ ΔΕΣΠΟΙΝΑ
Νάκου Γιαννούλα
ΝΑΚΟΥ ΟΛΥΜΠΙΑ
ΝΑΛΜΠΑΝΤΗ ΘΕΟΔΩΡΑ
ΝΟΤΑΡΙΔΟΥ ΜΑΚΡΙΝΑ
ΟΡΕΣΤΙΑΔΑΣ ΣΔΕ
ΟΡΦΑΝΙΔΟΥ ΒΑΡΒΑΡΑ
ΟΥΡΟΥΜΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Παγουρτζή Μαρία
Παλαμάρκα Αναστασία

ΠΑΝΤΕΛΙΔΟΥ ΧΡΥΣΟΥΛΑ
ΠΑΠΑΒΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΣΩΖΩΝ
Παπαδόπουλος Νίκος
Παπαδοπούλου Κατερίνα
ΠΑΠΑΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Παπακώστας Χρήστος
Παπαμερη ελενη
ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ
ΠΑΠΑΣΗΜΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΠΑΠΟΥΔΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
Παρασκευή Πετμεζά
ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΠΑΡΑΣΧΟΥ ΦΩΤΕΙΝΗ
ΠΕΛΤΕΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΠΗΓΑΔΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
Πιτσικουλάκη Αγγελική
Πλυταριά Μαρία
ΠΟΥΡΤΟΥΛΟΓΛΟΥ ΜΑΡΘΑ
Πρωικάκη Ουρανία
Ρίζου Αναστασία
ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΥ ΕΥΔΟΞΙΑ
ΣΑΛΠΙΓΓΙΔΟΥ ΣΟΦΙΑ
Σαμαρά Δεσποινα
ΣΑΠΩΝ ΣΔΕ
Σάρκαβος Ευάγγελος
Σέμεν θεοδώρα
ΣΙΒΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΣΙΣΙΑΡΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΣΚΙΤΣΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Σοφία Κατιρτζόγλου

ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ ΔΑΦΝΗ
ΣΤΕΡΓΙΔΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ
Σωτήριος Κράλλης
Σωτηροπούλου Διονυσία
Τασίδου Αιμιλία
Τασίδου Ισιδώρα
ΤΕΡΖΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΤΕΡΖΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
Τριανταφυλλίδου Ιωάννα
ΤΣΑΜΟΓΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Τσαούση Μαρία
Τσεγγελίδου Ευθαλία
Τσιμπουκέλης Τάσος
ΤΣΙΟΜΠΑΝΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΤΣΙΤΣΙΚΛΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ
ΤΣΟΛΑΚΙΔΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΤΣΟΜΠΑΝΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Τσομπανίδης Κωνσταντίνος
ΤΣΟΜΠΑΝΟΥΔΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ
Τσότσου Χαρίκλεια
ΤΣΟΥΜΑΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΦΩΛΙΑΣ ΕΥΘΥΜΙΟΣ
ΦΩΤΙΑΔΟΥ ΓΛΥΚΕΡΙΑ
Χαιροπούλου ολγα
ΧΑΛΒΑΤΖΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ
ΧΑΡΠΑΝΤΙΔΟΥ ΖΑΧΑΡΟΥΛΑ
Χασιώτης Γιάννης
Χασκής Βασίλειος
Χατζηαντωνίου Χρήστος

Χατζηγεωργίου Σταυρούλα
ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
Χατζηκαλλινικίδου Ελένη
Χατζημιχαήλ Θεοφάνης
ΧΑΤΖΗΠΟΥΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ
Χατζόπουλος Αντώνης
Χατζοπουλου Γιαννουλα
ΧΙΟΝΙΔΟΥ ΑΝΝΑ
ΧΙΩΤΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΡΑΚΗΣ
Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και
Μηχανικών Υπολογιστών
ΤΟΜΕΑΣ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ ΚΑΙ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ

HELLENIC REPUBLIC
DEMOCRITUS UNIVERSITY
OF THRACE
Department of Electrical and
Computer Engineering
SECTION OF SOFTWARE AND
APPLICATION DEVELOPMENT

ΒΕΒΑΙΩΣΗ

Βεβαιώνεται ότι ο/η .....ολοκλήρωσε με επιτυχία τις διαδικασίες επιμόρφωσης στο «**Εξ αποστάσεως περιβάλλον επιμόρφωσης καθηγητών (e_εξ@ε)**», το οποίο σχεδίασε και υλοποίησε ο Σπυρίδων Κιουλάνης, Περιφερειακός Σύμβουλος Διά Βίου Εκπαίδευσης Ενηλίκων Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, σε συνεργασία με τον Αναπληρωτή Καθηγητή του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης κ. Αλέξανδρο Καράκο.

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε, κατά το διάστημα 1/03/2007 - 31/03/2007, μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class του ακαδημαϊκού διαδικτύου GUnet (http://eclass.gunet.gr), ΚΩΔΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ: (TELEGU178).

Τα θεματικά πεδία της επιμόρφωσης ήταν:

- ✓ **Θέματα διδακτικής μεθοδολογίας (Τεχνικές εργασίας στα πλαίσια της ομάδας).**
- ✓ **Μέθοδος σχεδίων εργασίας (project).**

Αλέξανδρος Καράκος
Αναπληρωτής Καθηγητής Δ.Π.Θ.

Σπύρος Κιουλάνης
Περιφ. Σύμβ. Εκπ/σης Ενήλικων Α.Μ.Θ.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

i. Επίπεδο Σπουδών

☐ ΑΕΙ
☐ Μεταπτυχιακές Σπουδές
☐ Διδακτορικό
☐ Άλλο (διευκρινίστε) ΤΕΙ

ii. Από ποια περιοχή συμμετέχετε στην επιμόρφωση;

Προσδιορίστε: Χώρα: Ελλάδα Πόλη: Διδυμότειχο

iii. Συμμετείχατε τα τρία τελευταία χρόνια σε κάποια μορφή επιμόρφωσης;

☐ ΟΧΙ
☐ ΝΑΙ

Αν ΝΑΙ προσδιορίστε:
☐ Εισαγωγική Επιμόρφωση ΠΕΚ 2004-2005
☐ Εισαγωγική Επιμόρφωση ΠΕΚ 2005-2006
☐ Εισαγωγική Επιμόρφωση ΠΕΚ 2006-2007
☐ Επιμόρφωση για Νέα Βιβλία Γυμνασίου 2006
☐ Προγράμματα Περιοδικής Επιμόρφωσης ΟΕΠΕΚ
☐ Επιμορφωτικά Σεμινάρια Εκπαιδευτικών ΣΔΕ
☐ Άλλο (Διευκρινίστε) (1)Σεμινάριο Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, (2)Επιδοτούμενο σεμινάριο ΣΔΒΔ Oracle

iv. Έχετε παρακολουθήσει στο παρελθόν κάποιο άλλο πρόγραμμα εξ αποστάσεως επιμόρφωσης;

☐ ΟΧΙ
☐ ΝΑΙ

Αν ΝΑΙ προσδιορίστε: Ημερομηνία: Φορέα: Διάρκεια:

v. Ποιους από τους παρακάτω στόχους και σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι εξυπηρετεί το περιβάλλον εξ αποστάσεως επιμόρφωσης στο οποίο συμμετέχετε;

	Καθόλου	Λίγο	Πολύ	Πάρα πολύ
Διαπροσωπική επαφή των συμμετεχόντων και καλλιέργεια προσωπικών σχέσεων	☐	☐	☐	☐
Ενεργητική συμμετοχή των συμμετεχόντων, διερευνητική μάθηση	☐	☐	☐	☐
Αποδοτική αξιοποίηση του χρόνου	☐	☐	☐	☐
Συνθήκες συνεχούς επιμόρφωσης	☐	☐	☐	☐
Ισότητα πρόσβασης στην επιμόρφωση, ίσες ευκαιρίες	☐	☐	☐	☐
Επαγγελματική ανάπτυξη μέσω ανταλλαγής εμπειριών	☐	☐	☐	☐
Προσδιορισμός των αναγκών των συμμετεχόντων- εξατομικευμένη επιμόρφωση	☐	☐	☐	☐

Ευελιξία στη διανομή του υλικού και στην πρόσβαση στις πληροφορίες	☐	☐	☐	☐
Ποικιλία μορφών επικοινωνίας (γραπτή, προφορική, ηλεκτρονική κ.λ.π.)	☐	☐	☐	☐
Άλλο (διευκρινίστε)	☐	☐	☐	☐

vi. Ποια περιοχή του περιβάλλοντος εξ αποστάσεως επιμόρφωσης χρησιμοποιήσατε περισσότερο;

	Καθόλου	Λίγο	Πολύ	Πάρα πολύ
Έγγραφα	☐	☐	☐	☐
Ασκήσεις	☐	☐	☐	☐
Ανταλλαγή αρχείων	☐	☐	☐	☐
Σύνδεσμοι	☐	☐	☐	☐
Περιοχή συζητήσεων		☐	☐	☐
Κουβέντα	☐	☐	☐	☐
Βίντεο	☐	☐	☐	☐

vii. Εάν θέλετε, προσθέστε εδώ και κάτι άλλο σχετικά με το εξ αποστάσεως περιβάλλον επιμόρφωσης στο οποίο συμμετέχετε.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

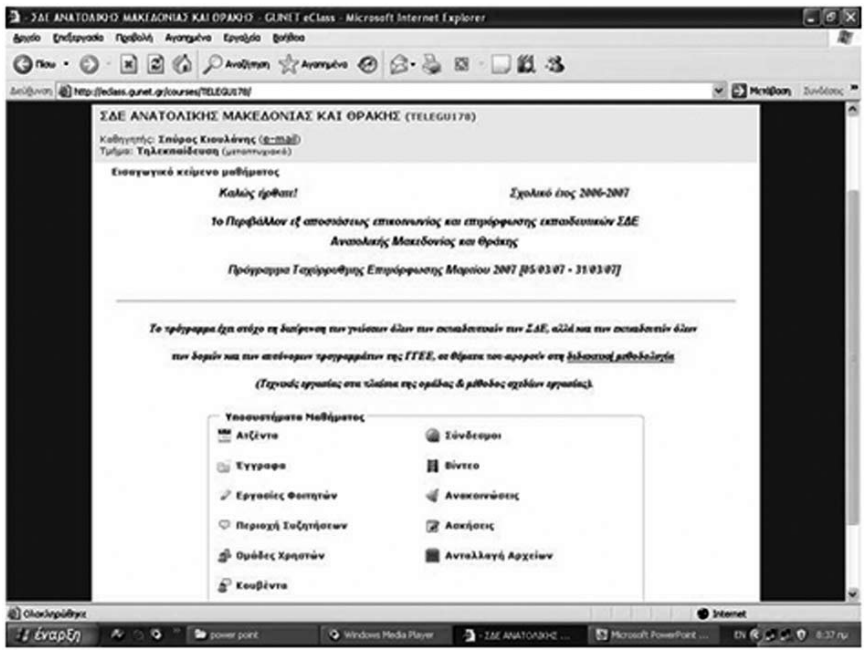

Περιβάλλον εξ αποστάσεως επιμόρφωσης εκπαιδευτικών ΣΔΕ Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. http://eclass.gunet.gr/SOCGU178/

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

ΒΕΒΑΙΩΣΗ

Βεβαιώνεται ότι ο/η κ. ..... συμμετείχε στην Γ΄η* συνάντηση εργασίας όλων των δομών και των αυτόνομων προγραμμάτων διά βίου εκπαίδευσης Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης *με θέμα* «Εκπαίδευση και Επιμόρφωση Εκπαιδευτών Ενηλίκων», *η οποία πραγματοποιήθηκε στην Κομοτηνή (Εμποροβιομηχανικό Επιμελητήριο) στις 02 Νοεμβρίου 2006.

Κομοτηνή, 02 Νοεμβρίου 2006

Σάκης Κωνσταντίνος
Περιφερειακός Σύμβουλος Διά Βίου Εκπαίδευσης ΑΜ-Θ

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ο κ. Κιουλάνης κηρύσσει την έναρξη των εργασιών
της 1ης Συνάντησης εργασίας στην Κομοτηνή

Όψη της Ολομέλειας στην 1η Συνάντηση εργασίας στην Κομοτηνή

Ο κ. Αλέξανδρος Καράκος στην 1η Επιμορφωτική Ημερίδα στη Δράμα

Άποψη του ακροατηρίου στη 1η Επιμορφωτική Ημερίδα στη Δράμα

Ο κ. Αριστείδης Μωυσιάδης στη 2η Επιμορφωτική Ημερίδα της Δράμας

Ο κ. Χατζόπουλος στη 2η Επιμορφωτική Ημερίδα της Δράμας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Cohen, L., Manion, L.,(1997) «Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας», Έκφραση, Αθήνα.

Courau, S., (2000) «Τα βασικά εργαλεία του εκπαιδευτή ενηλίκων», Αθήνα, Μεταίχμιο., σελ. 55-82.

Dewey J., (1980) «Εμπειρία και Εκπαίδευση», Γλάρος, Αθήνα.

Dewey, J., (1997), "Experience and education" Macmillan

Freire P., (1978) Pedagogy in Process: The Letters to Guinea-Bissau, Seabury Press, New York.

Επίσημος Δικτυακό Τόπος πλατφόρμας Claroline http://claroline.net/
Επίσημος Δικτυακό Τόπος πλατφόρμας http://eclass.gunet.gr/

Πλατφόρμα Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης e-class: Εγχειρίδιο χρήσης http://eclass.gunet.gr//claroline/manuals/e-Class.pdf/

Πλατφόρμα Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης e-class: Συνοποτικό Εγχειρίδιο χρήσης http://eclass.gunet.gr//claroline/manuals/e-Class_short.pdf/

The Manhattan Virtual Classroom http://manhattan.sourceforge.net/

Λοϊζίδου Π., Χατζηθεοδούλου, Βασάλα, Π., Κακούρης, Α., Μαυροειδής, Η., Τάσιος Π., (2001), «Μορφές Επικοινωνίας Στις Σπουδές Από Απόσταση Και Η Συμβολή Τους Στην Εκπαιδευτική Διαδικασία. Η Περίπτωση Των Σπουδαστών Της Μεταπτυχιακής Θεματικής Ενότητας "Ανοικτή Και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση" Του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου». http://www.eap.gr/news/EXAGGELIA_SYNEDRIOU/synedrio/html/sect6/147.htm

Μπουρίκας Κ., Κορδούλης Χ., Λυκουργιώτης Α., (2001), «Η εικονική τάξη ως εργαλείο για την υποστήριξη της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης και το σχεδιασμό συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού». http://www.eap.gr/news/EXAGGELIA_SYNEDRIOU/synedrio/html/sect6/147.htm

Ανδρέου Α (2001), «Η ανοικτή και εξ αποστάσεως επιμόρφωση των εκπαιδευτικών». http://www.eap.gr/news/EXAGGELIA_SYNEDRIOU/synedrio/html/sect7/4.htm#_ftnref6

Παπαδούρης Π., (2001), «Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: Μια μελέτη περίπτωσης». Εισήγηση στο 1ο Συνέδριο Ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. http://www.eap.gr/news/EXAGGELIA_SYNEDRIOU/synedrio/html/sect7/55.htm#ftnref3

Dede, C. (2005) 'Planning for Neomillennial Learning Style: Shifts in students' learning style will prompt a shift to active construction of knowledge through mediated immersion", Educause, 28 (1). http://www.educause.edu/

Πλατφόρμα ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης «Ελίας». http://www.ilias.uni-koeln.de/ios/index-e.html

Conner M., Hodgins W., (2000), "Learning styles". http://www.learnativity.com/learningstyles,html.

Οργανισμός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών. http://www.oepek.gr/

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο http://www.pi-schools.gr/pi_history/

Schroeder, C., (1997), "New students New learning styles". http://www.virtualschool.edu/mon/Academia/KierseyLearnin-Styles.html.

Jarvis P., (2004) «Συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση. Θεωρία και πράξη», μετάφραση Μανιάτη Α., Μεταίχμιο, Αθήνα.

Kirkpatrick, D., McLaughlan, R., (2000), "Flexible Lifelong Learning in Professional Education, Educational Technology & Society, 3(1).

Kolb, D., (1984), "Experiential learning: experience as the sourse of learning and development Englewood cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

Lewis L., Williams C., (1994), "Experiential Learning: Past and Present" στο Caffarella R. και Jackson L., Experiental Learning: A New Approach, Jossey-Bass, San Francisco.

Newton E.H., -Brathwaite W.E., (1987), "Priorities and Program ef-

fectiveness in teacher education: A study of the perceptions on teachers in training in training and their tutors" "Training and teacher education", 1, 33:193-204.

Patiniczek, D., Issacson, N.(1981), "The Relationship of Socialization and the Concerns of Beginning Secondary Teachers" Journal of Teacher Education, 32.

Rogers, A., (2002), «Η Εκπαίδευση Ενηλίκων», Μετάφραση Παπαδοπούλου, Μ., Τόμπρου, Μ., Μεταίχμιο, Αθήνα.

Russell, M., & Ginsburg, L. (1999), Learning online: Extending the meaning of community. A review of three programs from the Southeastern United States. Philadelphia: National Center on Adult Literacy, University of Pennsylvania, ED 437 540.

Αθανασούλα-Ρέππα Α., Ανθοπούλου Σ., Κατσουλάκης Σ., Μαυρογιώργος Γ., (1999), «Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων», τ. Β΄, Πάτρα, ΕΑΠ.

Ανδρέου, Α., (1992) «Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: Προς την πολυτυπία και πολυμορφία», στο Απ. Ανδρέου (Εισαγωγή-Επιμέλεια), «Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου-Βασική κατάρτιση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών», Εκδοτικός Όμιλος Συγγραφέων-Καθηγητών, Αθήνα.

Ανδρέου, Απ. (1982) «Επισκόπηση του Θεσμού της Επιμόρφωσης των Εκπαιδευτικών στη χώρα μας», Σύγχρονη Εκπαίδευση, τ.9.

Βαϊνά, Μ. (1996). Μέθοδος project: Μια πρόκληση για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, Νέα Παιδεία, τ.80, Φθινόπωρο, σελ. 77-87.

Βεργίδης, Δ. (1999) «Κοινωνικός και Οικονομικός Ρόλος της Εκπαίδευσης Ενηλίκων στην Ελλάδα» στο Βεργίδης, Δ., Abrahamsson, K., Davis, M., Fay, R. Κοινωνική και Οικονομική Λειτουργία, Πάτρα, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Βεργίδης, Δ., Λιοναράκης, Α., Λυκουργιώτης, Β., Μακράκης, Β., Ματραλής, Χ., (1998), «Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση - Θεσμοί και λειτουργείες», Τόμος Α΄, Πάτρα, ΕΑΠ.

Γκότοβος Θ., (1982). Η αναγκαιότητα της επιμόρφωσης και ο ρόλος

της στην αποτελεσματικότητα των αλλαγών της εκπαίδευσης. Σύγχρονη Εκπαίδευση, τεύχος 9.

Δημητριάδη Π. (2004) «Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (1910-1980) και οι επιδράσεις της στην υπηρεσιακή τους εξέλιξη» : [Διπλωματική διατριβή], Πάτρα : Ε.Α.Π. , 2004, Τοπική Ταξινόμηση Δ.Ε. 97/2004.

Καρατζά Μ., Φίλλιπς Ν., Αποστολάκης Ι., (2005), «Η χρήση των ΤΠΕ για την υποστήριξη μαθησιακών μοντέλων στην ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση», 3rd international conference on open and distance learnig: Applicayions of pedagogy and technology, Προπομπός, Πάτρα.

Κόκκος, Α., (2005) «Εκπαίδευση Ενηλίκων. Ανιχνεύοντας το πεδίο», Αθήνα, Μεταίχμιο.

Κοσμόπουλος, Α., (1990), «Σχεσιοδυναμική παιδαγωγική του προσώπου, Γρηγόρης, Αθήνα.

Λαμπροπούλου, Ν. (2005) Ελληνικές Διαδικτυακές Εκπαιδευτικές Κοινότητες της Πράξης: Μαθαίνοντας Μαζί Κατασκευή Ιστοσελίδων στο Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο. Greek Association of English Teachers working in Public Education (PEKADE) 17-18 September, Athens, 2005.

Ματσαγγούρας, Η. (2003) Η Διαθεματικότητα στη Σχολική Γνώση: Εννοιοκεντρική Αναπλαισίωση και Σχέδια Εργασίας. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Μαυρογιώργος Γ., (1993) «Επιτέλους επιμόρφωση σε Πανεπιστημιακά επιμορφωτικά κέντρα», περιοδικό Σύγχρονη εκπαίδευση τεύχος 72.

Μαυρογιώργος Γ., (1993). Βασική εκπαίδευση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: Πτυχές ισομορφισμού στην Ευρωπαϊκή Διάσταση, Ευρωπαϊκό Συνέδριο, Αθήνα.

Μαυρογιώργος Γ., (2002) «Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: Οι μορφές και το κοινωνικοπολιτικό τους πλαίσιο», στο «Παράλληλα κείμενα για τη θεματική ενότητα: Διοίκηση εκπαιδευτικών μονάδων», Πάτρα, ΕΑΠ.

Μαυρογιώργος, Γ., (1999) «Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και επιμορφωτική πολιτική στην Ελλάδα», στο Α. Αθανασούλα-Ρέππα, Σ.-Σ. Ανθοπούλου, Σ. Κατσουλάκης, Γ. Μαυρογιώργος, Διοίκηση εκπαιδευτικών μονάδων , τομ. Β' Διοίκηση ανθρώπινου Δυναμικού, Ε.Α.Π., Πάτρα.

Μαυροειδής Γ., Τύπας Γ., (2001) «Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: Τεχνική και μεθολογία επιμορφωτικών σεμιναρίων (σε σχέση με το Νόμο 1566/85)», Περιοδικό Επιθεώρηση εκπαιδευτικών θεμάτων, τ. 5.

Νάσαινας Γ., (1999). Ο ρόλος της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στην προσπάθεια αλλαγής στάσης τους απέναντι στις πολιτισμικές μειονότητες και ειδικές πολιτισμικές ομάδες, Σχολείο και Ζωή, τεύχη 7,8 και 9.

Νόμος 1566 της 26ης Σεπτεμβρίου 1985 (Φ.Ε.Κ. 167/30-9-1985), «Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις».

Νόμος 186 της 2ας Οκτωβρίου 1975 (Φ.Ε.Κ. 214/4-10-1975), «Περί του Κέντρου Εκπαιδεύσεως Μελετών και Επιμορφώσεως και διατάξεων τινών του προσωπικού της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων».

Νόμος 4379/1964

Νόμος 59/1967

Νόμος ΓΨΙΗ' της 8ης Απριλίου 1910 (Φ.Ε.Κ. 152/22-4-1910), «Περί παιδαγωγικής μορφώσεως και δοκιμασίας των λειτουργών της Μέσης Εκπαιδεύσεως».

Ξωχέλης Π., Παπαναούμ Ζ., (2000) «Η ενδοσχολική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Ελληνικές εμπειρίες 1977-2000», ΥΠΕΠΘ-ΕΠΕΑΕΚ, Θεσσαλονίκη.

Παπαδημητρίου Γ., (1986), «Στατιστική», Παρατηρητής, Αθήνα.

Προεδρικό Διάταγμα 127 της 10ης Φεβρουαρίου 1977 (Φ.Ε.Κ. 40/12-2-1977), «Περί οργανώσεως και λειτουργίας παρά τω Κ.Ε.Μ.Ε. Σχολής Επιμορφώσεως Λειτουργών Μέσης Εκπαιδεύσεως (Σ.Ε.Λ.Μ.Ε.).

Τσίγκα Ε., Νάσαινας Σ., (2006) «Η δια βίου επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης. Προσδοκίες, προβλήματα, προτάσεις», Πρακτικά 1ου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου «Το Ελληνικό Σχολείο και οι προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας», Ιωάννινα 12-14 Μαΐου 2006.

Φλωρίδης, (2003), Η εξ αποστάσεως επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην ειδική αγωγή [Διπλωματική διατριβή], Πάτρα : Ε.Α.Π., 2003, Δ.Ε. 146/2003.

Χρονάκη Α., Μπουρδάκης Β., (2003), «Κυβερνοχώρος, Ανοιχτή Εκπαίδευση και Κοινότητες Μάθησης: Βασικές Παιδαγωγικές Αρχές Σχεδιασμού», Πρακτικά 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου για την Ανοιχτή και Εξ' Αποστάσεως Εκπαίδευση, Πάτρα 27-30 Μαρτίου 2003.